Нацрт

Град Крушевац

Програм за унапређење социјалне заштите у граду Крушевцу за период 2025-2027. године

Крушевац, 2025. године

Садржај

1. Увод.....1

2. Плански документи и правни оквир у области социјалне заштите.....9

2.1. Међународни оквир у области социјалне заштите.....9

2.2. Национални стратешки оквир од значаја за унапређење социјалне заштите.....11

2.3. Законодавни оквир од значаја за социјалну заштиту.....12

2.4. Развојни и документи јавних политика од значаја за социјалну заштиту града Крушевца.....14

2.5. Нормативни оквир у области социјалне заштите.....27

3. Опис постојећег стања са анализом проблема и жељених промена.....29

3.1. Кључни налази *ex-post* анализе претходног планског документа у области социјалне заштите.....29

3.2. Програм унапређења социјалне заштите града Крушевца.....37

3.3. Кључни налази процеса мапирања потреба грађана/ки за социјалном заштитом.....63

3.4. Општи подаци о граду Крушевцу.....98

3.5. Корисници права на социјалну заштиту у граду Крушевцу.....107

3.6. Финансирање социјалне заштите.....115

3.7. Организациони капацитети у заједници у области социјалне заштите.....123

3.8. Финализација анализе - кључни фактори од значаја за унапређење социјалне заштите у граду Крушевцу.....166

4. Циљеви и мере Програма унапређења социјалне заштите града Крушевца за период 2025 – 2027. године.....172

5. Акциони план.....179

6. Оквир финансијских издвајања за спровођење Акционог плана.....229

7. Оквир за праћење спровођења, вредновање учинака и извештавање 236

8. Извештај о спроведеној јавној расправи.....240

Листа скраћеница

Скраћеница	Пун назив
АП	Акциони план
ЈЛС	Јединица локалне самоуправе
СКГО	Стална конференција градова и општина – Савез градова и општина
ЦОР	Циљеви одрживог развоја
ЕСФ	Европски социјални фонд
ОЦД	Организације цивилног друштва
НСЗ	Национална служба за запошљавање
ЦСР	Центар за социјални рад
ПЕЦ	Породично – едукативни центар
ОСИ	Особе са инвалидитетом
ППП	Припремни предшколски програм
ЈНП	Једнократна новчана помоћ
МСС	Међусекторска сарадња
МОС	Међуопшинска сарадња
ДД	Друштвене делатности
ССЗЗ	Служба за социјалну и здравствену заштиту
ПУК	Помоћ у кући
ДБ	Дневни боравак

1. Увод

Програм унапређења социјалне заштите града Крушевца (у даљем тексту: Програм) дефинише правце деловања града у области социјалне заштите за период 2025 - 2027. године чиме показује своју одговорност и спремност за унапређењем постојећих и успостављањем нових услуга, мера и програма у локалној заједници који ће допринети ефикасној социјалној заштити и социјалној инклузији осетљивих друштвених група.

Израда Програма реализована је уз техничку подршку пројекта "Подршка одрживим услугама социјалне заштите у заједници и политикама укључивања на локалном нивоу" (СПАРИ). Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања надлежно је за реализацију пројекта, уговорно тело је Министарство финансија – Сектор за уговарање и финансирање програма из средстава Европске уније, док је Стална конференција градова и општина – Савез градова и општина Србије (СКГО) задужена за имплементацију пројекта.

У складу са Споразумом закљученим 2023. године са СКГО, граду Крушевцу обезбеђена је стручно - техничка подршка у успостављању/унапређењу локалних планских, правних, финансијских и институционалних механизама за планирање и функционисање система социјалне заштите и то у: изради анализе стања у ЈЛС у области социјалне заштите, примени методологије за процену потреба корисника/потенцијалних корисника и идентификацију ресурса пружалаца услуга на локалном нивоу, изради локалног планског документа у области социјалне заштите, изради/ревизији локалних нормативних аката, унапређењу система праћења (мониторинга), вредновања (евалуације) и извештавања о ефектима локалне политике у области социјалне заштите, изради дела програмског буџета и плана (јавних) набавки услуга социјалне заштите, као и у припреми предлога пројекта за унапређење система социјалне заштите и успостављању/развоју одабраних услуга социјалне заштите.

Правни основ за припрему и усвајање документа јавне политике у области социјалне заштите дефинисан је следећим законима: Законом о локалној самоуправи, Законом о социјалној заштити и Законом о планском систему.

Закон о локалној самоуправи[1] чланом 20. предвиђа изворне надлежности локалних самоуправа, а између осталог и у области социјалне заштите, дечије заштите (став 1. тачка 4), као и обезбеђивање остваривања посебних потреба особа са инвалидитетом и заштиту права осетљивих група (став 1. тачка 5).

Члан 20. Закона о социјалној заштити[2] обавезује локалне самоуправе на израду Програма унапређења социјалне заштите који треба да обухвата мере и активности за подстицај и развој постојећих и нових услуга социјалне заштите, а који усваја надлежни орган локалне самоуправе, односно Скупштина јединице локалне самоуправе.

Законом о планском систему Републике Србије[3], чланом 14 предвиђено је да Програм, представља један од докумената јавне политике ужег обухвата од стратегије који, по правилу, разрађује посебан циљ стратегије или неког другог планског документа у складу са којим се доноси (План развоја, Програм Владе, план развоја локалне власти, концепт политике).

Програм почива на анализи релевантних међународних, националних и локалних развојних докумената јавних политика, анализи постојећег планског, нормативног, институционалног и финансијског оквира која је приказана у Извештају о анализи стања. Кључни изазови препознати у наведеним документима указују да постоји значајан простор за унапређење услуга социјалне заштите у погледу распрострањености, квалитета, доступности, приступачности, обухвата корисника,

[1] Закон о локалној самоуправи ("Службени Гласник Републике Србије", број 129/2007, 83/2014 - др. закон, 101/2016 - др. закон, 47/2018 и 111/2021 - др. закон), члан 20.

[2] Закон о социјалној заштити ("Службени Гласник Републике Србије", број 24/2011 и 117/2022 – одлука УС), члан 20.

[3] Закон о планском систему ("Службени Гласник Републике Србије", број 30/2018), члан 14.

пружалаца услуга, начина финансирања, праћења реализације и вредновања ефеката обезбеђених мера и услуга социјалне заштите.

Резултати анализе су указали да град Крушевац у наредном периоду посебну пажњу треба да посвети обезбеђивању неопходних предуслова за унапређење постојећих, али и успостављању нових услуга социјалне заштите, посебно услуга које подржавају процес деинституционализације кроз међуопштинску сарадњу. Осим услуга за које су Правилником о ближим условима и стандардима прописани стандарди, град Крушевац ће посебно пажњу посветити и обезбеђивању неопходних предуслова успостављању услуга које су предвиђене Законом о социјалној заштити, а за које нису прописани стандарди, али и успостављању иновативних услуга и интегрисаних, односно међусекторских услуга.

Град Крушевац планира да током спровођења Програма укључи све релевантне локалне актере из јавног, приватног и цивилног сектора. Осим тога, град Крушевац ће успоставити сарадњу са релевантним националним институцијама и међународним организацијама које су надлежне, односно које делују у областима од значаја за социјалну заштиту и социјалну инклузију осетљивих друштвених група, како би локалну политику социјалне заштите ускладио са националним и међународним приоритетима.

Имајући у виду претходно наведено, град Крушевац је приступио партиципативном и на подацима заснованом процесу израде документа јавне политике у области социјалне заштите, коме је претходило неколико корака:

- Скупштина града Крушевца је 24. маја 2024. године донела Одлуку о приступању изради Програма за унапређење социјалне заштите у граду Крушевцу за период 2025 - 2027. године I број 022-253/2024.
- У првој половини 2024. године, уз техничку подршку СКГО израђена је Анализа стања у оквиру које је сагледано тренутно стање у области социјалне заштите у граду Крушевцу кроз анализу планског, нормативног, институционалног и финансијског оквира и дате су препоруке за спровођење свих активности у оквиру пакета подршке за унапређење социјалне заштите,

узимајући у обзир локални контекст и специфичности и потребе сваке од подржаних локалних самоуправа. Поред тога, спроведено је мапирање потреба корисника/потенцијалних корисника права и услуга социјалне заштите и идентификација ресурса пружалаца услуга на локалном нивоу, како би се унапредио процес планирања и обезбеђивања права и услуга у области социјалне заштите на локалном нивоу заснованом на сагледавању реалних потреба и расположивих ресурса на локалном нивоу.

- Током јуна 2024. године Град Крушевац је, у сарадњи са Центром за социјални рад, и уз експертску подршку СПАРИ пројекта у периоду од 20.05 – 26.06.2024. године, спровео мапирање потреба за социјалном заштитом. Мапирање је имало за сврху да унапреди процес планирања и обезбеђивања права и услуга у области социјалне заштите на локалном нивоу заснованом на сагледавању реалних потреба и расположивих ресурса на локалном нивоу. Узорак мапирања су чинили грађани/ке града Крушевца, корисници Центра за социјални рад и корисници постојећих услуга социјалне заштите. Узорком је обухваћно укупно 1,9% укупне популације града Крушевца.
- Градско веће града Крушевца је 06.06.2024. године донело Решење о образовању Радне групе за израду Програма за унапређење социјалне заштите у граду Крушевцу за период 2025 – 2027. године III број 022-283/2024 коју чини координатор и 14 чланова и чланица, представника/ца локалне самоуправе, релевантних локалних институција и организација цивилног друштва.

За координатора Радне групе именована је Снежана Алексић, помоћница градоначелника за друштвене делатности.

Као чланице и чланови Радне групе именовани су:

1. Зорана Павловић, шеф Службе за социјалну и здравствену заштиту у Одељењу за друштвене делатности
2. Небојша Недељковић, начелник Одељења за финансије
3. Ивана Петровић, помоћник директора Центра за социјални рад Крушевац

4. Ружица Џугурдић, руководилац пружаоца услуга у заједници у Служби за локална права и услуге, Центар за социјални рад Крушевац
5. Невена Лазаревић, в.д. директор Центра за особе са инвалидитетом Крушевац
6. Јелена Мијаиловић, в.д. директор Геронтолошког центра Крушевац
7. Наташа Максимовић, в.д. директор Дома за децу и омладину "Јефимија", Крушевац
8. Иван Миленковић, начелник Полицијске управе Крушевац
9. Марина Костић, в.д. директор Дома здравља Крушевац
10. Драгомир Алексић, председник актива директора основних школа
11. Владимир Томашевић, председник актива директора средњих школа
12. Предраг Марковић, директор Националне службе за запошљавање, филијала Крушевац
13. Емина Тодоровић, Црвени крст
14. Ивана Ђорђевић, Основна организација глувих и наглувих.

За секретара Радне групе именована је Јована Ресановић, запослена у Одељењу за друштвене делатности.

- Градско веће града Крушевца је 12.02.2025. године донело Решење о измени Решења о образовању Радне групе за израду Програма за унапређење социјалне заштите у граду Крушевцу за период 2025 – 2027. године III број 022-66/2025 којим се уместо:
- Иване Петровић, помоћника директора Центра за социјални рад Крушевац, именује Јелена Тодоровић, в.д. директор Центра за социјални рад Крушевац
- Предрага Марковића, директора Националне службе за запошљавање, филијала Крушевац именује Александар Јовановић, в.д. директор Националне службе за запошљавање, филијала Крушевац.

Задатак Радне групе је израда Програма унапређења социјалне заштите, а посебно:

- Израда плана активности на изради Програма;

- Израда нацрта Програма и учешће у јавној расправи о предлогу Програма;
- Припрема аналитичких и других докумената у циљу припреме Програма унапређења социјалне заштите;
- Обезбеђивање координације, сталне комуникације и сарадње са представницима/цама локалне власти, надлежних институција, организација цивилног друштва и слично;
- Размена информација и података о текућим активностима и иницијативама надлежних институција, као и степену реализације прошлогодишњег Програма за унапређење социјалне заштите.

Процес припреме нацрта Програма реализован је током три радионице са члановима радне групе:

- **Прва радионица је одржана 20. новембра 2024. године.** Током радионице чланови и чланице Радне групе су објективно проценили постојеће стање у области социјалне заштите, нарочито анализирајући: приоритете и циљеве важећег развојног и планског оквира, инфраструктурне капацитете, организационе капацитете и компетенције људских ресурса ангажованих у оквиру локалне самоуправе, јавних установа и организација цивилног друштва.
- **Друга радионица је одржана 29. новембра 2024. године.** Током радионице представници ресорних институција и удружења грађана, чланови Радне групе су дефинисали предлог мера и активности у оквиру три посебна циља Програма којима се доприноси унапређењу **социјалне заштите и социјалне инклузије следећих циљних група: деца, млади и породица, деца са развојним потешкоћама, млади и одрасли са инвалидитетом; старији (65+) у потреби за социјалном заштитом и социјалном инклузијом.** За сваки од посебних циљева указано је на правце деловања за сваку од приоритетних циљних група, узимајући у обзир њихове потребе, али и процену ресурса релевантних актера из јавног и цивилног сектора да на исте одговоре.

- **Трећа радионица је одржана 18.02.2025. године.** Током радионице чланови Радне групе су након процене потребних финансијских средства потребних за реализацију предложених мера и активности и извора финансирања, припремили оквирни нацрт Програма унапређења социјалне заштите за период 2025 - 2027. године, који је током марта финализован.

Припрема и реализација Програма унапређења социјалне заштите заснива се на следећим принципима:

- **Транспарентност процеса планирања -** подразумева да су процеси планирања, одлучивања и имплементације јавних политика доступни, јасни и разумљиви свим заинтересованим странама, укључујући грађане/ке, кориснике услуга, стручну јавност и организације цивилног друштва.
- **Мултидисциплинарност и међуресорна сарадња** – су кључне у креирању и имплементацији локалне политике социјалне заштите, јер подразумевају укључивање различитих стручњака, сектора и организација у процес решавања социјалних проблема. Овај приступ је заснован на уверењу да сложене друштвене изазове није могуће решити изоловано, већ кроз заједнички рад и размену знања и ресурса.
- **Поштовање интегритета и достојанства корисника** - корисник, у складу са законом, има право на социјалну заштиту која се заснива на социјалној правди, одговорности и солидарности, која му се пружа уз поштовање његовог физичког и психичког интегритета, безбедности, као и уз уважавање његових моралних, културних и религијских убеђења, у складу са зајемченим људским правима и слободама.
- **Начело забране дискриминације** - забрањена је дискриминација корисника социјалне заштите по било ком основу[4].

[4] По основу расе, пола, старости, националне припадности, социјалног порекла, сексуалне оријентације, вероисповести, политичког, синдикалног или другог опредељења, имовног стања, културе, језика, инвалидитета, природе социјалне искључености или другог личног својства.

- **Начело најбољег интереса корисника** - услуге социјалне заштите пружају се у складу са најбољим интересом корисника, уважавајући његов животни циклус, пол, етничко и културно порекло, језик, вероисповест, животне навике, развојне потребе и потребе за додатном подршком у свакодневном функционисању.
- **Начело најмање рестриктивног окружења** - Услуге социјалне заштите пружају се првенствено у непосредном и најмање рестриктивном окружењу, при чему се бирају услуге које кориснику омогућавају останак у заједници.
- **Начело ефикасности социјалне заштите** - Социјална заштита остварује се на начин који обезбеђује постизање најбољих могућих резултата у односу на расположива финансијска средства.
- **Начело благовремености социјалне заштите** - Социјална заштита остварује се на начин који обезбеђује правовремено уочавање потреба корисника и пружање услуга ради спречавања настанка и развоја стања која угрожавају безбедност и задовољавање животних потреба и ометају укључивање у друштво.
- **Начело унапређења квалитета социјалне заштите** - Услуге социјалне заштите пружају се у складу с принципима и стандардима савремене професионалне праксе социјалног рада.
- **Начело јавности рада** - Јединице локалне самоуправе на својој интернет адреси, у средствима јавног информисања, као и на друге начине у складу са законом информишу јавност о социјалној заштити и пружају друге информације прописане законом.
- **Начело доступности и индивидуализације социјалне заштите** - пружање услуга социјалне заштите организује се на начин који обезбеђује њихову физичку, географску и економску доступност, уз уважавање културолошких и других различитости. Услуге социјалне заштите пружају се тако да се кориснику обезбеђује индивидуализован приступ и стручни радник задужен за рад на конкретном случају.

2. Плански документи и правни оквир у области социјалне заштите

2.1. Међународни оквир у области социјалне заштите

Социјална заштита, дефинисана чланом 2. Закона о социјалној заштити је "организована друштвена делатност која има за циљ пружање помоћи грађанима и њиховим породицама када се нађу у стању социјалне потребе, као и предузимање мера за спречавање настајања и отклањање последица таквог стања".

Узимајући у обзир овако широко дефинисану сврху социјалне заштите, Програм унапређења социјалне заштите града Крушевца, приликом дефинисања циљева и планирања мера и активности, узима у обзир обавезе локалних самоуправа које је Република Србија преузела приступањем/ратификацијом међународних докумената, као и релевантних националних стратешких докумената.

Република Србија је потписница Агенде за одрживи развој до 2030. године, која обухвата 17 циљева, 169 потциљева и 228 глобалних индикатора одрживог развоја (у даљем тексту ЦОР). Ови циљеви и потциљеви су интегрисани, међусобно нераздвојиви и равномерно обухватају три димензије одрживог развоја: економску, друштвену и еколошку. Принцип да "нико не буде изостављен" чини темељ Агенде 2030, што значи да ниједан циљ не треба да се остварује ако није доступан свим грађанима и грађанкама.

Програм унапређења социјалне заштите града Крушевца ће реализацијом планираних активности допринети достизању следећих циљева Агенде за одрживи развој:

Циљ 1. Окончати сиромаштво свуда и у свим облицима;

Циљ 3. Обезбедити здрав живот и промовисати благостање за све људе свих генерација;

Циљ 4. Обезбедити инклузивно и праведно квалитетно образовање и промовисати могућност целоживотног учења за све;

Циљ 5. Постићи родну равноправност и оснаживати све жене и девојчице;

Циљ 8. Промовисати континуиран, инклузиван и одржив економски раст, пуну и продуктивну запосленост и достојанствен рад за све.

Чланством у ЕУ, Србија ће бити у обавези да развије систем који ће бити у стању да спроведе циљеве и политике дефинисане у Европском стубу социјалних права. Ови циљеви обухватају: једнаке могућности и приступ тржишту рада, динамична тржишта рада и праведне услове рада, социјалну заштиту и укључивање.

Преговарачко поглавље 19 - Социјална политика и запошљавање. Заједнички циљеви ЕУ и држава чланица у области социјалне политике и запошљавања, у складу са чланом 151. Уговора о функционисању Европске уније, подразумевају подстицање запошљавања, унапређење животних и радних услова, одговарајућу социјалну заштиту, социјални дијалог, развој људских ресурса у циљу постизања одрживог високог нивоа запослености и борбу против социјалне искључености. Усклађивање са правним тековинама ЕУ у области социјалне политике обухвата минималне стандарде у областима као што су радно право, једнак третман жена и мушкараца при запошљавању и у погледу социјалне сигурности, као и безбедности и здравља на раду. Истовремено, постоје и одређена обавезујућа правила у погледу забране дискриминације на основу пола, расног или етничког порекла, вероисповести или уверења, инвалидности, старости или сексуалне оријентације. Једно од питања у овом поглављу преговора је и Европски социјални фонд (ЕСФ) који представља најзначајнији финансијски инструмент преко којег ЕУ подржава спровођење своје Стратегије за запошљавање и доприноси унапређивању социјалног укључивања. С обзиром да је ЕУ потписница међународних споразума са Уједињеним нацијама, приликом остваривања услова за испуњавање обавеза из чланства, потребно је доказати да се међународни споразуми у Србији спроводе (нпр. Конвенција УН о правима лица са инвалидитетом или међународни споразуми

који се односе на запошљавање, питања рада и социјална питања Међународне организације рада). Европска комисија је израдила Извештај о скринингу за Поглавље 19. У овом Извештају Европска комисија је препоручила да преговори у овом поглављу буду отворени када се испуни утврђено мерило – израда Акционог плана за постепено преношење правних тековина ЕУ и изградњу неопходних капацитета за спровођење и примену правних тековина ЕУ у свим областима у оквиру Поглавља. Акциони план за поглавље 19 – социјална политика и запошљавање има 7 области: радно право, социјални дијалог, безбедност и здравље на раду, политика запошљавања, Европски социјални фонд, социјално укључивање и социјална заштита и антидискриминација у политици запошљавања и социјалној политици.

Влада Републике Србије је 27. априла 2016. године усвојила Акциони план за Поглавље 23 – Правосуђе и основна права, а Ревидирани Акциони план је усвојен 10. јула 2020[5]. године. У одељку "Основна права" наводи се да ће Србија наставити да унапређује свој законодавни и нормативни оквир у области заштите и промоције основних права, у складу са правним тековинама ЕУ, међународним и европским стандардима и најбољим праксама.

2.2. Национални стратешки оквир од значаја за унапређење социјалне заштите

Кључни стратешки оквир на националном нивоу који је узет у обзир приликом дефинисања циљева, мера и активности Програма унапређења социјалне заштите града Крушевца за период 2025-2027. године је Стратегија деинституционализације и развоја услуга социјалне заштите у заједници, коју је Влада Републике Србије усвојила за период од 2022. до 2026. године.

[5] https://www.mpravde.gov.rs/tekst/30402/revidirani-akcioni-plan-za-poglavlje-23-i-strategija-razvoja-pravosudja-za-period-2020-2025-22072020.php

Осим ове националне стратегије, током процеса припреме Програма унапређења социјалне заштите града Крушевца, узети су у обзир и приоритети/циљеви дефинисани следећим националним секторским стратегијама, а то су:

- Стратегија унапређења положаја особа са инвалидитетом у Републици Србији за период од 2020. до 2024. године;
- Стратегија за спречавање и борбу против родно заснованог насиља према женама и насиља у породици за период од 2021. до 2025. године;
- Стратегија запошљавања у Републици Србији за период од 2021. до 2026. године;
- Стратегија превенције и заштите од дискриминације за период од 2022. до 2030. године
- Ревидирана Стратегија за социјално укључивање Рома и Ромкиња у Републици Србији за период 2022 - 2030. године
- Стратегија активног и здравог старења у Републици Србији за период од 2024. до 2030. године
- Стратегија за заштиту менталног здравља у Републици Србији за период 2019 - 2026. године
- Стратегија за младе у Републици Србији за период од 2023. до 2030. године
- Стратегија развоја образовања и васпитања у Републици Србији до 2030. године
- Стратегија јавног здравља у Републици Србији 2018 - 2026. године.

2.3. Законодавни оквир од значаја за социјалну заштиту

Усвајањем Закона о социјалној заштити 2011. године утврђен је правац развоја интегралне социјалне заштите. У овом систему, социјални актери на најефикаснији начин користе постојеће ресурсе и развијају нове, путем доступних, квалитетних и разноврсних услуга. Циљ је очување и побољшање квалитета живота рањивих и маргинализованих појединаца и група, као и оспособљавање за продуктиван живот

у заједници. Такође, овај приступ настоји да предупреди зависност од социјалних служби, са посебним фокусом на унапређење заштите сиромашних и развој мреже услуга у заједници.

Осим Закона о социјалној заштити позитивно законодавство релевантно за област социјалне политике и заштите, како на државном тако и на локалном нивоу, у Републици Србији обимно је и обухвата следеће законе:

- Закон о локалној самоуправи;
- Закон о планском систему Републике Србије;
- Закон о финансијској подршци породици са децом;
- Закон о забрани дискриминације;
- Закон о спречавању дискриминације особа са инвалидитетом;
- Закон о професионалној рехабилитацији и запошљавању особа са инвалидитетом;
- Породични закон;
- Закон о родној равноправности;
- Закон о спречавању насиља у породици;
- Закон о малолетним учиниоцима кривичних дела и кривичноправној заштити малолетних лица;
- Закон о заштити података о личности;
- Закон о слободном приступу инфомацијама од јавног значаја;
- Закон о здравственој заштити;
- Закон о основама система образовања и васпитања;
- Закон о младима;
- Уредба о средствима за подстицање програма или недостајућег дела средстава за финансирање програма од јавног интереса која реализују удружења;
- Уредба о наменским трансферима у социјалној заштити;
- Закон о Црвеном крсту Србије;
- Закон о социјалном предузетништву.

2.4. Развојни и документи јавних политика од значаја за социјалну заштиту града Крушевца

План развоја града Крушевца за период 2025 - 2032. године је Скупштина града Крушевца усвојила 12.09.2024. године Одлуком I број 30-5/2024. У оквиру развојног приоритета 4. Друштвени развој, **приоритетним циљем 4.3. тежи се унапређеној социјалној заштити становништва коју обезбеђује локална заједница кроз развој услуга социјалне заштите и популационе политике.** У опису приоритетног циља на општи начин је указано на потребу развоја услуга социјалне заштите које се препознају важним за квалитет живота у заједници.

Планом развоја града Крушевца дефинисана су два кључна индиктора за праћење остварења циља:

Табела број 1 – Индикатори из области социјалне заштите са полазним вредностима

Индикатор	Полазна вредност 2022	Циљана вредност 2032	Извор верификације
Број услуга социјалне заштите које обезбеђује локална заједница	4	8	Извештај о раду Центра за социјални рад Крушевац
Број корисника услуга социјалне заштите које свом становништву обезбеђује град Крушевац	1.819	3.000	Извештај о раду Центра за социјални рад Крушевац

Извор: Подаци из Плана развоја града Крушевца за период 2025-2032. године

За потребе остварења приоритетног циља, предвиђена је реализација следећих мера:

- 4.3.1. Унапређење постојећих и развијање нових услуга социјалне заштите које обезбеђује локална заједница

Град Крушевац ће у будућем периоду радити на развијању постојећих и увођењу нових услуга социјалне заштите за којима је уочена потреба. У том контексту приоритетне услуге социјалне заштите су: предах смештај, инклузивни ресурс центар за особе са инвалидитетом, прихватилиште и становање уз подршку за

младе који излазе из система социјалне заштите, услуга интервентног смештаја, дневни центар за старе, становање уз подршку за особе са инвалидитетом, персонални асистент за особе са инвалидитетом и смештај за дементна лица др. Град Крушевац ће пружити сву потребну подршку у стварању услова и изградњи капацитета за унапређење постојећих и увођење нових услуга. Стога ће локална самоуправа подстицати плуралитет услуга социјалне заштите у функцији задовољења потреба корисника, као и плуралитет пружалаца услуга социјалне заштите, што подразумева да поред установа социјалне заштите услуге могу пружати и организације цивилног друштва, те је јачање капацитета цивилног сектора за пружање услуга социјалне заштите неопходност.

Одговорна институција: Град Крушевац

Учесници: Градска управа града Крушевца, Центар за социјални рад Крушевац, Геронтолошки центар Крушевац, Центар за особе са инвалидитетом Крушевац, Дом за децу и омладину "Јефимија", ОЦД, пружаоци услуга социјалне заштите

Извори финансирања: Буџет града Крушевца, министарства, донатори

Временски период: 2025 - 2032. године

4.3.2. Уклањање архитектонских баријера на јавним објектима и јавним површинама и идентификовање алтернативних решења приступачности и унапређење информационо – комуникационе приступачности за особе са инвалидитетом

Град Крушевац ће систематски радити на уклањању преосталих архитектонских баријера на свим јавним објектима и јавним површинама у свим насељеним местима. Локална самоуправа ће организовати и финансирати израду анализе постојања архитектонских баријера на јавним објектима и јавним површинама и заједно са институцијама и корисницима објеката финансирати њихово отклањање и/или изградњу улазно излазних рампи, у зависности од типа баријере, уградњу лифтова у случају потребе, адаптацију тоалета и других просторија, у зависности од потреба функционалности објеката.

Такође, Град Крушевац ће радити на унапређењу информационо – комуникационе приступачности за особе са инвалидитетом са фокусом на особе са сензорним и интелектуалним инвалидитетом, кроз отварање Инфо центра за

особе са инвалидитетом, а који ће бити приступачан и особама са физичким, односно телесним инвалидитетом.

Одговорна институција: Град Крушевац

Учесници: Градска управа града Крушевца, јавна предузећа и установе, ОЦД које се баве особама са инвалидитетом

Извори финансирања: Буџет града Крушевца, министарства, донатори

Временски период: 2025 - 2032. године

4.3.3 Унапређење популационе политике града Крушевца

Опис мере: Крушевац се као и већина других локалних заједница суочава са изразито негативним демографским тенденцијама. Вишедеценијски тренд смањења броја становника је довео до тога да се овај проблем сматра кључним за будућност заједнице и њен одрживи друштвени и економски развој. Град Крушевац је формирао Комисију за спровођење мера и активности популационе политике града Крушевца и усвојио Правилник о критеријумима и начину остваривања права из области популационе политике града Крушевца. Одлуком о буџету града Крушевца планирају се средства за остваривање права из области популационе политике.

Мере популационе политике града Крушевца су: једнократно новчано давање за покушај вантелесне оплодње; поклон честитка за новорођенчад рођену 1. јануара; поклон честитка за новорођенчад рођену на територији града Крушевца; новчана помоћ породици за треће, четврто и пето дете по рођењу – акција "Треће дете"; поклон за ђаке прваке - Прванка; програм "Град и родитељи за лакше образовање" – поклон честитка; поклон честитка породици за трећег и сваког наредног ђака средње школе; превоз материјално угрожених ученика другог, трећег и четвртог разреда средње школе и подршка породици и деци кроз јавна заговарања значаја популационе политике.

Упркос свему наведеном, између два пописа становништва (2011 - 2022. године) град је изгубио 11,78% становника и постоји изражена потреба за свеобухватним унапређењем популационе политике у виду израде средњорочног стратешког документа и повећањем броја и обухвата мера, посебно у промоцији родитељства и породичних вредности. Будући да је овај проблем посебно

изражен у руралном делу града, од велике важности је да се ради и на унапређивању руралне инфраструктуре и на мерама за подстицање руралног развоја, укључујући и подстицаје за досељавање у руралном делу града.

Одговорна институција: Град Крушевац

Учесници: Градска управа града Крушевца, Скупштина града Крушевца, Комисија за спровођење мера и активности популационе политике града Крушевца

Извори финансирања: Буџет града Крушевца, министарства, донатори

Временски период: 2025 - 2032. године

Стратегија развоја урбаног подручја града Крушевца за период 2024 - 2034. године представља значајан инструмент планирања, припреме и реализације комплексних задатака управљања урбаним развојем, а у циљу унапређења квалитета живота кроз приступачност јавним просторима, унапређење социјалне инфраструктуре и квалитета животне средине, побољшање комуникације и партиципацију јавности, а који су интегрисани у развојне циљеве и пројектне идеје. У оквиру ове Стратегије је утврђен циљ 4 - Унапређење друштвеног благостања, који се односи и на социјалну заштиту и који се рашчлањује на посебне циљеве и мере.

Посебан циљ 4.1 Унапређење инклузивности тржишта рада и приступа квалитетном запошљавању и достојанственом раду и подстицање социјалног предузетништва

Мера 4.1.1 Развој нових или модернизовање постојећих услуга запошљавања и подстицања социјалног предузетништва

Мера 4.1.2 Интеграција старијих лица у функцији социјалног предузетништва

Мера 4.1.3 Креирање механизама за подстицање социјалног предузетништва

Посебан циљ 4.2. Развој социјалне инфраструктуре и услуга и подстицање социјалне инклузије и социјалних иновација

Мера 4.2.1 Побољшан приступ и ширење мреже социјалних услуга и социјалних иновација у заједници

Мера 4.2.2 Креирање механизама за интегрисање особа са инвалидитетом, жртава насиља, бескућника, деце у просјачењу

Мера 4.2.3 Развој нових или модернизовање постојећих објеката за привремени прихват и интервентно збрињавање (бескућници, деца у просјачењу, жртве насиља, мигранти и др.)

Посебан циљ 4.3 Промовисање социјално - економске инклузије маргинализованих заједница, домаћинстава са ниским приходима и друштвених група у неповољном положају, укључујући особе са сметњама у развоју, путем интегрисаног деловања које обухвата становање и социјалне услуге

Мера 4.3.1 Повећање обима, квалитета и разноврсности стамбених решења за кориснике стамбене подршке кроз изградњу и друге начине прибављања нових стамбених јединица у јавној својини намењених за издавање у повољан закуп, као и развојем алтернативних стамбених решења

Град Крушевац је имао усвојену Стратегију социјалне политике града Крушевца за период 2015 - 2020. године, а нова Стратегија није урађена јер не постоји важећа Национална Стратегија социјалне заштите која би дефинисала будуће правце развоја у социјалној заштити. Такође су добијене инструкције Сталне конференције градова и општина да треба сачекати доношење нове Националне стратегије социјалне заштите, како би локална стратегија била усклађена са националном.

Након истека важења Стратегије социјалне политике града Крушевца, почевши од 2022. године, рађени су једногодишњи програми унапређења социјалне заштите које је усвајала Скупштина града Крушевца, а у складу са чланом 20. Закона о социјалној заштити.

Друга важећа документа јавних политика, релевантна за социјалну заштиту су:

- **Локални акциони план за родну равноправност 2024 - 2027. године**

Посебним циљевима Локалног акционог плана за родну равноправност тежи се: интеграцији родне перспективе у све локалне политике, мере и активности финансиране из буџета града Крушевца; побољшању економског и социјалног положаја жена и смањења постојећих неједнакости између жена и мушкараца у (само)запошљавању, економским мерама и подстицајима, као и унапређењу квалитета и доступности здравствене заштите; унапређењу безбедности свих

грађана, а посебно жена у заједници; унапређењу квалитета живота, а посебно унапређењу **квалитета живота жена**, укључујући **жене из вишеструко дискриминисаних група**. Посебно је истакнуто да су жене, жртве насиља најчешће самохране мајке, као и жене из заједнице које су социјално изоловане и мање видљиве: Ромкиње, жене са инвалидитетом, жене са села.

Током консултативног процеса који је спроведен за потребе израде овог документа јавне политике, жене, жртве насиља истакле су потребу за додатним унапређењем заштите. Осим унапређења постојеће подршке која се пружа у оквиру Центра са социјални рад, истакле су потребу за успостављањем нових услуга и програма подршке, не само у пружању директне помоћи жртвама насиља, већ и подизању нивоа информисаности о могућностима заштите од насиља.

Стога се посебним циљем 2. тежи побољшању економског и социјалног положаја жена и смањивању постојећих неједнакости жена и мушкараца у (само) запошљавању, економским мерама и подстицајима, као и унапређењу квалитета и доступности здравствене заштите. Мером 2. предвиђен је развој постојећих и увођење нових услуга социјалне заштите у складу са потребама у циљу побољшане доступности социјалне заштите грађана/ки.

- **<u>Локални план акције за децу града Крушевца за период 2019 - 2025. године</u>**

Локалним планом акције за децу града Крушевца у оквиру области **СОЦИЈАЛНА ЗАШТИТА ПО МЕРИ ДЕЦЕ**, предвиђено је неколико општих, посебних и специфичних циљева који су релевантни за област социјалне заштите по мери детета, као и активности које доприносе њиховом остварењу.

За потребе остварења **општег циља 1.1. Побољшани услови живота деце,** посебним циљем 1.1.1. тежи се побољшању услова живота сиромашне деце која се школују. Специфичним циљем 1.1.1.1. се предвиђају активности којима се обезбеђује материјална подршка школовању деце из сиромашних породица, и то: бесплатна ужина и бесплатан превоз за децу из сиромашних породица која се школују. Осим тога, планирано је спровођење кампање - промоције донаторства за материјалну помоћ тешко оболелој деци из сиромашних

породица, кроз културне и спортске активности; отварање донаторског рачуна за материјалну помоћ тешко оболелој деци из сиромашних породица и хуманитарне акције организоване и подржане од стране града у партнерству са приватним и НВО сектором.

Општим циљем 1.2. Заштита деце без родитељског старања, се предвиђају посебни и специфични циљеви, као и активности којима се доприноси заштити деце без родитељског старања. Посебни циљ 1.2.1. Унапредити заштиту деце без родитељског старања ће се реализовати кроз два специфична циља:

Специфичним циљем 1.2.1.1. Подршка биолошкој породици у циљу превенције измештања деце из породице са посебним акцентом на децу до 3 године и биолошким породицама које преузимају своју децу из система социјалне заштите, предвиђена је реализација следећих активности: Допуна Одлуке о правима и услугама у социјалној заштити града Крушевца у делу висине ЈНП - за биолошке породице у ризику од измештања деце и биолошким породицама које преузимају своју децу из система социјалне заштите – у трајању од 3 до 6 месеци по процени стручног радника; Реализација програма психосоцијалне подршке за биолошке родитеље из породица са ризиком од измештања деце и биолошким родитељима који преузимају децу из система социјалне заштите; Реализовање програма за децу без родитељског старања у циљу развијања (овладавања) вештинама комуникације, решавања проблема, упознавања себе и препознавања сопствених потреба; Трибине и округли столови са циљем промоције породице и породичних вредности за јавност, родитеље, децу и наставнике; Спровођење кампање за подизање свести јавности о значају породице за дете.

Специфичним циљем 1.2.1.2. Ублажавање последица на психофизички развој и социјално укључивање деце услед напуштености и небриге од стране родитеља, предвиђена је реализација следећих активности: Реализација ургентног смештаја за децу и младе; Израда и реализација Програма превенције и подршке деци и породици у ризику.

За потребе достизања општег циља 1.3. Унапређење заштите деце од злостављања, занемаривања, искоришћавања и насиља, предвиђен је један посебни циљ 1.3.1. Унапређење система заштите у коме ће бити остварено право сваког детета да буде заштићено од свих облика насиља. За потребе остварења овог циља, предвиђени су следећи специфични циљеви: Специфични циљ 1.3.1.1. Подизање нивоа свести о насиљу над децом као друштвеном проблему кроз сензибилизацију локалне заједнице за проблеме заштите деце од свих облика насиља, предвиђа реализацију следећих активности: Информисање јавности о узроцима и последицама злостављања, занемаривања и насиља над децом путем кампање; Организовање јавних трибина и предавања на нивоу града и у свим школама; Успостављање ближе сарадње са локалним медијима и стварање могућности за већи утицај на јавност; Израда промотивног материјала - плаката, лифлета.

Специфични циљ 1.3.1.2. Развој услуга које су засноване на потребама деце жртава насиља и деце, предвиђа реализацију следећих активности: Развијање саветовалишта за психосоцијалну подршку жртвама насиља, њихов опоравак и интеграцију и развијање терапијског програма за децу жртве насиља и децу починиоца насиља; Развијати услугу медијације за децу, између починиоца и жртве; Развити програм за самозаштиту (психолошку и физичку) деце од злостављања и насиља, са акцентом на девојчице; Реализација програма за ненасилну комуникацију и примену већ акредитованих програма за превенцију насиља у школи; Јачање родитељских потенцијала кроз едукацију и афирмацију породичних вредности са акцентом на родитеље деце до 5 година; Едукација и обука стручњака за препознавање, евидентирање и интервенисање у случајевима насиља; Психосоцијална подршка и помоћ родитељима детета жртве насиља (вршњачког) и родитељима детета починиоца насиља.

За потребе остварења општег циља 1.4. Унапређење заштите деце са проблемима у понашању, дефинисан је посебан циљ 1.4.1. Развијање програма за децу са проблемима у понашању и специфични циљ 1.4.1.1. Превенција ризичног понашања деце који ће се реализовати путем следећих активности: Развијање услуге дневног боравка за децу и младе са проблемима у

понашању; Организовање трибина и округлих столова са циљем промоције просоцијалног понашања и вештина; Реализација акредитованих програма ненасилне комуникације и мирног решавања конфликта; Реализација програма ради унапређења и очувања међусобне комуникације између родитеља и деце и очување породичног система.

- **Локални акциони план за младе града Крушевца за период 2020 - 2025. године**

Области обухваћене Локалним акционим планом за младе града Крушевца су: образовање младих; запошљавање младих; здравље младих; безбедност младих; култура, спорт и слободно време младих; информисање и мобилност младих; активно учешће и волонтеризам младих и млади у очувању и заштити животне средине.

Социјална заштита младих није експлицитно препозната као приоритетна област деловања Локалним акционим планом за младе, али се препознаје потреба за унапређењем безбедности младих, посебно у контексту заштите од насиља које се испољава у различитим облицима (физичко, психичко, економско и сексуално насиље). Будући да се ради о особама које се суочавају са бројним изазовима и претњама на путу изградње сопствене личности и сазревања, безбедносна проблематика захтева активно учешће безбедносних, правосудних, просветних, здравствених, социјалних и других служби.

Овим документом јавне политике је препознато да су млади чешће извршиоци, него жртве кривичних дела. Стога се важним сматра истражити факторе ризика за делинквентно понашање младих, како би се на ефикасан начин приступило превенцији проблема. Неки од кључних ризика који се најчешће јављају су: ризици условљени различитим поремећајима у породици и најближем окружењу (материјално - финансијска ситуација, насиље у породици); ризици који се тичу насиља међу вршњацима и утицаја одређених екстремних група (хулигани, медијска заступљеност насиља као прихватљивог модела понашања и сл.); ризици који потичу од злоупотребе алкохола и других психоактивних супстанци. Стога се Локалним акционим планом за младе, у оквиру приоритета безбедност младих општим циљем тежи повећању степена безбедности младих (циљ 4).

За потребе остварења овог циља, дефинисани су следећи специфични циљеви и активности:

4.1. Развијање постојећих и креирање нових програма превенције у области безбедности младих. Планирана активност: Интерактивне трибине са средњошколцима и ученицима виших разреда основних школа.

4.2. Едукација и усавршавање стручних (просветних) радника у области безбедности младих. Планирана активност: Организовати трибине са разредним старешинама.

4.3. Креирање и реализација едукативних програма за младе у области безбедног понашања. Планирана активност: Организовати позоришне представе, концерте, спортске програме.

4.4. Континуирано и адекватно информисање младих у области безбедности младих, промовисање и истицање примера позитивне праксе у области безбедности младих. Планирана активност: Увођење нових ТВ и радио емисија, документарних кратких филмова.

- **План јавног здравља града Крушевца за период 2018 - 2025. године**

Планом јавног здравља града Крушевца до 2025. године дефинисан је општи циљ којим се тежи унапређењу и очувању здравља свих грађана Крушевца кроз промотивне и превентивне активности уз мултисекторску и мултидисциплинарну сарадњу са релевантним партнерима.

Специфичним циљевима доприноси се остварењу посебних циљева:

1.1. Унапређење физичког, менталног и социјалног здравља становништва смањењем учесталости обољевања и умирања од водећих хроничних незаразних обољења (кардиоваскуларних, малигних и дијабетеса); очувањем здравља посебно осетљивих група становништва; повећањем обухвата циљних група становништва организованим скрининг прегледима на малигне болести; примарном превенцијом ризика за настајање метаболичог синдрома.

1.2. Унапређење промотивних и превентивних активности у спречавању болести путем промоције и очувањем здравља посебно

осетљивих група становништва; реализацијом активности у обележавању дана из Календара здравља.

1.3. Унапређење стања животне средине и радне околине путем мониторинга параметара животне средине и процене њиховог утицаја на здравље, подизањем нивоа информисаности и знања о значају заштите животне средине.

1.4. Унапређење организације и функционисања здравственог система путем унапређења облика пружања здравствене заштите (кућно лечење патронажа).

1.5. Унапређење поступања у кризним и ванредним ситуацијама путем очувања свих ресурса и подизањем нивоа мобилности у кризним и ванредним ситуацијама.

За потребе остварења специфичног циља 1.1.2. Очување здравља посебно осетљивих група становништва, планирано је да се до 2025. године реализују следеће активности: Мапирање посебно осетљивих група становништва по обележјима (старост, национална припадност, инвалидитет) и израда документа са анализом показатеља од значаја за процену здравља осетљивих група становништва; Бесплатно, доступно и поверљиво тестирање и младих у вези полно преносивих болести; Информисање младих о раду и активностима Саветовалишта за младе Дома здравља Крушевац и Саветовалишног центра за децу, младе и родитеље Крушевац; Креирање и реализација нових услуга за помоћ младима у одрастању (волонтеризам, едукација младих, спорт, креативне радионице, коришћење интернет мрежа за младе, телефонских и интернет саветовалишта); Увођење у програмску активност средстава јавног информисања прилога о здравим стиловима живота; Указивање на значај раног откривања инвалидитета и упознавање са правима и надлежностима ресорних институција (израда едукативног програма са едукативним емисијама); Реализација програма који се односе на психосоцијалну подршку родитељима деце са инвалидитетом у циљу очувања менталног здравља чланова породице са посебним приступом ромским родитељима; Израда мултисекторског плана превенције за заштиту здравља деце раног узраста од 0

до 3 године у трајању од 1 године, са посебним приступом ромским родитељима; Унапређење квалитета рада служби за здравствену заштиту деце и омладине Дома здравља Крушевац и Опште болнице Крушевац ради остваривања квалитетније превентивне здравствене заштите деце и омладине (осавремењивање опреме, континуирана едукација запослених).

- **<u>Локални акциони план за социјално укључивање Рома и Ромкиња града Крушевца за период 2025 - 2027. године</u>**

Општи циљ Локалног акционог плана за социјално укључивање Рома и Ромкиња за период 2025 - 2027. године је унапређење социо економског положаја Рома и Ромкиња на територији града Крушевца кроз партиципацију, антидискриминацију и социјалну укљученост у све сфере друштвеног живота. Локални акциони план има пет посебних циљева који доприносе остварењу општег циља, и то по један посебан циљ у свакој од пет кључних области релевантних за социјално укључивање ромске националне мањине - образовање, запошљавање, становање, здравствена и социјална заштита, и то:
Посебан циљ 1: Повећање обухвата ромске популације на свим нивоима образовања;
Посебан циљ 2: Подизање нивоа запошљивости Рома и Ромкиња;
Посебан циљ 3: Побољшање услова становања ромске популације и пружање подршке у решавању имовинско - правних односа и озакоњењу бесправно саграђених објеката;
Посебан циљ 4: Повећати обухват ромског становништва у примарној здравственој заштити у здравственим услугама;
Посебан циљ 5: Повећати укљученост Рома и Ромкиња у локалне услуге социјалне заштите, за који су предвиђене следеће мере: Анализа потреба и информисање ромског становништва о правима и услугама у области социјалне заштите; Обезбедити доступност свих права из социјалне заштите ромском становништву; Обезбедити већу доступност услуга социјалне заштите припадницима ромске националности старијим од 65 година.

- **<u>План развоја културе града Крушевца за период 2025 - 2027. године</u>**

План развоја културе града Крушевца за период 2025 – 2027. године представља кључни плански документ Града у области културе који треба јасно да дефинише правце и циљеве развоја, као и активности које треба да допринесу унапређењу културне понуде и развоју културне тражње на локалном нивоу, уз константну сарадњу са свим партнерима из региона. Основни циљ доношења овог планског документа је креирање предуслова за дефинисање и спровођење јасне културне политике и развојне путање културе на локалном нивоу.

Приликом израде Плана развоја културе града Крушевца за период 2025 – 2027. године обављен је консултативни процес са **представницима удружења и друштава особа са инвалидитетом који су предложили да се:**

- на територији града Крушевца **уреди простор прилагођен особама са инвалидитетом како би организовали различите културне догађаје и манифестације** (предлог је да то буде сала у Дому синдиката, због саме локације и адекватног приступа особама са инвалидитетом, с обзиром да се сала налази у приземљу);

- **пружи подршка слепим и слабовидим лицима у виду аудио - дескриптора приликом културних дешавања** (пре свега позоришних представа);

- **прилагоди део музејске поставке** (израдити реплике експоната које је могуће додирнути), као и да се организују изложбе дела која су представљена тактилном техником помоћу које би слепим и слабовидим лицима било омогућено да путем додира доживе уметничко дело;

- **културни садржаји приближе глувим и наглувим особама у виду превода на српски знаковни језик** (позоришне представе, поставке музеја и друге врсте изложби у граду), што би осим члановима удружења са територије града, помогло и члановима из других градова који долазе у посету;

- **приликом организације културних дешавања на територији града, особе са инвалидитетом више укључе у њихову реализацију** (неки од предлога су: организовање сталне поставке у граду где би се излагали радови

који су настали на радионицама, како би активности друштва биле видљиве током целе године; организовање филмског фестивала посвећеног подизању свести о особама са инвалидитетом);

- **организују различите радионице:** школа плеса, фолкора и организација концерата за особе са инвалидитетом;

- у циљу веће посећености, посредством удружења, **особе са инвалидитетом обавештавају о културним дешавањима у граду** (путем мејла или телефоном), с обзиром да сматрају да у претходном периоду нису адекватно обавештавани, а од значаја би било да повремено добијају одређен број бесплатних улазница за културна дешавања у граду (позориште, музеј, биоскоп и сл.).

2.5. Нормативни оквир у области социјалне заштите

Одлука о социјалној заштити града Крушевца ("Службени лист града Крушевца", број 4/13, 11/13, 1/14, 14/16, 9/17, 13/19, 16/19, 2/24 и 12/24) усвојена је 2013. године и у више наврата мењана и допуњавана.

У табели је приказан статус обезбеђености услуга и мера материјалне подршке, при чему мере материјалне подршке нису само из Одлуке о правима и услугама у социјалној заштити града Крушевца, већ су ту и мере популационе политике, и мере утврђене Локалним планом акције за децу и Локалним акционим планом за социјално укључивање Рома и Ромкиња града Крушевца.

Табела број 2 – Приказ мера материјалне подршке и услуга социјалне заштите

Мере материјалне подршке	Статус
Право на једнократну помоћ	Обезбеђено
Набавка школског прибора, опреме и уџбеника за децу предшколског и школског узраста која су под старатељством и материјално угрожених породица	Обезбеђено
Партиципација у трошковима летовања, зимовања, екскурзија и организовања школе у природи за ученике под старатељством и децу из материјално угрожених породица	Обезбеђено
Право на опрему корисника за смештај у установу или другу породицу	Обезбеђено
Право на бесплатан оброк	Обезбеђено
Право на бесплатан превоз особа са инвалидитетом и пензионера	Обезбеђено
Право на путне трошкове и исхрану пролазника	Обезбеђено
Право на трошкове сахране	Обезбеђено
Право на партиципацију у трошковима превоза ученика и студената	Обезбеђено

Право на накнаду за личног пратиоца детету које похађа школу по инклузивном програму ван територије града Крушевца		Обезбеђено
Потпуно или делимично ослобађање од комуналних обавеза		Обезбеђено
Једнократно новчано давање за покушај вантелесне оплодње		Обезбеђено
Поклон честитка за новорођенчад рођену 1. јануара		Обезбеђено
Поклон честитка за новорођенчад рођену на територији града Крушевца		Обезбеђено
Новчана помоћ породици за треће, четврто и пето дете по рођењу – акција "Треће дете"		Обезбеђено
Поклон за ђаке прваке - Прванка		Обезбеђено
Програм "Град и родитељи за лакше образовање" – поклон честитка		Обезбеђено
Поклон честитка породици за трећег и сваког наредног ђака средње школе		Обезбеђено
Превоз материјално угрожених ученика другог, трећег и четвртог разреда средње школе		Обезбеђено
Превоз материјално угрожених ученика првог разреда средњих школа		Обезбеђено
Превоз ученика ромске националности средњих школа који су корисници НСП, дечијег додатка или имају просек оцена 3,00-5,00		Обезбеђено
Ужина за материјално угрожене ученике основних школа		Обезбеђено
Ужина за ученике ромске националности основних школа који су корисници НСП или дечијег додатка		Обезбеђено
Право на регресирање трошкова боравка деце у предшколској установи за треће и свако наредно дете у породици		Обезбеђено
Право на бесплатан боравак деце у предшколској установи из материјално угрожених породица, без родитељског старања, са сметњама у развоју и инвалидитетом, деце ратних војних инвалида и деце смештене у дому "Јефимија" у оквиру интервентног смештаја за лица које ово право остварују на основу градске одлуке		Обезбеђено
Право на регресирани боравак деце у предшколској установи за прво дете у породици, када су у предшколској установи смештена два детета и децу из једнородитељске породице за лица која ово право остварују на основу градске одлуке		Обезбеђено
Једнократна новчана помоћ у сврху лечења болести корисника борачко – инвалидске заштите		Обезбеђено
Право на бесплатан градски превоз корисника борачко – инвалидске заштите		Обезбеђено
Услуге социјалне заштите		
Дневне услуге у заједници	**Статус**	**Пружалац**
Помоћ у кући	Успостављена	Геронтолошки центар
Лични пратилац детета	Успостављена	ЦСР Служба
Дневни боравак за одрасле са телесним инвалидитетом, односно интелектуалним тешкоћама	Успостављена	Центар за ОСИ
Услуге смештаја	**Статус**	**Пружалац**
Привремени смештај у прихватилиште за стара и одрасла лица	Обезбеђена упућивањем	Лиценцирани пружалац
Привремени смештај у прихватилиште за децу и младе	Обезбеђена упућивањем	Лиценцирани пружалац
Привремени смештај у прихватилиште за жртве породичног насиља	Обезбеђена упућивањем	Лиценцирани пружалац
Социјално становање у заштићеним условима	Није успостављена	
Услуге подршке за самостални живот	**Статус**	
Становање уз подршку за младе који се осамостаљују	Није успостављена	Н/П

Едукативно – саветодавне и социо-терапијске услуге	Статус	
Породични едукативни центар (Саветовалиште и Клуб за младе)	Успостављена	ЦСР Служба

Извор: Одлука о правима и услугама у социјалној заштити и друга општа акта

3. ОПИС ПОСТОЈЕЋЕГ СТАЊА СА АНАЛИЗОМ ПРОБЛЕМА И ЖЕЉЕНИХ ПРОМЕНА

3.1. Кључни налази *ex-post* анализе претходног планског документа у области социјалне заштите

Стратегијом развоја социјалне политике града Крушевца за период 2015 - 2020. године предвиђено је 6 области. За сваку област су дефинисани стратешки циљеви. У оквиру сваког од стратешких циљева предвиђене су области интервенције, за које су предвиђени циљеви, мере и активности.

Област 1. Капацитети социјалне заштите на територији града Крушевца и развијање нових услуга и сервиса

Стратешки циљ 1. Унапређивање стручних компетенција и капацитета локалних служби, установа и организација цивилног друштва за реализацију активности и услуга у области социјалне политике кроз унапређивање постојећих и развијање нових услуга и сервиса социјалне заштите.

За потребе остварења овог стратешког циља, постављени су следећи циљеви:

Циљ 1.1. Унапређивање стручних капацитета и јачање компетенција људских ресурса у области социјалне заштите за спровођење активности и услуга у области социјалне политике.

Циљ 1.2. Развијање нових услуга на локалном нивоу.

Област 2. Смањење сиромаштва

Стратешки циљ 2. Смањење последица сиромаштва најугроженијих група грађана кроз јачање економске и социјалне сигурности, смањење социјалне искључености, незапослености и унапређивање доступности услуга.

За потребе остварења овог стратешког циља, постављени су следећи циљеви:

Циљ 2.1. Развој информационог система о лицима у стању социјалне потребе.

Циљ. 2.2. Повећање запошљивости материјално угрожених лица.

Циљ 2.3. Повећање доступности информација о правима и услугама у социјалној заштити и начину њиховог остваривања.

Циљ 2.4. Унапређење квалитета живота материјално угрожених лица кроз социјално становање.

Област 3. Унапређивање положаја особа са инвалидитетом

Стратешки циљ 3. Стварање услова за активно учешће особа са инвалидитетом у свим сегментима друштвеног живота заједнице, уз елиминисање дискриминације и социјалне искључености.

За потребе остварења овог стратешког циља, постављени су следећи циљеви:

Циљ 3.1. Развијање и имплементација механизама за укључивање особа са инвалидитетом у све друштвене токове, планове развоја, стратегије и политике, програме и пројекте на локалном нивоу.

Циљ 3.2. Сензибилисање шире друштвене заједнице за проблеме и потребе особа са инвалидитетом и прихватање различитости.

Циљ 3.3. Обезбедити приступ особама са инвалидитетом изграђеном окружењу, превозу, информацијама, комуникацијама и услугама кроз развој и спровођење плана уклањања архитектонских и других врста баријера и изградњу приступачних објеката и услуга.

Циљ 3.4. Обезбедити поштовање и остваривање права особа са инвалидитетом на адекватно образовање уз обезбеђивање једнаких могућности за учење и развој у локалној заједници.

Циљ 3.5. Обезбедити једнаке могућности за рад и запошљавање особа са инвалидитетом уз развој и примену системских решења базираних на потребама и способностима.

Област 4. Спречавање и сузбијање свих облика насиља

Стратешки циљ 4.1: Успостављање система примарне, секундарне и терцијарне превенције свих облика насиља.

Стратешки циљ 4.2: Унапређивање мултисекторске сарадње и јачање капацитета органа и служби.

Стратешки циљ 4.3: Унапређивање система мера заштите и подршке жртвама насиља.

За потребе остварења овог стратешког циља, постављени су следећи циљеви:

Циљ 4.1. Развијање превентивних активности за спречавање и сузбијање свих облика насиља (породично, партнерско, насиље над децом, вршњачко, насиље на спротским приредбама и електронско насиље и др.) кроз промоцију ненасилног понашања, родне равноправности и борбу против дискриминације и сл.

Циљ 4.2. Унапређивање капацитета институција и ОЦД које се баве проблемима насиља.

Циљ 4.3. Унапређивање интерсекторске сарадње и интердисциплинарног приступа у спровођењу превенције свих облика насиља.

Област 5. Унапређење положаја старих лица

Стратешки циљ 5: Стварање услова за активно учешће старих лица у свим сегментима друштвеног живота обезбеђивањем доступности услуга здравствене и социјалне заштите и имплементацијом програма и садржаја за стара лица, уз смањење дискриминације и социјалне искључености.

За потребе остварења овог стратешког циља, постављени су следећи циљеви:

Циљ 5.1. Развијање информационог система за евиденцију старих лица на територији града Крушевца.

Циљ 5.2. Укључивање старих лица у све друштвене токове, планове развоја, стратегије и политике, програме и пројекте на локалном нивоу

Циљ 5.3. Развијање и успостављање механизма за континуално информисање старих лица

Циљ 5.4. Унапређивање квалитета живота старих лица ефикасним спровођењем здравствених и социјалних услуга намењених старим лицима.

Област 6. Социјални проблеми друштва

Стратешки циљ 6: Повећање квалитета живота грађана кроз перманентан рад у локалној заједници на превазилажењу свих социјалних проблема друштва и стварања средине са повећаном социјалном сигурношћу.

За потребе остварења овог стратешког циља, постављени су следећи циљеви:

Циљ 6.1. Јачање капацитета породице кроз унапређивање породичних односа.

Циљ 6.2. Јачање компетенција стручњака који се баве унапређивањем породичних односа.

Циљ 6.3. Јачање компетенција младих у грађењу породичних односа.

Циљ 6.4. Развој информационог система о једнородитељским породицама.

Циљ 6.5. Унапређивање квалитета живота једнородитељских породица кроз пружање подршке за превазилажење стигматизације, материјалне и социјалне депривације и превенције девијантног понашања и психолошких проблема код деце и младих.

Циљ 6.6. Унапређење квалитета живота деце без родитељског старања и стварање услова за повратак у примарно окружење и излазак из система социјалне заштите.

Циљ 6.7. Развијање интегративног приступа у раду са децом и младима са проблемима у понашању.

Циљ 6.8. Сензибилисање шире друштвене заједнице о жртвама свих облика трговине људима.

Циљ 6.9. Развијање и имплементирање механизама за спречавање и сузбијање свих облика трговине људима.

Циљ 6.10. Унапређивање капацитета институција и организација цивилног сектора за рад са жртвама трговине људима.

Циљ 6.11. Развијање и имплементација механизама за пружање подршке жртвама трговине људима.

Циљ 6.12. Развијање и имплементирање механизама за спречавање просјачења, бескућништва и проституције.

Циљ 6.13. Развијање и имплементирање механизама за спречавање злоупотребе медија.

РЕКАПИТУЛАЦИЈА ОДЛУКЕ О ПРАВИМА И УСЛУГАМА У СОЦИЈАЛНОЈ ЗАШТИТИ ГРАДА КРУШЕВЦА (2015 – 2021. године)

Табела број 3 - Утрошена средства за реализацију Одлуке о правима и услугама у социјалној заштити града Крушевца у периоду од 2015-2021. године

МАТЕРИЈАЛНА ДАВАЊА							
ГОДИНА	**2015.**	**2016.**	**2017.**	**2018.**	**2019.**	**2020.**	**2021.**
Једнократне помоћи	**6.659.781,14**	**6.918.618,94**	**8.484.956,03**	**14.794.984,71**	**15.426.493,45**	**12.189.353,22**	**11.931.853,00**
Једнократне помоћи за набавку огрева	**1.010.000,00**	**1.170.000,00**	**1.395.000,00**	**1.205.000,00**	**1.136.500,00**	**1.011.000,00**	**1.125.000,00**
Једнократне помоћи за радно ангажовање	**6.260.660,00**	**7.401.365,00**	**9.245.325,00**	**7.167.213,00**	**6.175.507,00**	**5.069.619,28**	**4.923.851,23**
Једнократне помоћи у гардероби, обући	**220.290,00**	**206.630,00**	**382.132,00**	**242.098,30**	**172.725,30**	**106.598,30**	**99.740,90**
Једнократне помоћи у намирницама	**148.938,98**	**224.529,00**	**302.423,00**	**337.520,80**	**244.587,18**	**212.568,31**	**259.980,19**
Једнократне помоћи за лекове	**655.852,36**	**335.327,50**	**548.674,84**	**315.666,72**	**241.944,13**	**177.886,34**	**291.266,28**
Једнократне помоћи за превоз корисника	**171.000,00**	**142.830,00**	**121.875,00**	**137.700,00**	**180.533,03**	**42.190,00**	**27.755,00**
Једнократне помоћи за погребне трошкове	**694.208,00**	**532.132,00**	**531.769,02**	**210.233,20**	**515.197,98**	**378.285,00**	**530.271,00**
Једнократне помоћи за школски прибор	**659.000,00**	**915.600,00**	**745.200,00**	**673.200,00**	**531.600,00**	**412.600,00**	**552.000,00**
Једнократне помоћи за лечење корисника	**2.605.932,03**	**3.851.109,69**	**3.754.086,15**	**/**	**/**	**109.815,00**	**342.648,72**
Једнократне помоћи остало	**/**	**/**	**/**	**/**	**/**	**71.260,00**	**/**
Превоз пензионера	**5.551.887,70**	**4.868.307,40**	**6.943.593,80**	**7.159.455,60**	**6.116.860,20**	**7.193.902,46**	**10.761.800,00**
Превоз лица са инвалидитетом	**576.022,00**	**608.509,00**	**842.967,40**	**864.859,60**	**833.080,60**	**725.775,66**	**680.070,60**
Превоз студената	**1.164.798,00**	**1.446.148,00**	**889.884,00**	**847.620.00**	**870.670,00**	**450.682,00**	**512.802,40**
Превоз ученика Хемијско технолошке школе	**/**	**/**	**/**	**/**	**/**	**240.525.00**	**654.225,50**

у Великом Шиљеговцу							
УКУПНО ПРЕВОЗ пензионера и лица са инвалидитетом, партиципација у трошковима превоза студената и ученика	**7.292.707,70**	**6.922.964,40**	**8.676.445,20**	**8.871.935,20**	**7.820.610,80**	**8.610.885,12**	**12.608.898,50**
Прихватне станице и ургентни смештај	**3.594.672,70**	**5.759.391,06**	**6.298.403,40**	**3.704.706,80**	**3.467.361,60**	**1.994.699,93**	**1.386.615,19**
Народна кухиња – Црвени крст	**12.671.750,00**	**11.468.065,00**	**11.701.417,00**	**12.068.056,00**	**12.877.012,00**	**14.029.860,00**	**14.227.395,00**
I УКУПНО	**42.644.792,91**	**49.529.589,32**	**52.187.706,64**	**49.728.314,73**	**48.790.072,47**	**44.416.620,50**	**48.307.275,01**
УСЛУГЕ							
ГОДИНА	**2015.**	**2016.**	**2017.**	**2018.**	**2019.**	**2020.**	**2021.**
Помоћ у кући	**11.320.643,13**	**16.248.693,29**	**25.027.202,45**	**28.091.397,78**	**35.313.113,3**	**37.475.584,30**	**40.856.616,91**
Лични пратилац детете	**/**	**/**	**/**	**11.425.736,17**	**30.151.043,62**	**38.531.332,36**	**40.890.985,14**
Дневни боравак за децу, младе и одрасле са интелектуалним тешкоћама	**10.501.434,00**	**10.128.628,00**	**5.321.226,00**	**5.926.718,00**	**6.459.979,00**	**5.370.564,00**	**6.808.362,87**
Породично едукативни центар – Саветовалиште	**1.938.011,84**	**1.989.722,52**	**2.102.688,64**	**2.284.241,72**	**2.509.419,92**	**2.625.303,28**	**2.940.353,92**
Породично – едукативни центар (проширена услуга)	**/**	**4.270.286,19**	**6.657.744,23**	**9.318.252,49**	**9.807.389,11**	**7.052.312,98**	**8.772.365,62**
II УКУПНО	**23.760.088,97**	**32.637.330**	**39.108.861,32**	**57.046.346,16**	**84.240.944,95**	**91.055.096,92**	**100.268.684.46**
УКУПНО I + II	**66.404.881,88**	**82.166.919,32**	**91.296.567,96**	**106.774.660,89**	**133.031.017,42**	**135.471.717,42**	**148.575.959,47**

Извор: Одлука о буџету града Крушевца

Корисници Одлуке о правима и услуга у социјалној заштити града Крушевца у периоду од 2015 – 2021. године

Табела број 4 - Преглед једнократних материјалних давања

		Број остварених права по решењима						
	ЈЕДНОКРАТНА ДАВАЊА ПО ГОДИНАМА	**2015.**	**2016.**	**2017.**	**2018.**	**2019.**	**2020.**	**2021.**
1.	**ПРАВО НА ЈЕДНОКРАТНУ НОВЧАНУ ПОМОЋ**	**2857**	**3221**	**3390**	**3575**	**3594**	**2988**	**2839**
1.1.	**Намирнице и набавка средстава за хигијену**	**765**	**865**	**1016**	**965**	**1297**	**1255**	**1075**
1.2.	**Огрев**	**214**	**243**	**276**	**246**	**244**	**205**	**215**
1.3.	**Уџбеници/школски прибор/екскурзије**	**391**	**449**	**354**	**325**	**252**	**183**	**151**
1.4.	**Одећа, обућа**	**47**	**45**	**54**	**49**	**45**	**25**	**30**
1.5.	**Лекови/лекарске услуге**	**875**	**1186**	**1355**	**1470**	**1572**	**1214**	**1276**
1.6.	**Превоз**	**84**	**67**	**60**	**67**	**76**	**21**	**17**
1.7.	**Побољшање стамбених услова**	**128**	**147**	**105**	**9**	**7**	**/**	**/**
1.8.	**Трошкови сахране**	**30**	**41**	**37**	**3**	**20**	**9**	**31**
1.9.	**Друге потребе**	**323**	**178**	**133**	**441**	**81**	**76**	**44**
2.	**ПРАВО НА УВЕЋАНУ ЈЕДНОКРАТНУ ПОМОЋ**	**204**	**165**	**225**	**339**	**285**	**216**	**143**
2.1.	**Лекови/лекарске услуге**	**33**	**30**	**39**	**69**	**37**	**47**	**59**
2.2.	**Друге потребе**	**171**	**135**	**186**	**270**	**248**	**169**	**84**
3.	**РАДНО АНГАЖОВАЊЕ**	**695 решења (214 лица)**	**827 решења (250 лица)**	**838 решења (259 лица)**	**607 решења (184 лица)**	**528 решења (172 лица)**	**365 решења (114 лица)**	**344 решења (101 лице)**
	УКУПНО	**3756**	**4213**	**4453**	**4521**	**4407**	**3569**	**3326**

Извор: Подаци Центра за социјални рад града Крушевца

Табела број 5 - Преглед корисника услуга социјалне заштите

УСЛУГЕ СОЦИЈАЛНЕ ЗАШТИТЕ	Број корисника услуга социјалне заштите						
	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.
Помоћ у кући	150	188	291	401	439	454	466
Лични пратилац детета	/	/	/	59	83	93	98
Дневни боравак за децу, младе и одрасле са интелектуалним тешкоћама	20	20	20	20	20	20	20
Породични едукативни центар - саветовалиште	34	34	33	33	34	21	23
Породични едукативни центар – проширена услуга	/	269	324	341	354	544	676
УКУПНО	204	511	668	854	930	1132	1283

Извор: Подаци пружаоца услуга социјалне заштите

3.2. Програм унапређења социјалне заштите града Крушевца

Почевши од 2022. године, Скупштина града Крушевца доноси једногодишњи Програм унапређења социјалне заштите града Крушевца, а што представља законску обавезу у складу са чланом 20. Закона о социјалној заштити.

Програмом унапређења социјалне заштите на територији града Крушевца (у даљем тексту: Програм) утврђују се циљеви, мере и активности за подстицај и развој постојећих и нових услуга социјалне заштите.

Програм је усмерен на превладавање социјалних ризика, помоћ сиромашним и искљученим појединцима и социјалним групама, уједначавање животних шанси те, уопштено, унапређивање социјалне добробити грађана, а у циљу остварења друштвених вредности као што су солидарност, социјална правда, једнакост, социјална сигурност, социјална кохезија. Дакле, фокусиран је на онај део становништва који је се налази у стању социјалне потребе, односно има за циљ пружање помоћи и оснаживање за самосталан и продуктиван живот у друштву појединаца и породица, као и спречавање настајања и отклањање последица социјалне искључености.

Програм унапређења социјалне заштите је превасходно усмерен на: материјално угрожене породице, особе са инвалидитетом, старија лица, жртве партнерског, породичног или вршњачког насиља, усвојитељске и хранитељске породице, ромску популацију, дисфункционалне породице, једнородитељске породице и сл.

Кључни циљеви Програма су:

- Смањење последица сиромаштва најугроженијих група грађана кроз јачање економске и социјалне сигурности, смањење социјалне искључености, незапослености и унапређивање доступности услуга
- Стварање услова за активно учешће особа са инвалидитетом у свим сегментима друштвеног живота заједнице, уз елиминисање дискриминације и социјалне искључености
- Унапређивање система мера заштите и подршке жртвама насиља

- Стварање услова за активно учешће старијих лица у свим сегментима друштвеног живота обезбеђивањем доступности услуга здравствене и социјалне заштите и имплементацијом програма и садржаја за старија лица, уз смањење дискриминације и социјалне искључености
- Унапређење квалитета живота грађана кроз перманентан рад у локалној заједници на превазилажењу свих социјалних проблема друштва и стварања средине са повећаном социјалном сигурношћу.

Средства за реализацију Програма дефинишу се Програмским буџетом (Програм 11 – Социјална и дечија заштита) и обезбеђена су Одлуком о буџету града Крушевца. У циљу унапређења услуга социјалне заштите средства се такође могу обезбедити и од републичких органа (наменски трансфери у социјалној заштити) и других донатора који финансирају програме и пројекте у области социјалне заштите.

За спровођење Програма је задужено Одељење за друштвене делатности у сарадњи са свим релевантним јавним установама у области социјалне заштите – Центром за социјални рад Крушевац, Центром за особе са инвалидитетом Крушевац, Геронтолошким центром Крушевац, као и организацијама цивилног друштва – Црвеним крстом и другим удружењима грађана.

Сва издвајања финансијских средстава у Програму унапређења социјалне заштите за 2022., 2023. и 2024. годину се односе на први буџет, јер су исти усвајани на мартовској седници скупштине.

2022. година (укупна издвајања - 235.413.864, број корисника - 13.425)

1. Функција **010** – Болест и инвалидност, Програмска активност ПА: 0902-0021 Подршка особама са инвалидитетом, у укупном износу 9.564.000,00 динара и то:

Редни број	Назив програма	Износ средстава у динарима	Реализатор	Број корисника
1	Дневни боравак за децу, младе, одрасле и старије са интелектуалним тешкоћама	9.564.000,00	Центар за особе са инвалидитетом	20
Укупно програмска активност 0021		**9.564.000,00**	**Центар за особе са инвалидитетом**	**20**

2. Функција **070** – Социјална помоћ угроженом становништву, некласификована на другом месту, Програмска активност ПА: 0902-0001 Једнократне помоћи и други облици помоћи, позиција буџета 28, у укупном износу 37.825.000,00 динара и то:

Редни број	Позиција	Конто	Назив конта	Назив програма	Износ средстава у динарима	Реализатор	Број корисника
1	28	472611	Накнаде из буџета у случају смрти	Трошкови сахране	700.000,00	Центар за социјални рад	25
2	28	472931	Једнократна помоћ	**1. Једнократна новчана помоћ**	**22.595.000,00**	Центар за социјални рад	**2.054**
3	28	472931	Једнократна помоћ	1.1. Обезбеђивање намирница, средстава за хигијену и др.	6.810.000,00	Центар за социјални рад	838
4	28	472931	Једнократна помоћ	1.2. Лекови и лекарске услуге	7.500.000,00	Центар за социјални рад	781
5	28	472931	Једнократна помоћ	1.3. Радно ангажовање	6.500.000,00	Центар за социјални рад	115
6	28	472931	Једнократна помоћ	1.4 Набавка огрева	1.250.000,00	Центар за социјални рад	220
7	28	472931	Једнократна помоћ	1.5 Друге потребе /све што није претходно спецификовано/	535.000,00	Центар за социјални рад	100
8	28	472931	Једнократна помоћ	2 Набавка школског прибора	700.000,00	Центар за социјални рад	200
9	28	472931	Једнократна помоћ	3 Партиципација у трошковима летовања, зимовања, екскурзија и организовања школе у природи	Исплаћују се са позиције ЈНП	Центар за социјални рад	12
10	28	472931	Једнократна помоћ	4 Опрема корисника за смештај у установу или другу породицу	500.000,00	Центар за социјални рад	44
11	28	472931	Једнократна помоћ	5 Бесплатан превоз особа са инвалидитетом и пензионера	11.289.000,00	Центар за социјални рад	3450
12	28	472931	Једнократна помоћ	6 Партиципација трошковима превоза ученика и студената	1.041.000,00	Центар за социјални рад	280
13	28	472931	Једнократна помоћ	7 Путни трошкови и исхрана пролазника	Исплаћују се са позиције ЈНП	Центар за социјални рад	6

16	28	472931	Једнократна помоћ	8 Помоћ у лечењу бораца	1.000.000,00	Центар за социјални рад	100
Укупно програмска активност 0001					**37.825.000,00**	**Центар за социјални рад**	**6.171**

3. Функција **070** – Социјална помоћ угроженом становништву, некласификована на другом месту, Програмска активност ПА: 0902-0002 Породични и домски смештај, прихватилиште и друге врсте смештаја, позиција буџета 29, у укупном износу 4.000,00 динара и то:

Редни број	Позиција	Конто	Назив конта	Назив програма	Износ средстава у динарима	Реализатор	Број корисника
1	29	472811	Накнаде из буџета за становање и живот	Породични и домски смештај, прихватилиште и друге врсте смештаја	4.000.000,00	Центар за социјални рад	50
Укупно програмска активност 0002					**4.000.000,00**	**Центар за социјални рад**	**50**

4. Функција **070** – Социјална помоћ угроженом становништву, некласификована на другом месту, Програмска активност ПА: 0902-0017 Саветодавно - терапијске и социјално - едукативне услуге, позиција буџета 30, у укупном износу 68.108.000,00 динара и то:

Редни број	Позиција	Конто	Назив конта	Назив програма	Износ средстава у динарима	Реализатор	Број корисника
1	30	423599	Остале стручне услуге	Породично – едукативни центар	3.668.000,00	Центар за социјални рад	676
2	30	423599	Остале стручне услуге	Пратиоци деце са сметњама у развоју	64.390.000,00	Центар за социјални рад	131
3	30	423599	Остале стручне услуге	Подршка самосталном становању младих који излазе из система социјалне заштите	50.000,00	Центар за социјални рад	5
Укупно програмска активност 0017					**68.108.000,00**	Центар за социјални рад	**812**

5. Функција **090** – Социјална заштита некласификована на другом месту, Програмска активност ПА: 0902-0018 Подршка реализацији програма Црвеног крста, позиција буџета 34, у укупном износу 16.000.000,00 динара и то:

Редни број	Позиција	Конто	Назив конта	Назив програма	Износ средстава у динарима	Реализатор	Број корисника
1	34	472931	Једнократна помоћ	Народна кухиња	16.000.000,00	Црвени крст	650
Укупно програмска активност 0018					**16.000.000,00**	**Црвени крст**	**650**

6. Функција **090** – Социјална заштита некласификована на другом месту, Програмска активност ПА: 0902-0016 Дневне услуге у заједници, позиција буџета 32 и 33, у укупном износу 39.716.864,00 динара и то:

Редни број	Позиција	Конто	Назив конта	Назив програма	Износ средстава у динарима	Реализатор	Број корисника
1	32	472811	Накнаде из буџета за становање и живота	Услуга "Помоћ и кући"	31.500.000,00	Геронтолошки центар Крушевац	466
2	33	481941	Дотације осталим удружењима грађана	Дотације осталим удружењима грађана (борачко - инвалидска заштита 820.000,00 и заштита лица са инвалидитетом 7.396.864,00)	8.216.864,00	Градска управа	1.116
Укупно програмска активност 0016					**39.716.864,00**	**Градска управа**	**1.582**

7. Функција **040** – Породица и деца, Програмска активност ПА: 0902-0019 Подршка деци и породици са децом, позиција буџета 26, у укупном износу 60.200.000,00 динара и то:

Редни број	Позиција	Конто	Назив конта	Назив програма	Износ средстава у динарима	Реализатор	Број корисника
1	26	472311	Накнада из буџета за децу и породицу	Поклон честитка за децу рођену на дан 01.01.	300.000,00	Градска управа	2
2	26	472311	Накнада из буџета за децу и породицу	Поклон честитка за новорођенчад	7.200.000,00	Градска управа	900
3	26	472311	Накнада из буџета за децу и породицу	Акција треће, четврто и пето дете по рођењу	1.500.000,00	Градска управа	130
4	26	472311	Накнада из буџета за децу и породицу	Новчана помоћ незапосленим породиљама	21.000.000,00	Градска управа	283

5	26	472311	Накнада из буџета за децу и породицу	Новчана помоћ младим паровима за вантелесну оплодњу	1.500.000,00	Градска управа	5
6	26	472719	Накнаде из буџета за образовање	Локални план акције за децу - превоз социјално угрожених ученика првих разреда средњих школа до 15 година	2.600.000,00	Градска управа	100
7	26	472719	Накнаде из буџета за образовање	Локални акциони план за социјално укључивање Рома и Ромкиња - превоз ромских ученика средњих школа који су корисници НСП, дечијег додатка или имају просек оцена 3,00-5,00	900.000,00	Градска управа	30
8	26	472719	Накнаде из буџета за образовање	Превоз социјално угрожених ученика средњих школа старијих од 15 година - други, трећи и четврти разред	4.400.000,00	Градска управа	135
9	26	472719	Накнаде из буџета за образовање	Књиге за трећег и четвртог ђака - поклон честитка	8.400.000,00	Градска управа	850
10	26	472719	Накнаде из буџета за образовање	Поклон пакет за ђаке прваке - прванка и поклон честитка	8.500.000,00	Градска управа	1050
11	26	472931	Једнократна помоћ	Локални план акције за децу - ужина за социјално угрожене ученике основних школа	2.400.000,00	Градска управа	385
12	26	472931	Једнократна помоћ	Локални акциони план за социјално укључивање Рома и Ромкиња - ужина	1.200.000,00	Градска управа	170
13	26	472931	Једнократна помоћ	Локални акциони план за социјално укључивање Рома и Ромкиња -	300.000,00	Градска управа	100

				поклон пакети за најсиромашније ученика ромске националности			
Укупно програмска активност 0019					**60.200.000,00**	**Градска управа**	**4.140**

2023. година (укупна издвајања - 247.965.635, број корисника - 14.283)

1. Функција **010** – Болест и инвалидност, Програмска активност ПА: 0902-0021 Подршка особама са инвалидитетом, у укупном износу **10.355.000,00** динара и то:

Редни број	Назив програма	Износ средстава у динарима	Реализатор	Број корисника
1	Дневни боравак за одрасле са телесним инвалидитетом, односно интелектуалним тешкоћама	10.355.000,00	Центар за особе са инвалидитетом	15
Укупно програмска активност 0021		**10.355.000,00**	**Центар за особе са инвалидитетом**	**15**

2. Функција **070** – Социјална помоћ угроженом становништву, некласификована на другом месту, Програмска активност ПА: 0902-0001 Једнократне помоћи и други облици помоћи у укупном износу **40.447.000,00** динара и то:

Редни број	Конто	Назив конта	Назив програма	Износ средстава у динарима	Реализатор	Број корисника
1	472611	Накнаде из буџета у случају смрти	Трошкови сахране	700.000,00	Центар за социјални рад	25
2	472931	Једнократна помоћ	**1. Једнократна новчана помоћ**	**23.468.000,00**	Центар за социјални рад	**3.079**
3	472931	Једнократна помоћ	1.3. Обезбеђивање намирница, средстава за хигијену и др.	6.500.000,00	Центар за социјални рад	1050
4	472931	Једнократна помоћ	1.4. Лекови и лекарске услуге	7.500.000,00	Центар за социјални рад	1300
5	472931	Једнократна помоћ	1.3. Радно ангажовање	5.500.000,00	Центар за социјални рад	270
6	472931	Једнократна помоћ	8.4 Набавка огрева	3.468.000,00	Центар за социјални рад	289
7	472931	Једнократна помоћ	8.5 Друге потребе /све што није претходно спецификовано/	500.000,00	Центар за социјални рад	170

8	472931	Једнократна помоћ	9 Набавка школског прибора	1.104.000,00	Центар за социјални рад	276
9	472931	Једнократна помоћ	10 Партиципација у трошковима летовања, зимовања, екскурзија и организовања школе у природи	Исплаћују се са позиције ЈНП	Центар за социјални рад	12
10	472931	Једнократна помоћ	11 Опрема корисника за смештај у установу или другу породицу	500.000,00	Центар за социјални рад	44
11	472931	Једнократна помоћ	12 Бесплатан превоз особа са инвалидитетом и пензионера	12.155.000,00	Центар за социјални рад	3550
12	472931	Једнократна помоћ	13 Партиципација трошковима превоза ученика и студената	2.020.000,00	Центар за социјални рад	230
13	472931	Једнократна помоћ	14 Путни трошкови и исхрана пролазника	Исплаћују се са позиције ЈНП	Центар за социјални рад	6
14	472931	Једнократна помоћ	15 Помоћ у лечењу бораца	500.000,00	Центар за социјални рад	100
Укупно програмска активност 0001				**40.447.000,00**	**Центар за социјални рад**	**7.322**

3. Функција **070** – Социјална помоћ угроженом становништву, некласификована на другом месту, Програмска активност ПА: 0902-0002 Породични и домски смештај, прихватилиште и друге врсте смештаја у укупном износу **3.000.000,00** динара и то:

Редни број	Конто	Назив конта	Назив програма	Износ средстава у динарима	Реализатор	Број корисника
1	472811	Накнаде из буџета за становање и живот	Породични и домски смештај, прихватилиште и друге врсте смештаја	3.000.000,00	Центар за социјални рад	50
Укупно програмска активност 0002				**3.000.000,00**	**Центар за социјални рад**	**50**

4. Функција **070** – Социјална помоћ угроженом становништву, некласификована на другом месту, Програмска активност ПА: 0902-0017 Саветодавно - терапијске и социјално - едукативне услуге у укупном износу **62.633.000,00** динара и то:

Редни број	Конто	Назив конта	Назив програма	Износ средстава у динарима	Реализатор	Број корисника
1	423599	Остале стручне услуге	Породично – едукативни центар	4.128.000,00	Центар за социјални рад	450
2	423599	Остале стручне услуге	Услуга личног пратиоца деце	58.455.000,00	Центар за социјални рад	135
3	423599	Остале стручне услуге	Подршка самосталном становању младих који излазе из система социјалне заштите	50.000,00	Центар за социјални рад	5
Укупно програмска активност 0017				**62.633.000,00**	Центар за социјални рад	**590**

5. Функција **090** – Социјална заштита некласификована на другом месту, Програмска активност ПА: 0902-0018 Подршка реализацији програма Црвеног крста у укупном износу **19.000.000,00** динара и то:

Редни број	Конто	Назив конта	Назив програма	Износ средстава у динарима	Реализатор	Број корисника
1	472931	Једнократна помоћ	Народна кухиња	19.000.000,00	Црвени крст	650
Укупно програмска активност 0018				**19.000.000,00**	**Црвени крст**	**650**

6. Функција **090** – Социјална заштита некласификована на другом месту, Програмска активност ПА: 0902-0016 Дневне услуге у заједници у укупном износу **49.530.635,00** динара и то:

Редни број	Конто	Назив конта	Назив програма	Износ средстава у динарима	Реализатор	Број корисника
1	472811	Накнаде из буџета за становање и живота	Услуга "Помоћ и кући"	40.000.000,00	Геронтолошки центар Крушевац	484
2	481941	Дотације осталим удружењима грађана	Дотације осталим удружењима грађана (борачко - инвалидска заштита 850.000,00 и заштита лица са инвалидитетом 8.680.635,00)	9.530.635,00	Градска управа	1.116
Укупно програмска активност 0016				**49.530.635,00**	**Градска управа**	**1.600**

7. Функција **040** – Породица и деца, Програмска активност ПА: 0902-0019 Подршка деци и породици са децом, у укупном износу **63.000.000,00** динара и то:

Редни број	Конто	Назив конта	Назив програма	Износ средстава у динарима	Реализатор	Број корисника
1	472311	Накнада из буџета за децу и породицу	Поклон честитка за децу рођену на дан 01.01.	375.000,00	Градска управа	3
2	472311	Накнада из буџета за децу и породицу	Поклон честитка за новорођенчад	9.000.000,00	Градска управа	900
3	472311	Накнада из буџета за децу и породицу	Акција треће, четврто и пето дете по рођењу	2.250.000,00	Градска управа	150
4	472311	Накнада из буџета за децу и породицу	Новчана помоћ незапосленим породиљама	18.000.000,00	Градска управа	283
5	472311	Накнада из буџета за децу и породицу	Новчана помоћ младим паровима за вантелесну оплодњу	1.500.000,00	Градска управа	5
6	472719	Накнаде из буџета за образовање	Локални план акције за децу - превоз социјално угрожених ученика првих разреда средњих школа до 15 година	3.500.000,00	Градска управа	100
7	472719	Накнаде из буџета за образовање	Локални акциони план за социјално укључивање Рома и Ромкиња - превоз ромских ученика средњих школа који су корисници НСП, дечијег додтака или имају просек оцена 3,00-5,00	1.200.000,00	Градска управа	30
8	472719	Накнаде из буџета за образовање	Превоз социјално угрожених ученика средњих школа старијих од 15 година - други, трећи и четврти разред	6.000.000,00	Градска управа	155

9	472719	Накнаде из буџета за образовање	Поклон честитка за трећег и сваког наредног ђака	8.200.000,00	Градска управа	850
10	472719	Накнаде из буџета за образовање	Поклон пакет за ђаке прваке - прванка и поклон честитка	8.100.000,00	Градска управа	1000
11	472931	Једнократна помоћ	Локални план акције за децу - ужина за социјално угрожене ученике основних школа	3.000.000,00	Градска управа	320
12	472931	Једнократна помоћ	Локални акциони план за социјално укључивање Рома и Ромкиња - ужина	1.500.000,00	Градска управа	160
13	472931	Једнократна помоћ	Локални акциони план за социјално укључивање Рома и Ромкиња - поклон пакети за најсиромашније ученика ромске националности	375.000,00	Градска управа	100
Укупно програмска активност 0019				**63.000.000,00**	**Градска управа**	**4.056**

2024. година (укупна издвајања - 321.887.694, број корисника - 15.020)

1. Функција **090** – Социјална заштита некласификована на другом месту, Програмска активност ПА: 0902-0021 Подршка особама са инвалидитетом, у укупном износу **14.192.012,00** динара и то:

Редни број	Назив програма	Износ средстава у динарима	Реализатор	Број корисника
1	Дневни боравак за одрасле са телесним инвалидитетом, односно интелектуалним тешкоћама	14.192.012,00	Центар за особе са инвалидитетом	15
Укупно програмска активност 0021		**14.192.012,00**	**Центар за особе са инвалидитетом**	**15**

2. Функција **070** – Социјална помоћ угроженом становништву, некласификована на другом месту, Програмска активност ПА: 0902-0001 Једнократне помоћи и други облици помоћи у укупном износу **41.687.000,00** динара и то:

Редни број	Конто	Назив конта	Назив програма	Износ средстава у динарима	Реализатор	Број корисника
1	472611	Накнаде из буџета у случају смрти	Трошкови сахране	900.000,00	Центар за социјални рад	25
2	472931	Једнократна помоћ	**1. Једнократна новчана помоћ**	**23.168.000,00**	Центар за социјални рад	**3.110**
3	472931	Једнократна помоћ	1.5. Обезбеђивање намирница, средстава за хигијену и др.	6.500.000,00	Центар за социјални рад	1.112
4	472931	Једнократна помоћ	1.6. Лекови и лекарске услуге	7.500.000,00	Центар за социјални рад	1390
5	472931	Једнократна помоћ	1.3. Радно ангажовање	5.500.000,00	Центар за социјални рад	165
6	472931	Једнократна помоћ	15.4 Набавка огрева	3.468.000,00	Центар за социјални рад	245
7	472931	Једнократна помоћ	15.5 Друге потребе /све што није претходно спецификовано/	200.000,00	Центар за социјални рад	198
8	472931	Једнократна помоћ	16 Набавка школског прибора	1.104.000,00	Центар за социјални рад	242
9	472931	Једнократна помоћ	17 Партиципација у трошковима летовања, зимовања, екскурзија и организовања школе у природи	Исплаћују се са позиције ЈНП	Центар за социјални рад	12
10	472931	Једнократна помоћ	18 Опрема корисника за смештај у установу или другу породицу	500.000,00	Центар за социјални рад	46
11	472931	Једнократна помоћ	19 Бесплатан превоз особа са инвалидитетом и пензионера	12.485.000,00	Центар за социјални рад	3.800
12	472931	Једнократна помоћ	20 Партиципација трошковима превоза ученика и студената	2.730.000,00	Центар за социјални рад	330
13	472931	Једнократна помоћ	21 Путни трошкови и исхрана пролазника	Исплаћују се са позиције ЈНП	Центар за социјални рад	8

14	472931	Једнократна помоћ	22 Помоћ у лечењу бораца	800.000,00	Центар за социјални рад	40
Укупно програмска активност 0001				**41.687.000,00**	**Центар за социјални рад**	**7.613**

3. Функција **070** – Социјална помоћ угроженом становништву, некласификована на другом месту, Програмска активност ПА: 0902-0002 Породични и домски смештај, прихватилиште и друге врсте смештаја у укупном износу **3.350.000,00** динара и то:

Редни број	Конто	Назив конта	Назив програма	Износ средстава у динарима	Реализатор	Број корисника
1	472811	Накнаде из буџета за становање и живот	Породични и домски смештај, прихватилиште и друге врсте смештаја	3.350.000,00	Центар за социјални рад	45
Укупно програмска активност 0002				**3.350.000,00**	**Центар за социјални рад**	**45**

4. Функција **070** – Социјална помоћ угроженом становништву, некласификована на другом месту, Програмска активност ПА: 0902-0017 Саветодавно - терапијске и социјално - едукативне услуге у укупном износу **87.922.117,00** динара и то:

Редни број	Конто	Назив конта	Назив програма	Износ средстава у динарима	Реализатор	Број корисника
1	423599	Остале стручне услуге	Породично – едукативни центар	10.644.395,00	Центар за социјални рад	50
2	423599	Остале стручне услуге	Услуга личног пратиоца деце	77.227.722,00	Центар за социјални рад	150
3	423599	Остале стручне услуге	Подршка самосталном становању младих који излазе из система социјалне заштите	50.000,00	Центар за социјални рад	5
Укупно програмска активност 0017				**87.922.117,00**	Центар за социјални рад	**205**

5. Функција **090** – Социјална заштита некласификована на другом месту, Програмска активност ПА: 0902-0018 Подршка реализацији програма Црвеног крста у укупном износу **24.000.000,00** динара и то:

Редни број	Конто	Назив конта	Назив програма	Износ средстава у динарима	Реализатор	Број корисника
1	472931	Једнократна помоћ	Народна кухиња	24.000.000,00	Црвени крст	650
Укупно програмска активност 0018				**24.000.000,00**	**Црвени крст**	**650**

6. Функција **090** – Социјална заштита некласификована на другом месту, Програмска активност ПА: 0902-0016 Дневне услуге у заједници у укупном износу **59.311.565,00** динара и то:

Редни број	Конто	Назив конта	Назив програма	Износ средстава у динарима	Реализатор	Број корисника
1	472811	Накнаде из буџета за становање и живота	Услуга "Помоћ и кући"	48.000.000,00	Геронтолошки центар Крушевац	582
2	481941	Дотације осталим удружењима грађана	Дотације осталим удружењима грађана (борачко - инвалидска заштита 1.000.000,00 и заштита лица са инвалидитетом 10.311.565,00)	11.311.565,00	Градска управа	1.116
Укупно програмска активност 0016				**59.311.565,00**	**Градска управа**	**1.698**

7. Функција **040** – Породица и деца, Програмска активност ПА: 0902-0019 Подршка деци и породици са децом, у укупном износу **91.425.000,00** динара и то:

Редни број	Конто	Назив конта	Назив програма	Износ средстава у динарима	Реализатор	Број корисника
1	472311	Накнада из буџета за децу и породицу	Поклон честитка за децу рођену на дан 01.01.	375.000,00	Градска управа	3
2	472311	Накнада из буџета за децу и породицу	Поклон честитка за новорођенчад	10.800.000,00	Градска управа	900
3	472311	Накнада из буџета за децу и породицу	Акција треће, четврто и пето дете по рођењу	2.250.000,00	Градска управа	150
4	472311	Накнада из буџета за децу и породицу	Новчана помоћ незапосленим породиљама	18.000.000,00	Градска управа	280
5	472311	Накнада из буџета за	Новчана помоћ младим паровима	1.800.000,00		6

		децу и породицу	за вантелесну оплодњу		Градска управа	
6	472719	Накнаде из буџета за образовање	Локални план акције за децу - превоз социјално угрожених ученика првих разреда средњих школа до 15 година	5.000.000,00	Градска управа	120
7	472719	Накнаде из буџета за образовање	Локални акциони план за социјално укључивање Рома и Ромкиња - превоз ромских ученика средњих школа који су корисници НСП, дечијег додтака или имају просек оцена 3,00-5,00	1.500.000,00	Градска управа	30
8	472719	Накнаде из буџета за образовање	Превоз социјално угрожених ученика средњих школа старијих од 15 година - други, трећи и четврти разред	21.600.000,00	Градска управа	540
9	472719	Накнаде из буџета за образовање	Поклон честитка за трећег и сваког наредног ђака	9.660.000,00	Градска управа	780
10	472719	Накнаде из буџета за образовање	Поклон пакет за ђаке прваке - прванка и поклон честитка	12.700.000,00	Градска управа	1.050
11	472931	Једнократна помоћ	Локални план акције за децу - ужина за социјално угрожене ученике основних школа	4.500.000,00	Градска управа	340
12	472931	Једнократна помоћ	Локални акциони план за социјално укључивање Рома и Ромкиња - ужина	2.250.000,00	Градска управа	170
13	472931	Једнократна помоћ	Локални акциони план за социјално укључивање Рома и Ромкиња - поклон пакети за	990.000,00	Градска управа	425

			најсиромашније ученика ромске националности			
Укупно програмска активност 0019				**91.425.000,00**	**Градска управа**	**4.794**

РЕКАПИТУЛАЦИЈА ОДЛУКЕ О ПРАВИМА И УСЛУГАМА У СОЦИЈАЛНОЈ ЗАШТИТИ ГРАДА КРУШЕВЦА (2022 – 2024. године)

Табела број 6 - Утрошена средства за реализацију материјалних давања и услуга социјалне заштите у периоду од 2022-2024. године

МАТЕРИЈАЛНА ДАВАЊА – извршење			
ГОДИНА	**2022.**	**2023.**	**2024.**
Једнократне помоћи	**13.297.671,99**	**13.242.841,69**	**11.325.116,60**
Једнократне помоћи за набавку огрева	**1.982.000,00**	**2.700.000,00**	**2.484.000,00**
Једнократне помоћи за радно ангажовање	**4.486.629,45**	**3.916.640,00**	**5.173.230,00**
Једнократне помоћи у гардероби, обући	**150.659,50**	**86.580,00**	**206.550,00**
Једнократне помоћи у намирницама	**291.082,21**	**456.794,75**	**212.604,39**
Једнократне помоћи за лекове	**399.334,24**	**667.675,61**	**710.141,04**
Једнократне помоћи за погребне трошкове	**851.377,40**	**892.494,20**	**785.813,17**
Једнократне помоћи за школски прибор	**490.000,00**	**904.000,00**	**832.000,00**
Једнократне помоћи за лечење корисника	**/**	**/**	**/**
Једнократне помоћи за лечење бораца (Одлука о проширеним правима бораца)	**275.388,40**	**488.708,00**	**716.373,00**
Једнократне помоћи остало	**/**	**/**	**/**
Превоз пензионера	**11.502.267,70**	**10.837.596,00**	**12.152.694,40**
Превоз лица са инвалидитетом	**606.861,20**	**536.947,40**	**598.857,60**
Превоз студената	**858.314,41**	**1.191.152,00**	**1.552.304,00**

Превоз ученика Хемијско технолошке школе у Великом Шиљеговцу	**1.121.100,00**	**1.115.800,00**	**628.810,00**
УКУПНО ПРЕВОЗ пензионера и лица са инвалидитетом, партиципација у трошковима превоза студената и ученика	**14.088.543,31**	**13.681.495,40**	**14.932.666,00**
Прихватне станице и ургентни смештај	**2.107.859,79**	**3.270.805,00**	**5.551.446,38**
Народна кухиња – Црвени крст	**15.387.957,00**	**18.341.050,00**	**22.704.713,00**
I УКУПНО	**53.808.503,29**	**58.649.084,65**	**65.634.653,58**
УСЛУГЕ			
Помоћ у кући – планирано	**50.500.000,00**	**54.500.000,00**	**67.100.000,00**
Помоћ у кући - извршено	**48.323.219,45**	**54.119.721,86**	**66.423.374,22**
Лични пратилац детете - планирано	**58.455.000,00**	**71.521.388,00**	**83.516.437,00**
Лични пратилац детете - извршено	**52.510.407,94**	**67.596.589,48**	**80.423.253,80**
Дневни боравак за особе са инвалидитетом - планирано	**10.994.343,00**	**11.509.300,00**	**15.652.100,00**
Дневни боравак за особе са инвалидитетом – планирано - извршено	**10.487.640,00**	**11.134.305,00**	**15.085.430,40**
Породично – едукативни центар (Саветовалиште) – планирано	**1.231.372,72**	**1.835.772,51**	**2.032.935,68**
Породично – едукативни центар (Саветовалиште) - извршено	**1.231.372,72**	**1.835.772,51**	**2.032.935,68**
Породично – едукативни центар (Клуб за младе) - планирано	**9.684.029,00**	**9.828.000,00**	**10.644.395,00**
Породично – едукативни центар (Клуб за младе) - извршено	**9.351.704,34**	**9.636.601,23**	**9.490.093,40**

II УКУПНО – планирано	**130.864.744,72**	**149.194.460,51**	**178.945.867,68**
II УКУПНО – извршено	**121.904.344,45**	**144.322.990,08**	**173.455.087,50**
УКУПНО **I + II извршено**	**175.712.847,74**	**202.972.074,73**	**239.089.741,08**

Извор: Одлука о буџету града Крушевца

Корисници Одлуке о правима и услуга у социјалној заштити града Крушевца

Табела број 7 - Преглед једнократних материјалних давања за период 2022 - 2023. године

	Број остварених права по решењима		
	ЈЕДНОКРАТНА ДАВАЊА ПО ГОДИНАМА	**2022.**	**2023.**
1.	**ПРАВО НА ЈЕДНОКРАТНУ НОВЧАНУ ПОМОЋ**	**2.994**	**2.798**
1.1.	**Намирнице и набавка средстава за хигијену**	**1.004**	**1.080**
1.2.	**Огрев**	**284**	**225**
1.3.	**Уџбеници/школски прибор/екскурзије**	**132**	**226**
1.4.	**Одећа, обућа**	**35**	**24**
1.5.	**Лекови/лекарске услуге**	**1.251**	**1.112**
1.6.	**Превоз**	**10**	**12**
1.7.	**Трошкови сахране**	**21**	**22**
1.8.	**Друге потребе**	**257**	**97**
2.	**ПРАВО НА УВЕЋАНУ ЈЕДНОКРАТНУ ПОМОЋ**	**165**	**164**
2.1.	**Лекови/лекарске услуге**	**47**	**52**
2.2.	**Друге потребе**	**118**	**112**
3.	**РАДНО АНГАЖОВАЊЕ**	**279 решења (193 лица)**	**284 решења (182 лица)**
	УКУПНО	**3.438**	**3.246**

Извор: Подаци Центра за социјални рад

Табела број 8 - Преглед једнократних материјалних давања за 2024. годину

	ЈЕДНОКРАТНА ДАВАЊА	Број остварених права по решењима
1.	**Право на једнократну новчану помоћ /ЈНП/ - намирнице и набавка средстава за хигијену, одећа, обућа, лечење и лекарске услуге, трошкови превоза**	**2.531**
2.	**Повремене ЈНП за старије од 65 година - огрев**	**250**
3.	**Повремена ЈНП за трошкове набавке школског прибора**	**106**
5.	**Радно ангажовање корисника права на материјалну подршку**	**252**
6.	**Погребни трошкови**	**37**
	У К У П Н О	**3.176**

Извор: Подаци Центра за социјални рад

Право на једнократну новчану помоћ има појединац или породица, под условом да се изненада нађе у изузетно тешкој ситуацији, коју не може самостално да превазиђе.

Анализом података о остваривању овог права у 2024. години, утврђено је да су донета 3.176 решења. Најчешћи разлози због којих су подношени захтеви су: за потребе лекова и лечења, за набавку намирница и средстава за хигијену, набавку огрева, набавку школског прибора, помоћ по основу радног ангажовања, као и за друге потребе које нису специфициране, а припадају области социјалне заштите.

С обзиром да корисници ограничене социјалне помоћи имају право на једнократну новчану помоћ, то утиче на број поднетих захтева па самим тим и број одобрених помоћи.

Право на остваривање једнократне новчане помоћи путем радног ангажовања у 2024. години остварило се кроз реализацију 252 решења. Лице се може ангажовати у току једне календарске године, највише до 500 сати. Ангажовање не траје у континуитету, те се решење доноси сваки пут када се лице радно активира. Добровољно радно ангажовање довело је до позитивних ефеката како код корисника тако и у оквиру шире заједнице.

Табела број 9 - Преглед корисника услуга социјалне заштите

УСЛУГЕ СОЦИЈАЛНЕ ЗАШТИТЕ	**Број корисника услуга социјалне заштите**					
	2022.		**2023.**		**2024.**	
	Стање на дан 31.12.	**Просечно месечно**	**Стање на дан 31.12.**	**Просечно месечно**	**Стање на дан 31.12.**	**Просечно месечно**
Помоћ у кући	**545**	**498**	**621**	**582**	**707**	**673**
Лични пратилац детета	**131**	**104**	**138**	**122**	**150**	**127**
Дневни боравак за децу, младе и одрасле са интелектуалним тешкоћама	**15**	**15**	**15**	**15**	**15**	**15**
Породични едукативни центар Клуб за младе (Саветовалиште)	**356**	**30**	**253**	**21**	**283**	**24**
Породични едукативни центар Клуб за младе	**798**	**521**	**898**	**621**	**785**	**644**
УКУПНО	**1.845**	**1.168**	**1.925**	**1.361**	**1.940**	**1.483**

Извор: Подаци пружалаца услуга социјалне заштите

ПРОГРАМ УНАПРЕЂЕЊА СОЦИЈАЛНЕ ЗАШТИТЕ ГРАДА КРУШЕВЦА ЗА 2025. ГОДИНУ

1. Функција **090** – Социјална заштита некласификована на другом месту, Програмска активност ПА: 0902-0021 Подршка особама са инвалидитетом, у укупном износу **16.861.000,00** динара и то:

Редни број	Назив програма	Износ средстава у динарима	Реализатор	Број корисника
1	Дневни боравак за одрасле са телесним инвалидитетом, односно интелектуалним тешкоћама	16.861.000,00	Центар за особе са инвалидитетом	15

Укупно програмска активност 0021	**16.861.000,00**	**Центар за особе са инвалидитетом**	**15**

2. Функција **070** – Социјална помоћ угроженом становништву, некласификована на другом месту, Програмска активност ПА: 0902-0001 Једнократне помоћи и други облици помоћи у укупном износу **44.517.000,00** динара и то:

Редни број	Конто	Назив конта	Назив програма	Износ средстава у динарима	Реализатор	Број корисника
1	472611	Накнаде из буџета у случају смрти	Трошкови сахране	900.000,00	Центар за социјални рад	25
2	472931	Једнократна помоћ	**1. Једнократна новчана помоћ**	**22.460.000,00**	Центар за социјални рад	**3.095**
3	472931	Једнократна помоћ	1.7. Обезбеђивање намирница, средстава за хигијену и др.	6.500.000,00	Центар за социјални рад	1.112
4	472931	Једнократна помоћ	1.8. Лекови и лекарске услуге	7.500.000,00	Центар за социјални рад	1390
5	472931	Једнократна помоћ	1.3. Радно ангажовање	5.500.000,00	Центар за социјални рад	165
6	472931	Једнократна помоћ	22.4 Набавка огрева	2.760.000,00	Центар за социјални рад	230
7	472931	Једнократна помоћ	22.5 Друге потребе /све што није претходно спецификовано/	200.000,00	Центар за социјални рад	198

8	472931	Једнократна помоћ	23 Набавка школског прибора	1.104.000,00	Центар за социјални рад	276
9	472931	Једнократна помоћ	24 Партиципација у трошковима летовања, зимовања, екскурзија и организовања школе у природи	Исплаћују се са позиције ЈНП	Центар за социјални рад	12
10	472931	Једнократна помоћ	25 Опрема корисника за смештај у установу или другу породицу	500.000,00	Центар за социјални рад	46
11	472931	Једнократна помоћ	26 Бесплатан превоз особа са инвалидитетом и пензионера	12.753.000,00	Центар за социјални рад	2.614
12	472931	Једнократна помоћ	27 Партиципација у трошковима превоза ученика, студената и бораца	5.800.000,00	Центар за социјални рад	1.433
13	472931	Једнократна помоћ	28 Путни трошкови и исхрана пролазника	Исплаћују се са позиције ЈНП	Центар за социјални рад	8
14	472931	Једнократна помоћ	29 Помоћ у лечењу бораца	1.000.000,00	Центар за социјални рад	100
Укупно програмска активност 0001				**44.517.000,00**	**Центар за социјални рад**	**7.609**

3. Функција **070** – Социјална помоћ угроженом становништву, некласификована на другом месту, Програмска активност ПА: 0902-0002 Породични и домски смештај, прихватилиште и друге врсте смештаја у укупном износу **6.500.000,00** динара и то:

Редни број	Конто	Назив конта	Назив програма	Износ средстава у динарима	Реализатор	Број корисника
1	472811	Накнаде из буџета за становање и живот	Породични и домски смештај, прихватилиште и друге врсте смештаја	6.500.000,00	Центар за социјални рад	70
Укупно програмска активност 0002				**6.500.000,00**	**Центар за социјални рад**	**70**

4. Функција **070** – Социјална помоћ угроженом становништву, некласификована на другом месту, Програмска активност ПА: 0902-0017 Саветодавно - терапијске и социјално - едукативне услуге у укупном износу **103.101.395,00** динара и то:

Редни број	Конто	Назив конта	Назив програма	Износ средстава у динарима	Реализатор	Број корисника
1	423599	Остале стручне услуге	Породично – едукативни центар	11.531.395,00	Центар за социјални рад	100
2	423599	Остале стручне услуге	Услуга личног пратиоца деце	91.520.000,00	Центар за социјални рад	150
3	423599	Остале стручне услуге	Подршка самосталном становању младих који излазе из система социјалне заштите	50.000,00	Центар за социјални рад	5
Укупно програмска активност 0017				**103.101.395,00**	Центар за социјални рад	**255**

5. Функција **090** – Социјална заштита некласификована на другом месту, Програмска активност ПА: 0902-0018 Подршка реализацији програма Црвеног крста у укупном износу **24.000.000,00** динара и то:

Редни број	Конто	Назив конта	Назив програма	Износ средстава у динарима	Реализатор	Број корисника
1	472931	Једнократна помоћ	Народна кухиња	24.000.000,00	Црвени крст	700
Укупно програмска активност 0018				**24.000.000,00**	**Црвени крст**	**700**

6. Функција **090** – Социјална заштита некласификована на другом месту, Програмска активност ПА: 0902-0016 Дневне услуге у заједници у укупном износу **67.850.000,00** динара и то:

Редни број	Конто	Назив конта	Назив програма	Износ средстава у динарима	Реализатор	Број корисника
1	472811	Накнаде из буџета за становање и живота	Услуга "Помоћ и кући"	55.000.000,00	Геронтолошки центар Крушевац	673
2	481941	Дотације осталим удружењима грађана	Дотације осталим удружењима грађана (борачко - инвалидска заштита 1.200.000,00 и заштита лица са инвалидитетом 11.650.000,00)	12.850.000,00	Градска управа	1.116
Укупно програмска активност 0016				**67.850.000,00**	**Градска управа**	**1.789**

7. Функција **040** – Породица и деца, Програмска активност ПА: 0902-0019 Подршка деци и породици са децом, у укупном износу **131.715.000,00** динара и то:

Редни број	Конто	Назив конта	Назив програма	Износ средстава у динарима	Реализатор	Број корисника
1	472311	Накнада из буџета за децу и породицу	Поклон честитка за децу рођену на дан 01.01.	375.000,00	Градска управа	1
2	472311	Накнада из буџета за децу и породицу	Поклон честитка за новорођенчад	11.400.000,00	Градска управа	950
3	472311	Накнада из буџета за децу и породицу	Акција треће, четврто и пето дете по рођењу (Акција "Треће дете")	3.150.000,00	Градска управа	210
4	472311	Накнада из буџета за децу и породицу	Новчана помоћ младим паровима за вантелесну оплодњу	1.800.000,00	Градска управа	6
5	472719	Накнаде из буџета за образовање	Локални план акције за децу - превоз социјално угрожених ученика првих разреда средњих школа до 15 година	6.000.000,00	Градска управа	120
6	472719	Накнаде из буџета за образовање	Локални акциони план за социјално укључивање Рома и Ромкиња - превоз ромских ученика средњих школа који су	1.800.000,00		30

			корисници НСП, дечијег додтака или имају просек оцена 3,00-5,00		Градска управа	
7	472719	Накнаде из буџета за образовање	Превоз социјално угрожених ученика средњих школа старијих од 15 година - други, трећи и четврти разред	9.600.000,00	Градска управа	200
8	472719	Накнаде из буџета за образовање	Програм "Град и родитељи за лакше образовање" - поклон честитка за ученике од првог до осмог разреда основних школа	82.000.000,00	Градска управа	8.200
9	472719	Накнаде из буџета за образовање	Поклон честитка за трећег и сваког наредног ђака средњих школа	1.000.000,00	Градска управа	100
10	472719	Накнаде из буџета за образовање	Поклон пакет за ђаке прваке - прванка	100.000,00	Градска управа	1.050
11	472931	Једнократна помоћ	Локални план акције за децу - ужина за социјално угрожене ученике основних школа	9.000.000,00	Градска управа	333
12	472931	Једнократна помоћ	Локални акциони план за социјално укључивање Рома	4.500.000,00	Градска управа	167

			и Ромкиња - ужина			
13	472931	Једнократна помоћ	Локални акциони план за социјално укључивање Рома и Ромкиња - поклон пакети (школски прибор) за ученике ромске националности	990.000,00	Градска управа	400
Укупно програмска активност 0019				**131.715.000,00**	**Градска управа**	**11.767**

Укупна издвајања за Програм унапређења социјалне заштите у 2025. години је **394.544.395,00** динара, а укупан број корисника је **22.205**.

3.3. Кључни процеси мапирања потреба грађана/ки за социјалном заштитом

Мапирање потреба грађана/ки за услугама социјалне заштите имало је за сврху да допринесе даљем планирању и обезбеђивању права и услуга у области социјалне заштите на локалном нивоу и било је засновано на сагледавању реалних потреба и расположивих ресурса у заједници. Било је спроведено у периоду од 20.05 – 26.06.2024. године од стране Градске управе града Крушевца и Центра за социјални рад Крушевац уз подршку Сталне конференције градова и општина, која је методологију мапирања развила у оквиру пројекта "Подршка одрживим услугама социјалне заштите у заједници и политикама укључивања на локалном нивоу – СПАРИ".

Циљ мапирања је био да Градској управи града Крушевца и ресорним институцијама омогући да стекну увид у ставове и потребе постојећих и потенцијалних корисника права и услуга социјалне заштите на територији локалне самоуправе, са посебним фокусом на најугроженије групе које су суочене са вишеструким облицима дискриминације и ускраћивањем права; да идентификују ресурсе пружалаца услуга на локалном нивоу, како из јавног, тако

и из цивилног сектора; да прибављене информације обезбеде основу за планирање и развој адекватних права и услуга у области социјалне заштите, као и основу за израду докумената јавне политике на локалном нивоу, укључујући локалне акте који уређују и унапређују пружање права и услуга у заједници и да обезбеде основу за успостављање редовног система за прикупљање и праћење података о правима и услугама социјалне заштите на територији локалне самоуправе.

У истраживању су се користиле квантитативне и квалитативне методе прикупљања података:

Квантитативне методе: Анкетирање грађана је извршено путем анкетног упитника који је постављен на званични сајт града Крушевца, као и дистрибуцијом штампаног упитника јавним установама и месним заједницама. За потребе мапирања потреба корисника Центра за социјални рад и корисника услуга коришћен је стратификован случајни узорак, при чему су испитаници подељени према стратумима (мушко/женско, село/град).

Квалитативне методе: Одржане су 2 фокус групне дискусије које су организоване са представницима организација цивилног друштва, стручне јавности, запосленима у локалној самоуправи и Центру за социјални рад, као и пружаоцима услуга социјалне заштите.

Узорком мапирања обухваћено је укупно 2.148 грађана/ки града Крушевца, од чега је 1.333 грађана који су узели учешће у онлине анкети, 330 корисника/ца Центра за социјални рад, 449 корисника/ца услуга социјалне заштите у надлежности града Крушевца, 14 представника ресорних институција, 19 представника постојећих корисника/ца услуга, а такође су обухваћени и представници 3 пружаоца услуга социјалне заштите (Центра за социјални рад Крушевац, Центра за особе са инвалидитетом Крушевац и Геронтолошког центра Крушевац). Изражено у процентима, у мапирању је учествовало 1,9% грађана/ки града Крушевца.

Табела број 10 – Структура учесника обухваћених мапирањем потреба у области социјалне заштите

Обухваћени узорак	**Величина узорка**			
	Укупно	**Мушко**	**Женско**	**Остало**
Грађани/општа популација	1333	598	649	86
Корисници центра за социјални рад	330	151	173	6
Корисници услуга социјалне заштите	449	114	334	1
Представници ресорних институција и организација	14	3	11	0
Представници постојећих и потенцијалних корисника услуга социјалне заштите	19	3	16	0
Пружаоци услуга социјалне заштите	3	0	0	3
Укупно	2.148	869	1.183	96

Извор: Мапирање потреба у области социјалне заштите

ГРАЂАНИ – ШИРА ЈАВНОСТ

Анкетирање је спроведено путем упитника постављеног на сајту локалне самоуправе, при чему је коришћен неселектовани узорак (*волонтерски узорак*, где су учесници сами одлучивали да учествују у истраживању). У анкетном истраживању је учествовало 1.333 грађана/ки (45% мушког пола, 49% женског пола и 6% је неизјашњено).

Графикон 1: Старосна структура учесника у анкети за ширу јавност

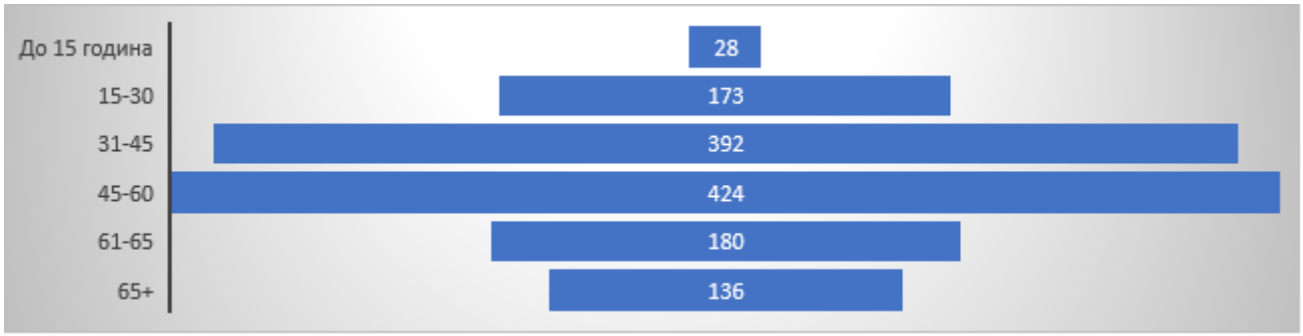

Већина грађана/ки који су узели учешће у онлине анкети, али и у попуњавању упитника који је био дистрибуиран кроз јавне установе и месне заједнице, припадају радно активној популацији узраста од 15 – 65 година старости (88%). Највећи број анкетираних је у старосној структури 45 - 60 година са 32%, потом следи старосна структура од 31 - 45 година са 29% и у старосној структури 61 -

65 година је 14% учесника. Млади су заступљени са 13%, старији од 65 година са 10%, док су деца заступљена са 2%.

Графикон 2: Анкетирани према месту пребивалишта

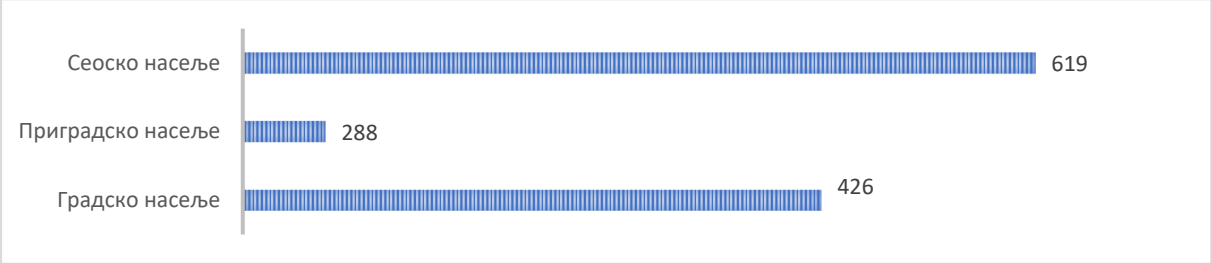

Највећи број грађана/ки који су узели учешће у анкети живи на сеоском подручју (46%), док 32% живи у градском насељу. Становници који живе у приградским насељима су узели учешће у анкетирању са 22%.

Графикон 3: Анкетирани према степену стручне спреме

Од укупног броја анкетираних, највећи број анкетираних лица је са завршеном средњом школом и то 47%, са високом стручном спремом је 22%, са вишом стручном спремом је 18%, док је са основном и незавршеном основном школом 13%.

КОРИСНИЦИ ЦЕНТРА ЗА СОЦИЈАЛНИ РАД

Анкетирање корисника Центра за социјални рад, спроведено је методом стратификованог случајног узорка, где су испитаници подељени према стратумима (мушко/женско, село/град). Анкетирано је укупно 330 корисника, од чега је 151 учесник мушког, а 173 женског пола, док је 6 корисника остало неизјашњено. Од укупног броја анкетираних 210 користи услуге ЦСР као породица, а 120 као појединац.

Анкетирање је обављено путем интервјуа (уживо и телефонским путем). Јавно доступни подаци (назив ЛС, корисник права/услуга је појединац или породица, место становања) су попуњени од стране анкетара, док су ставови и потребе корисника социјалне заштите прибављени током разговора са анкетираним лицима.

У анкетирању су учествовали родитељи деце носиоца права/услуге, млади, одрасле и старије особе. Сви одговори су као анонимни унети у ексел базу и коришћени су искључиво у статистичке сврхе, о чему су анкетирани корисници благовремено обавештени.

Графикон 4: Старосна структура анкетираних корисника/ца ЦСР Крушевац

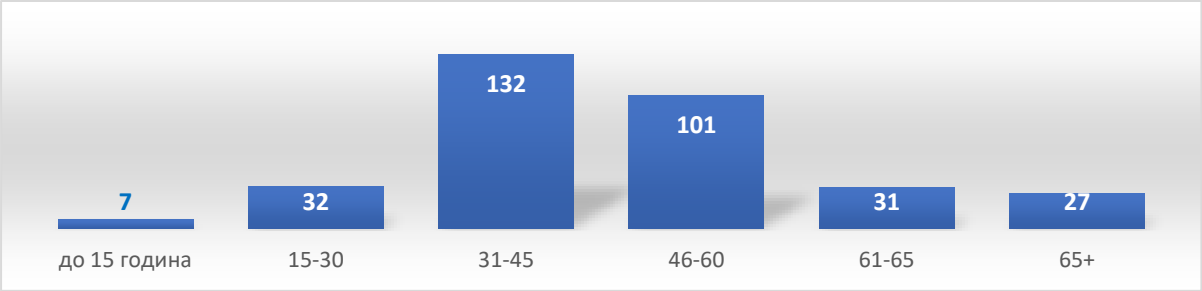

Извор: Извештај о мапирању припремљен од стране локалног координатора СКГО пројекта

Одрасли, узраста 31 - 45 година су доминантно заступљени са 40%, потом следи узраст од 46 – 60 година са 31%. Млади узраста 15-30 година заступљени са 10%. Потом следи узраст од 61 - 65 година са 9%. Најмање је заступљена група старијих од 65 година са 8% и деце испод 15 година са 2%. Корисници услуга, према старосној структури корисника обухваћених узорком су: деца 7 (2%), млади 32 (10%), одрасле особе 264 (80%), старији 27 (8%).

Графикон 5: Корисници Центра за социјални рад према месту пребивалишта

Највећи број корисника Центра за социјални рад који су обухваћени истраживањем има пребивалиште у урбаном подручју (46%). Корисници ЦСР

који живе у руралном подручју са организованим јавним превозом заступљени су са 29%, док су испитаници који живе у руралном подручју у коме није организован јавни превоз заступљени са 11%. Од укупног броја корисника ЦСР обухваћених узорком, 14% живи у руралном подручју и има сопствени превоз.

Графикон 6: Корисници Центра за социјални рад према образовној структури

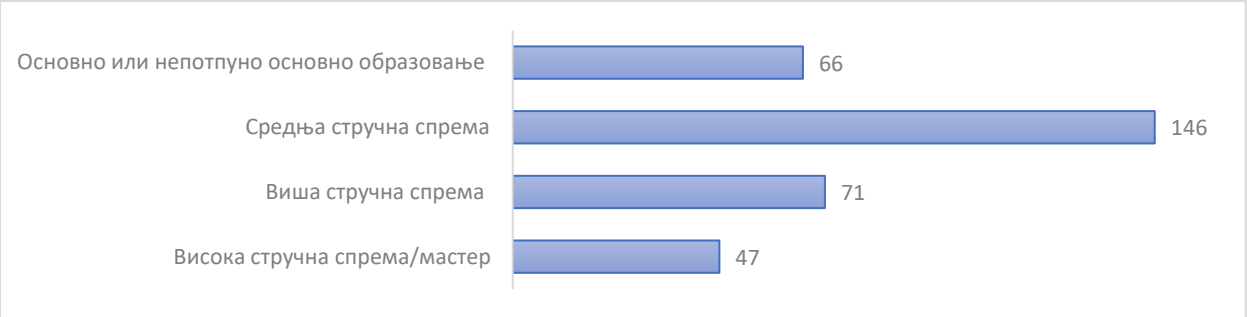

Највећи број анкетираних корисника Центра за социјални рад који су обухваћени узорком су лица са средњом стручном спремом (44%), док су корисници ЦСР са вишом стручном спремом заступљени са 22%. Корисници ЦСР са високом сручном спремом су заступљени са 14%, а корисници са основним или непотпуним основним образовањем са 20% у односу на укупан број корисника ЦСР обухваћених узорком.

Графикон 7: Остварена права/услуге социјалне заштите

Напомена: Одређени број корисника Центра за социјални рад од укупно анкетираних 330 корисника користи више права у области социјалне заштите истовремено.

Највећи проценат корисника ЦСР који су узели учешће у истраживању су корисници мера новчане социјалне помоћи која се финансира из буџета Републике Србије.

КОРИСНИЦИ ЛОКАЛНИХ УСЛУГА СОЦИЈАЛНЕ ЗАШТИТЕ

Анкетно истраживање је обављено путем попуњавања припремљеног упитника и путем интервјуа са сваким од укупно 449 корисника/ца (114 мушког и 334 женског пола, док је 1 корисник неизјашњен) који су били обухваћени узорком. Анкетирање корисника Центра за социјални рад је спроведено методом стратификованог случајног узорка, где су испитаници подељени према стратумима (мушко/женско, село/град). Јавно доступни подаци о кориснику су попуњени од стране анкетара, док су ставови и потребе корисника социјалне заштите прибављени током интервјуа са анкетираним. Сви одговори су као анонимни унети у ексел базу и коришћени су искључиво у статистичке сврхе, о чему су анкетирани корисници благовремено обавештени. Анкетирање је било добровољно, уз објашњење да одговори ни на који начин неће утицати на већ остварена права корисника.

Графикон 8: Старосна структура корисника/ца услуга локалних услуга социјалне заштите који су узели учешће у мапирању

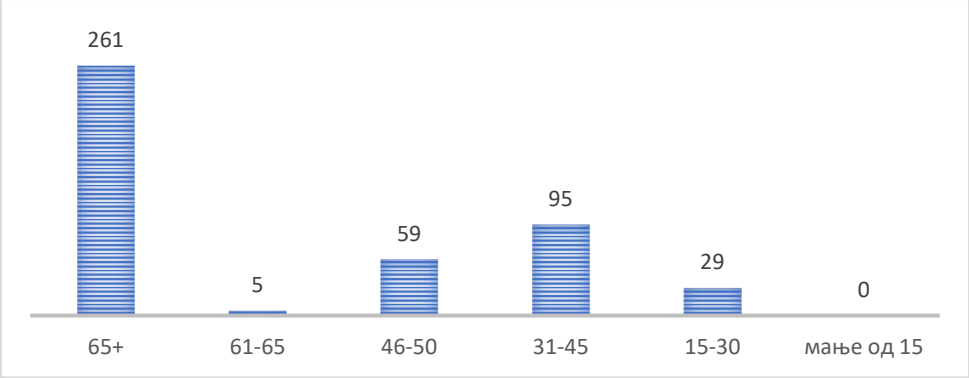

Корисници старији од 65 година су у мапирању заступљени са 58%, корисници узраста 31 – 45 година су заступљени са 21%, корисници узраста 46 – 50 година су заступљени са 13%, млади су заступљени са 7%, а најмање су заступљени корисници узраста 61 – 65 година са 1%. Деца испод 15 година нису узела учешће у истраживању. Дакле, корисници услуга, према старосној структури

корисника обухваћених узорком су: деца 0 (0%), млади 29 (7%), одрасле особе 159 (35%), старији 261 (58%).

Графикон 9: Образовна структура корисника локалних услуга социјалне заштите

Према образовној структури, највећи број испитаника корисника локалних услуга социјалне заштите има средњу стручну спрему (48%), док је 22% са основним и непотпуним основним образовањем. Корисници услуга са вишим образовањем су заступљени са 16%, а са високим образовањем 14%. Од укупног броја корисника 68% користи услуге социјалне заштите као појединац, а 32% као породица.

Графикон 10: Корисници локалних услуга социјалне заштите према месту пребивалишта

У структури испитаника корисника локалних услуга социјалне заштите према месту пребивалишта доминантно су заступљени корисници из урбаног подручја (74%), док су корисници из руралног подручја са редовним јавним превозом заступљени са 19%. Корисници који живе у руралном подручју без редовног јавног превоза су заступљени са 4%, док су корисници који живе у руралном подручју са властитим превозом заступљени у узорку са 3%.

ПРУЖАОЦИ УСЛУГА СОЦИЈАЛНЕ ЗАШТИТЕ

Пружање услуга социјалне заштите у граду Крушевцу, Одлуком о социјалној заштити поверено је установама социјалне заштите, и то:

- Центру за социјални рад услуге: Лични пратилац детета и Породично – едукативни центар
- Центру за особе са инвалидитетом: Дневни боравак за одрасле са телесним инвалидитетом, односно интелектуалним тешкоћама
- Геронтолошком центру: "Помоћ у кући".

Други релевантни актери

Методологија процеса мапирања подразумевала је реализацију две фокус групе које су 4. јула 2024. године одржане у сали 48 Градске управе града Крушевца, и то:

Фокус група са представницима стручне јавности, трајала је од 12:00-14:00 часова. Учешће у фокус групи узело је укупно 14 лица (3 мушкарца и 11 жена), и то: представници Градске управе (помоћник градоначелника за друштвене делатности, шеф Службе за социјалну и здравствену заштиту Одељења за друштвене делатности), представници Центра за социјални рад (руководилац Службе за локална права и услуге и руководилац Службе за заштиту деце и младих), директорка Опште болнице, представник основне школе "Вук Караџић", представник Предшколске установе "Ната Вељковић", представник Дома за децу и омладину "Јефимија", директорка Центра за особе са инвалидитетом, представник Културног центра, представник Националне службе за запошљавање и три представнице Геронтолошког центра.

Фокус група са представницима стручне јавности је имала за циљ прикупљање информација о потребама, ограничењима и изазовима циљних група у области социјалне заштите, укључујући и мапирање ресурса пружалаца услуга на локалном нивоу и то како доступних, тако и недоступних услуга социјалне заштите, како би се развиле одговарајуће препоруке за услуге социјалне заштите које би требало увести или унапредити, као и мере које је потребно уврстити у будуће планове, стратегије и јавне политике на локалном нивоу.

Фокус група је била усмерена на идентификовање: потреба за унапређењем локалног нормативног оквира; капацитета пружаоца услуга (организациони, инфраструктурни, кадровски) који могу да одговоре на потребе корисника и потенцијалних корисника услуга и потребе за унапређењем капацитета; актера

који би могли бити укључени у пружање помоћи/подршке; потреба за ангажовањем нових пружаоца услуга; процене постојеће праксе међусекторске сарадње и унапређења исте.

На **фокус групи са корисницима и потенцијалним корисницима услуга социјалне заштите** која је трајала од 14:00 – 16:00 часова, учествовало је укупно 19 лица и то 3 мушкарца и 16 жена. Присуствовали су представник Градске управе (шеф Службе за социјалну и здравствену заштиту Одељења за друштвене делатности), представник Центра за социјални рад (руководилац Службе за заштиту деце и младих), директор Центра за особе са инвалидитетом, три родитеља деце која користе услугу Лични пратилац детета, три корисника услуге Породично – едукативни центар - Саветовалишта за брак и породицу, један корисник и један родитељ корисника Породично – едукативног центра – Клуба за младе, три корисника услуге "Помоћ у кући", два корисника и три родитеља Дневног боравка за одрасле са телесним инвалидитетом, односно интелектуалним тешкоћама.

Током фокус групе учесници су разматрали следећа питања: У којој мери су задовољни постојећим услугама, и којим сегментима услуга су нарочито задовољни? Шта би могло да се унапреди и на који начин? Да ли би неке друге услуге могле да изађу у сусрет потребама корисника? Које су то услуге и ко би могао да их пружи? Које потребе корисника постојећих корисника нису задовољене у довољној мери? Да ли постоје и неке друге групе грађана којима је потребно пружити подршку? Ако постоје, које потребе те групе грађана имају и у којој мери и ко би требао да изађе у сусрет тим потребама?

Резултати мапирања потреба корисника права и услуга социјалне заштите

Резултати истраживања опште јавности

Упитник који је попуњаван од стране грађана је садржао питања у којима је дата могућност да се означи више понуђених одговора. Из тог разлога број одговора премашује број лица (1.333 грађана) која су учествовала у анкетирању.

Графикон 11: Циљне групе којима је приоритетно потребна додатна подршка

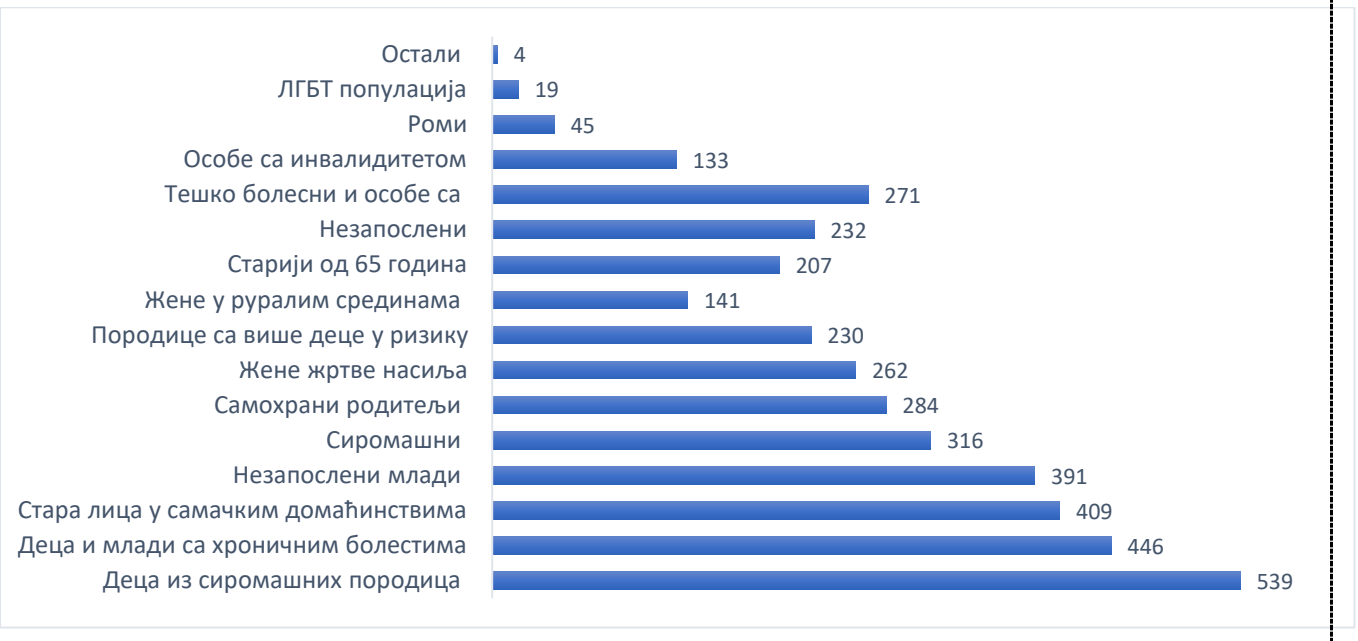

- Грађани/ке града Крушевца су као приоритетну циљну групу којој је потребна подршка препознали децу из сиромашних породица (40,44%), децу и младе са хроничним болестима (33,46%), стара лица у самачким домаћинствима (30,68%) и незапослене младе (29,33%).
- У другу групу приоритетних циљних група спадају: сиромашни (23,71%), самохрани родитељи (21,31%), тешко болесна лица (20,33%), жене жртве насиља (19,65%), незапослени (17,40%), породице са више деце у ризику (17,25%), старији од 65 година (15,53%).
- Жене у руралним подручјима су заступљене са 10,58% одговора, особе са инвалидитетом су заступљене са 9,98% одговора. Само 3,38% грађана Крушевца сматра да ромска популација захтева приоритетну подршку, док је ЛГБТ популација заступљена у 1,43% одговора.

Графикон 12: Фактори који утичу на смањен квалитет живота

Грађани/ке града Крушевца као кључне факторе који утичу на квалитет живота приоритетно препознају изазове у економском развоју града. Од укупног броја грађана/ки који су узели учешће у онлине истраживању као изазове који значајно утичу на квалитет живота истичу: сиромаштво (64,44%), незапосленост (49,44%), и сиву економију (38,03%). У другој групи фактора који утичу на квалитет живота, су загађена животна средина (30,38%), недоступност здравствене заштите (28,58%), недостатак средстава за лекове (27,08%), недовољан број услуга социјалне заштите (26,41%), насиље (23,71%) и неисправност воде за пиће (20,33%). Трећу групу фактора коју грађани сматрају приоритетним чине: сиромашан културни и друштвени живот (19,05%) недоступност институција у руралним подручјима (17,40%), недовољан број места у вртићима (11,93%), недостатак јавног превоза (8,70%), недоступност физичке рекреације 8,25%, недостатак актуелних смерова у средњим школама (7,73%) и недостатак средстава за грејање (7,73%).

Графикон 13: Фактори који би допринели подизању квалитета живота

Приоритетни фактори који би допринели подизању квалитета живота грађани/ке града Крушевца односе се на бољу доступност здравствене заштите (44,19%), побољшану запошљивост (42,76%), као и више интегрисаних социо - здравствених услуга (39,23%).

У другој групи фактора препознају се: бесплатни превентивни прегледи (34,43%) и више субвенција локалне самоуправе (32,18%).

У трећој групи препознати су следећи фактори: здравија животна средина (29,41%), више квалитетних радних места (26,41%), већи степен безбедности (25,13%) и боља информисаност о правима (22,88%).

Четврта група фактора се препознаје у обезбеђивању бесплатног спорта за децу (21,76%), бесплатних програма за децу (19,95%), бесплатних културних садржаја (13,80%), веће приступачности (12,08%) и више места у предшколској установи (11,78%).

Графикон 14: Шта би најургентније требало да се обезбеди у граду Крушевцу како би се унапредио квалитет живота грађана?

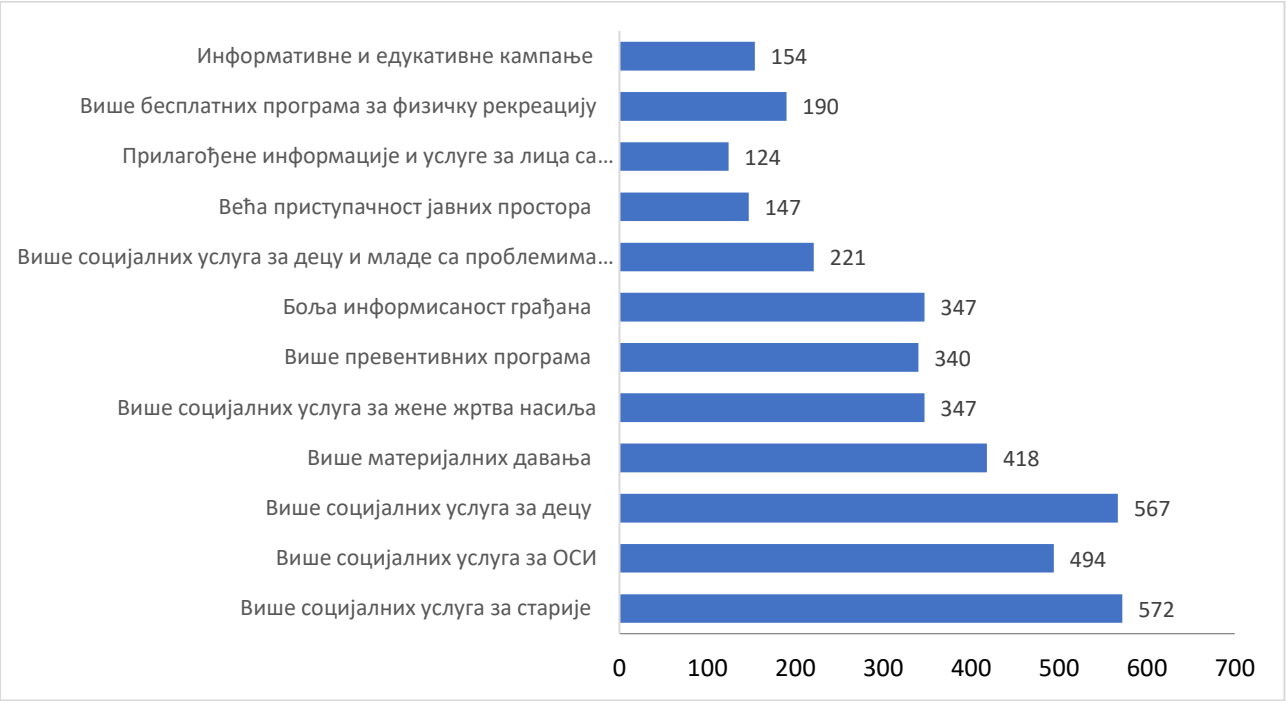

Приоритет интервенција града Крушевца од значаја за унапређење живота, грађани/ке дају обезбеђивању више социјалних услуга за старије (42,91%), за децу (42,54%) и особе са инвалидитетом (37,06%). Међу приоритетима се препознаје и потреба за повећањем материјалних давања (31,36%).

Друга група интервенција се препознаје у области обезбеђивања више социјалних услуга за жене жртве насиља (26,03%), а у истом проценту је препозната потреба за бољом информисаношћу грађана, као и обезбеђивања више превентивних програма (25,51%).

Према ставовима грађана/ки града Крушевца, постоји потреба за подршком деци и младима са проблемима и понашању (16,58%).

У трећу групу интервенција спадају: обезбеђивање више бесплатних програма за физичку рекреацију (14,25%), спровођење информативних и едукативних кампања (11,55%), обезбеђивање веће приступачности јавних простора (11,03%) и прилагођавање информација и услуга за лица са менталним инвалидитетом (9,30%).

Графикон 15: Визија града Крушевца до 2034. године

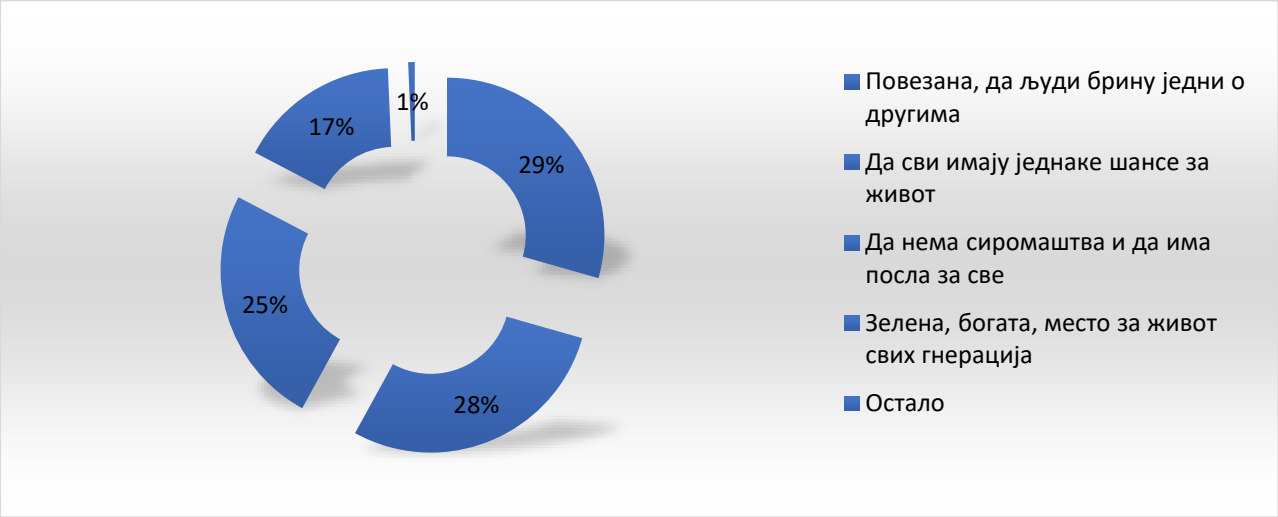

Грађани/ке виде свој Крушевац као град у коме су људи повезани и брину једни о другима (29%), у коме сви имају једнаке шансе за живот (28%), у коме нема сиромаштва и има посла за све (25%), док 17% грађана/ки виде Крушевац као зелену, богату заједницу у којој место за живот проналазе све генерације. Само 1% грађана/ки своју визију града Крушевца није препознало ни у једном од понуђених одговора.

Графикон 16: Како до жељене визије?

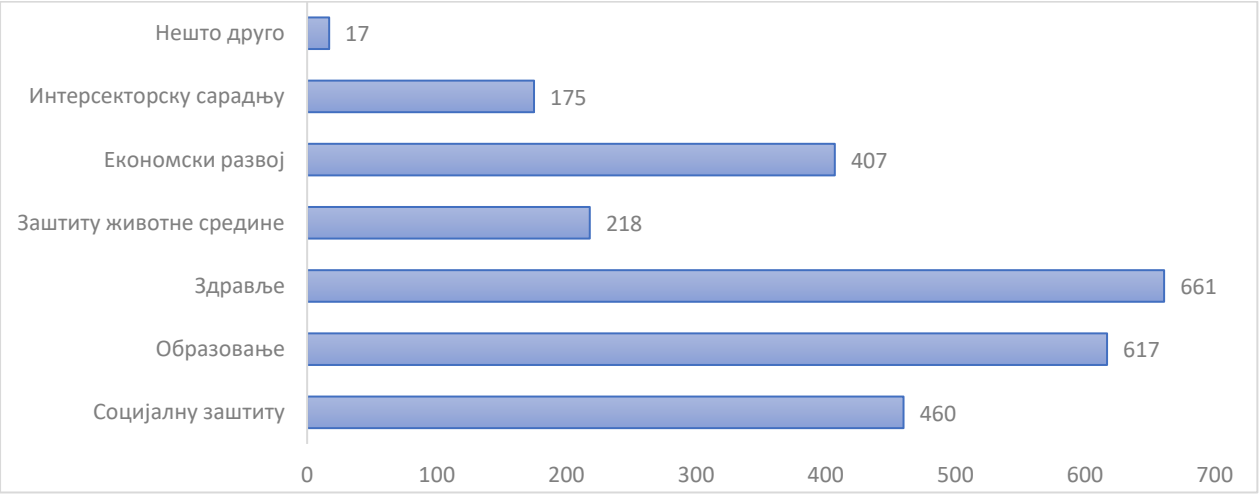

Грађани/ке сматрају да је приоритетно потребно улагати у здравље (49,59%) и образовање (46,29%). Улагања у социјалну заштиту се сматрају приоритетним за 34,51% грађана/ки, што је приближно и препознатој потреби за економским развојем (30,53%).

Потреба за улагањем у заштиту животне средине је заступљена са 16,35%, док 13,13% грађана/ки препознаје потребу за улагањем у интересекторску сарадњу.

Графикон 17: Шта би град Крушевац требао да уради у области социјалне заштите?

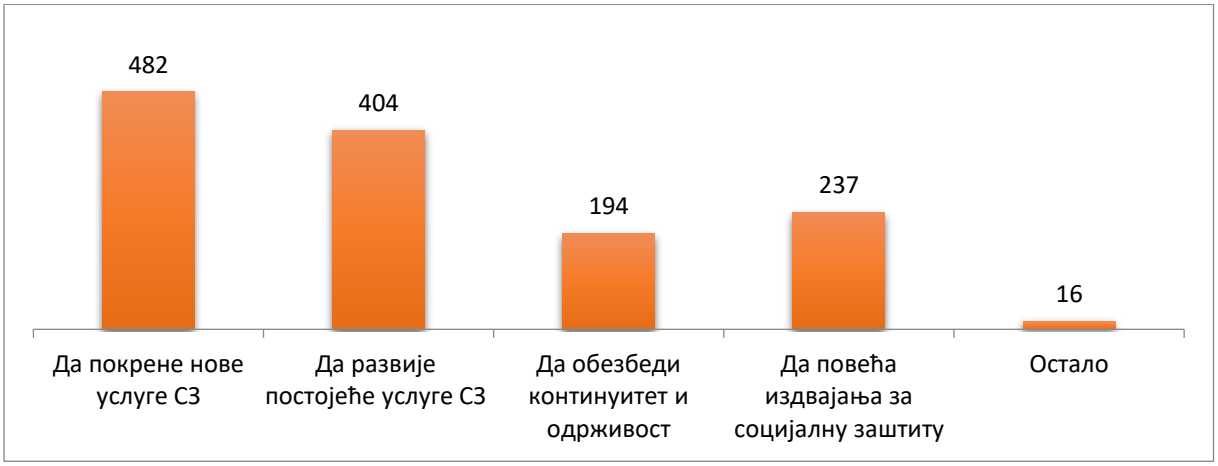

Када је реч о социјалној заштити, грађани/ке града Крушевца сматрају да је потребно успоставити нове услуге социјалне заштите (36,16%); 30,31% сматра да је потребно развити, односно унапредити постојеће услуге; 17,78% сматра да је неопходно повећати издвајања за социјалну заштиту што указује да грађани нису у довољној мери информисани о надлежностима локалних самоуправа, које су, у складу са Законом о локалној самоуправи и Законом о социјалној заштити изворно надлежне за њихово обезбеђивање, а што подразумева и обезбеђивање финансијских средстава из локалних извора; док 14,55% сматра да је неопходно да се обезбеди континуитет и одрживост услуга социјалне заштите.

Резултати мапирања потреба корисника Центра за социјални рад

Упитник који је попуњаван од стране корисника Центра за социјални рад је садржао питања у којима је дата могућност да се означи више понуђених одговора. Из тог разлога број одговора премашује број лица (330 корисника) која су учествовала у анкетирању. Такође одређени број корисника социјалне заштите користи више права у области социјалне заштите истовремено.

Графикон 18: Остварена права у области социјалне заштите

Узорком за мапирање обухваћено је укупно 330 корисника Центра за социјални рад града Крушевца. Структура корисника Центра за социјални рад омогућила је да узорком буду обухваћени корисници мера материјалне подршке које се финансирају из буџета Републике Србије, и то: новчане социјалне помоћи (32,73%), додатка за помоћ и негу другог лица (23,94%), увећаног додатка за туђу негу и помоћ (10,91%), помоћи за оспособљавање за рад (4,85%), увећане и временски ограничене социјалне помоћи (2,42%) и подршке запошљавању радно способних корисника ЦСР (2,42%).

Такође, узорком су обухваћени и корисници мера материјалне подршке које се финансирају из буџета града Крушевца, и то: једнократне новчане помоћи у новцу (18,79%), једнократне новчане помоћи у натури (7,58%), посебне новчане накнаде (4,24%), као и 2,73% корисника Центра за социјални рад обухваћених узорком који су се изјаснили као корисници других права у области социјалне заштите.

Графикон 19: Мапирање рањивих/посебно осетљивих група становништва

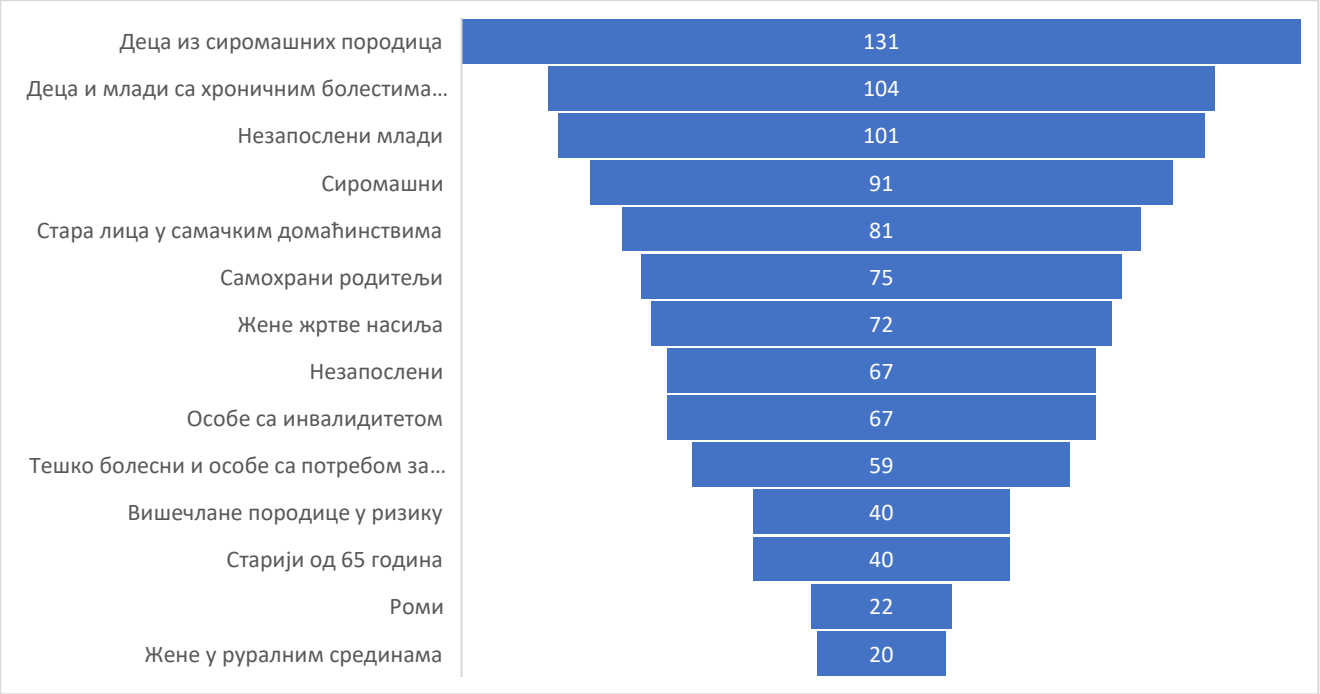

Корисници услуга Центра за социјални рад као корисничку групу која захтева приоритетну подршку препознају **децу из сиромашних породица (39,70%) и децу и младе са хроничним болестима и инвалидитетом (31,52%). Незапослени млади (30,61%)** су на трећем месту, након чега следе **сиромашни** са **27,58%**, а потом **стара лица у самачким домаћинствима** са **24,55%,** а затим **самохрани родитељи** са **22,73%.**

Жене жртве насиља су препознате са **21,82%,** потом следе **незапослени и особе са инвалидитетом** са **20,30%,** а затим **тешко болесни и особе са потребом за дуготрајном негом** са **17,88%.**

Вишечлане породице у ризику и **старији од 65 година** су заступљени са **12,12%, Роми** са **6,67%, а жене у руралним срединама** са **6,06%.**

Графикон 20: Фактори који додатно утичу на квалитет живота у заједници

Кључни фактори који утичу на квалитет живота корисника/ца ЦСР се препознају у **области економског развоја**, па стога 72,42% испитаника сматра да је реч о **сиромаштву**, 65,45% сматра да је у питању **незапосленост**, а 43,03% **сива економија**. Друга приоритетна група фактора који утичу на квалитет живота у заједници је **област здравствене заштите**, која се процењује као **недоступна** (38,48%), а посебно је истакнут **недостатак средстава за лекове** (26,67%). **Недовољан број услуга социјалне заштите** је препознат са 32,73%, **насиље (породично, вршњачко)** са 23,03%, потом следи **сиромашан културни и друштвени живот** са 16,06%, а након тога следи **недовољан број места у вртићима** са 14,24% и **недоступне институције у руралним подручјима** са 13,33%. **Загађена животна средина** је препозната са 12,73%, **недостатак јавног превоза, неадекватна саобраћајна инфраструктура** са 9,70%, **недостатак хране (посебно за децу и труднице)** са 8,48%, **вода за пиће (неисправна, недовољна) и недостатак канализационе мреже** са 8,18%, **недостатак средстава за грејање** са 6,36%, док је са 4,84% препозната **недоступност физичке рекреације,** а најмањи број анкетираних корисника се изјаснио за **недостатак актуелних смерова у средњим школама** (4,24%).

Графикон 21: Фактори који би највише допринели квалитету живота

Резултати истраживања су, у складу са очекивањима, показали да би унапређењу живота највише допринела **боља доступност здравствене заштите** (60%), потом следи **побољшана запошљивост** (48,18%), **бесплатни превентивни прегледи** (44,85%), **више интегрисаних социоздравствених услуга** (40,91%), **више субвенција локалне самоуправе** (34,24%). **Боља информисаност** је заступљена са (32,73%), **већи степен безбедности** (31,52%), **здравија животна средина** (27,88%), **више квалитетних радних места** (20%). Такође се 18,48% изјаснило за **више социјалних услуга за децу и младе**, 11,21% се изјаснило за **бесплатан спорт за децу и младе**, 8,48% се изјаснило за **више бесплатних културних садржаја**, 7,88% се изјаснило за **већу приступачност, посебно јавних објеката**, 7,27% се изјаснило за **више бесплатних програма за децу и младе**, док се 6,36% изјаснило за **више места у предшколским установама**.

Графикон 22: Како би желели да град Крушевац изгледа за 10 година?

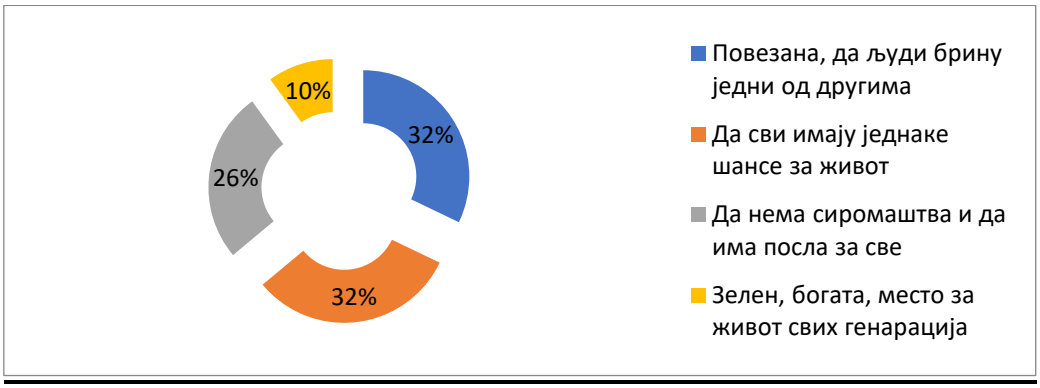

Град Крушевац, корисници Центра за социјални рад за 10 година виде подједнако као град у коме су људи повезани и брину једни о другима и у коме сви имају једнаке шансе за живот (32%), док 26% корисника ЦСР обухваћених узорком има визију града у коме нема сиромаштва и у коме има посла за све. Визија града Крушевца је за 10% корисника Центра за социјални рад "зелени град, богата заједница и место за живот свих генерација".

Графикон 23: Приоритетне области за остваривање жељене визије

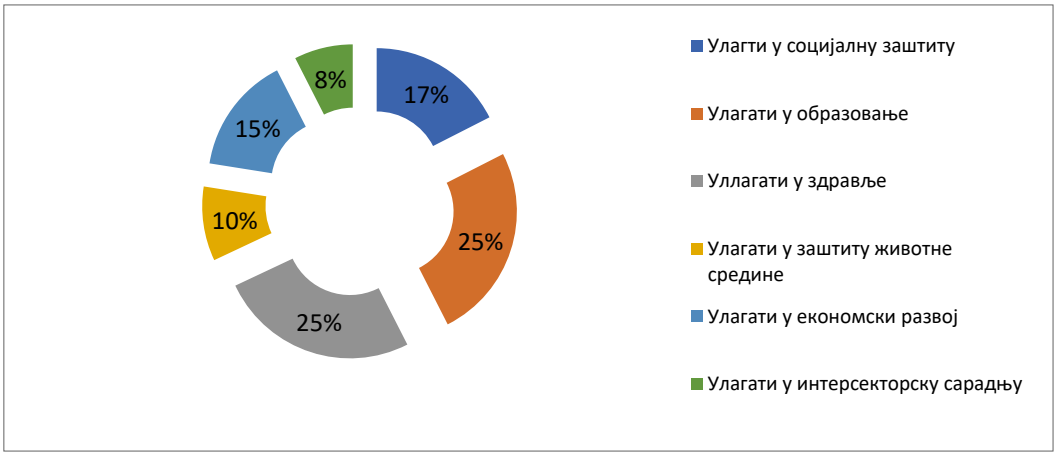

Добијени резултати овог сегмента процеса мапирања указују да у контексту стубова одрживог развоја, корисници Центра за социјални рад приоритет дају области друштвеног стуба одрживог развоја, па је улагање у образовање и здравствену заштиту заступљено са по 25%, а улагање у социјалну заштиту са 17%, што укупно чини 67% одговора.

Улагање економски развој је заступљено само код 15% одговора, а улагања у унапређење, односно заштиту животне средине са 10%. Интересантно је да корисници Центра за социјални рад, иако препознају потребу за улагањем у

систем социјалне, здравствене и социјалне заштите, само у 8% одговора препознају потребу за међусекторском сарадњом.

Графикон 24: Потребна побољшања у области социјалне заштите

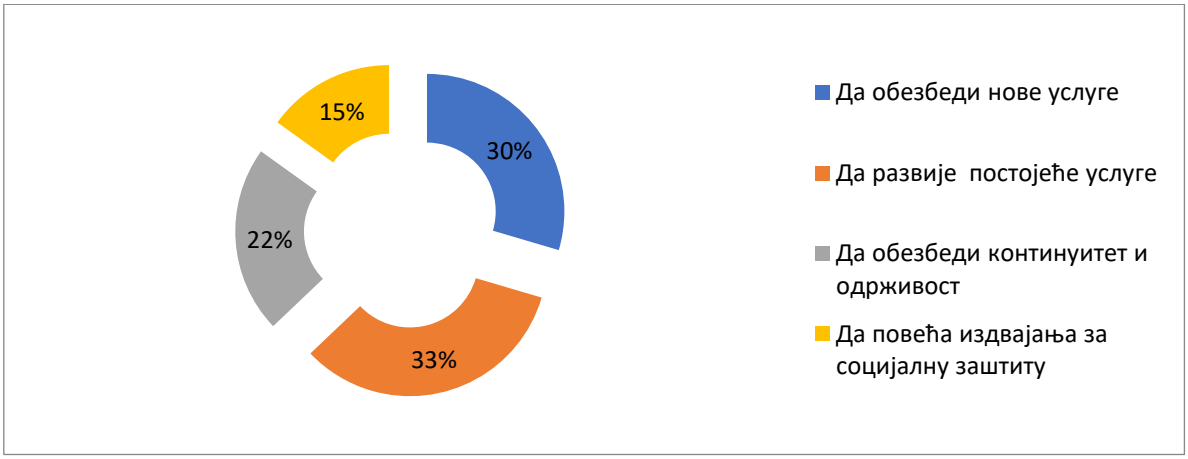

Када су у питању побољшања у области социјалне заштите, највећи број анкетираних корисника сматра да је неопходно развијање постојећих услуга (33%), за обезбеђивање нових услуга је 30%, за обезбеђење континуитета и одрживости постојећих услуга социјалне заштите је 22%, док је 15% корисника за повећање издвајања за социјалну заштиту.

Резултати мапирања потреба корисника локалних услуга социјалне заштите

Када су у питању корисници локалних услуга социјалне заштите, узорком је обухваћено укупно 449 корисника/ца локалних услуга социјалне заштите. Упитник који је попуњаван од стране корисника локалних услуга социјалне заштите је садржао питања у којима је дата могућност да се означи више понуђених одговора. Из тог разлога број одговора премашује број лица (449 корисника) која су учествовала у анкетирању.

Графикон 25: Процена рањивих група

Корисници услуга социјалне заштите обухваћени узорком сматрају да су деца и млади са хроничним болестима корисничка група која приоритетно захтева подршку (50,11%), док су деца из сиромашних породица друга по рангу приоритета (34,97%).

Стара лица у самачким домаћинствима су заступљена са 29,84%, особе са инвалидитетом са 22,27%, старији од 65 година 20,71%.

Самохрани родитељи су заступљени са 19,82%, жене жртве насиља са 15,37%, незапослени млади са 14,48%, сиромашни са 13,36%, тешко болесни и особе са потребом за дуготрајном негом са 13,14%.

Анкетирани корисници као најмање рањиве групе процењују незапослене са 7,57%, вишечлане породице у ризику 6,68%, жене у руралним подручјима са 4,45% и Роме са 0,89%.

Графикон 26: Фактори који утичу на квалитет живота

Кључни фактори који утичу на квалитет живота налазе се у области локалне економије, тако да највећи проценат (41,43%) корисника локалних услуга препознаје као кључни фактор сиромаштво, потом следи недостатак средстава за лекове са 32,74%, док су на трећем месту незапосленост и недоступност здравствене заштите са 31,63%, а потом следи недовољан број услуга социјалне заштите са 30,96% и сива економија, односно мало плаћен посао са 26,73%.

Загађена животна средина је као фактор који утиче на квалитет живота препознат са 19,82%, насиље (породично, вршњачко) са 16,93%, сиромашан културни и друштвени живот са 11,80%, недостатак јавног превоза, саобраћајне инфраструктуре са 6,90%, недоступне институције у руралним подручјима са 6,01%, недовољан број места у вртићима са 5,57, недостатак средстава за грејање са 5,34%.

Најмањи број корисника је као фактор који утиче на квалитет живота препознао недостатак хране (посебно за децу и труднице) и воду за пиће (неисправна, недовољна) и недостатак канализационе мреже са 4,68%, недостатак актуелних

смерова у средњим школама са 4,45% и недоступност физичке рекреације са 2,90%.

Графикон 27: Фактори који би допринели подизању квалитета корисника локалних услуга социјалне заштите и њихових породица

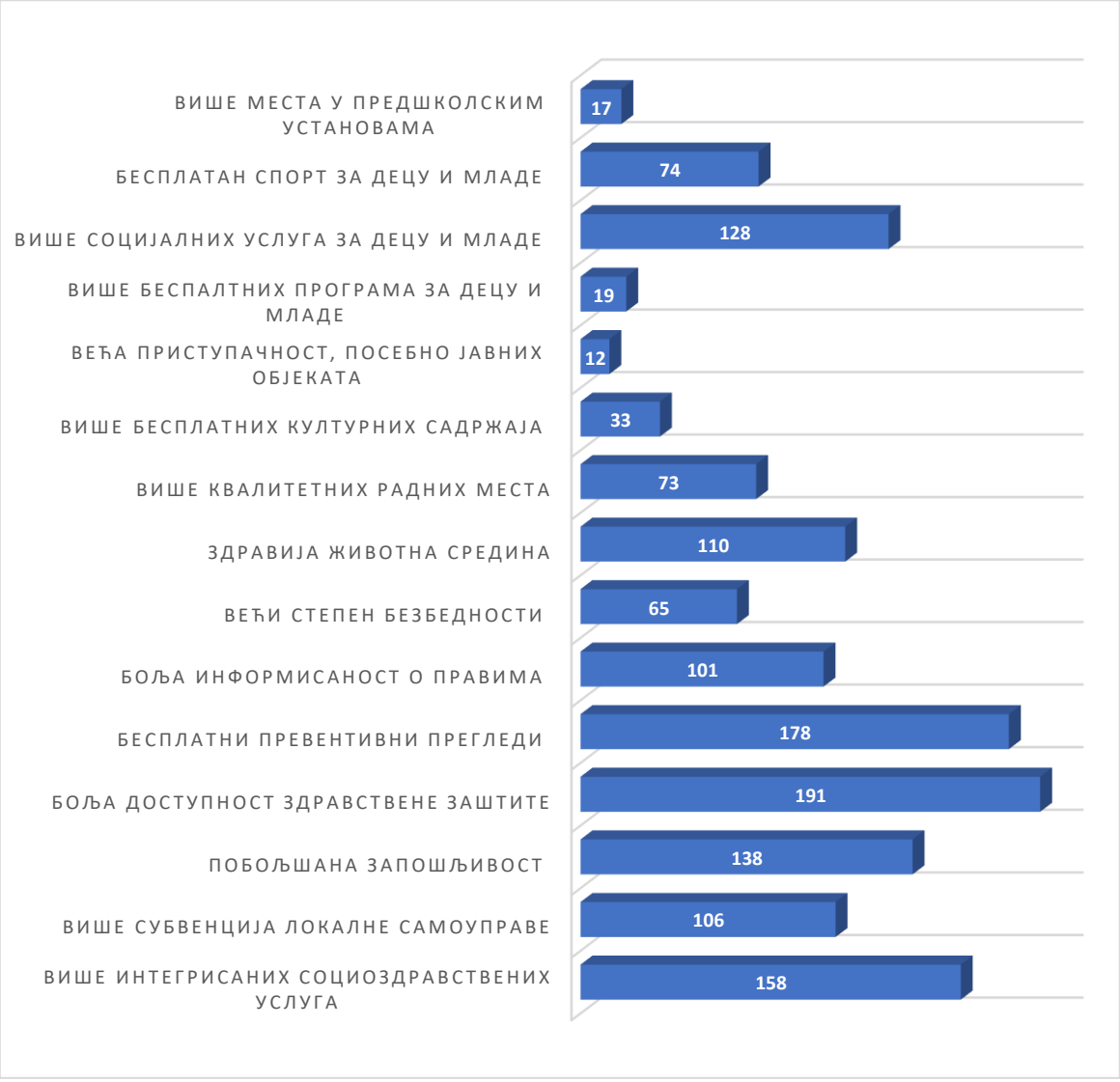

Боља доступност здравствене заштите је доминантно, са 42,54% заступљена у одговорима корисника локалних услуга социјалне заштите, као и обезбеђивање бесплатних превентивних прегледа са 39,64%. На трећем месту листе приоритетних фактора који би допринели побољшању квалитета живота су интегрисане социо-здравствене услуге (35,19%), потом следи побољшана запошљивост са 30,73%, више социјалних услуга за децу и младе са 28,51%,

здравија животна средина са 24,50%, више субвенција локалне самоуправе са 23,61% и боља информисаност о правима са 22,49%.

За беслатан спорт за децу и младе се определило 16,48% испитаника, за више квалитетних радним места се определило 16,26%, а за већи степен безбедности 14,48% испитаника.

Најмање број испитаника се определио за више бесплатних културних садржаја (7,35%), више бесплатних програма за децу и младе (4,23%), више места у предшколским установама (3,79) и већу приступачност, посебно јавних објеката (2,67).

Графикон 28: Како би град Крушевац требао да изгледа 2034.године?

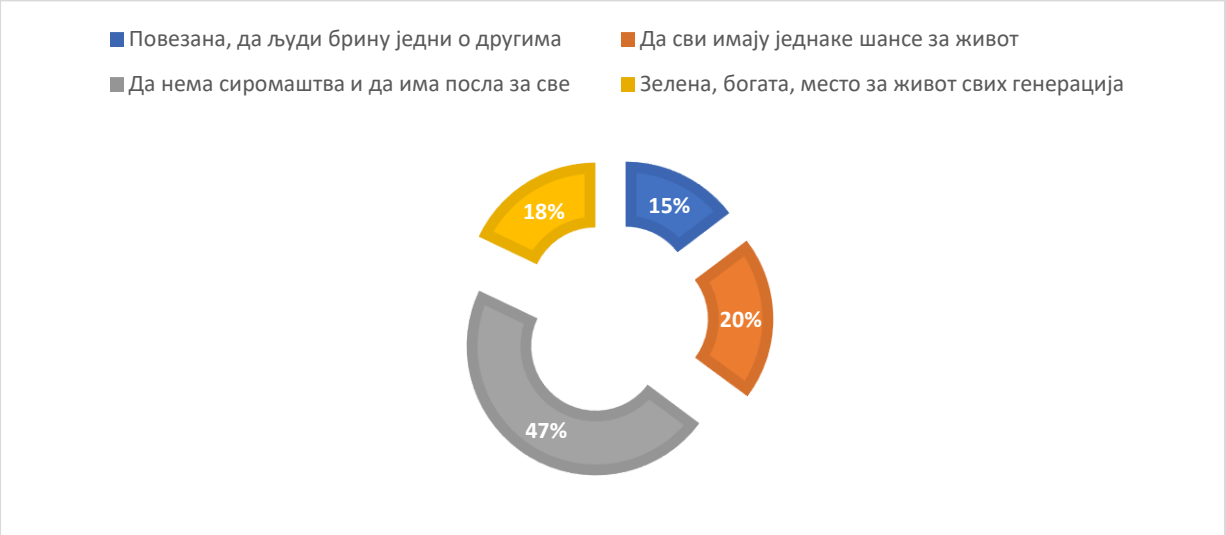

Скоро половина корисника услуга социјалне заштите обухваћених узорком град Крушевац види као град у коме нема сиромаштва и у коме има посла за све (47%). Једна петина испитаника (20%), град Крушевац види као место где сви имају једнаке шансе за живот. За 18% испитаника је град Крушевац до 2034. године зелена, богата заједница и место за живот свих генерација, а 15% испитаника Крушевац види као повезану заједницу у којој људи брину једни о другима.

Графикон 29: Шта треба учити да се та визија оствари?

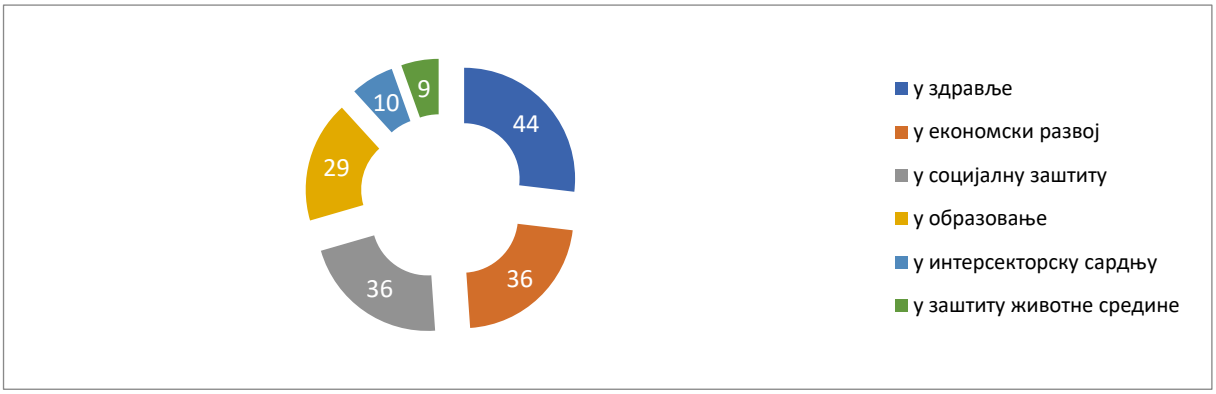

Како би се остварила препозната визија, корисници услуга социјалне заштите сматрају да је потребно улагати у здравље (44%), као и подједнако улагати у економски развој и социјалну заштиту (36%), потом следи улагање у образовање (29%), интерсекторску сарадњу (10%), док су улагања у заштиту животне средине заступљена са 9%.

Графикон 30: Шта ЛС треба да уради у области социјалне заштите?

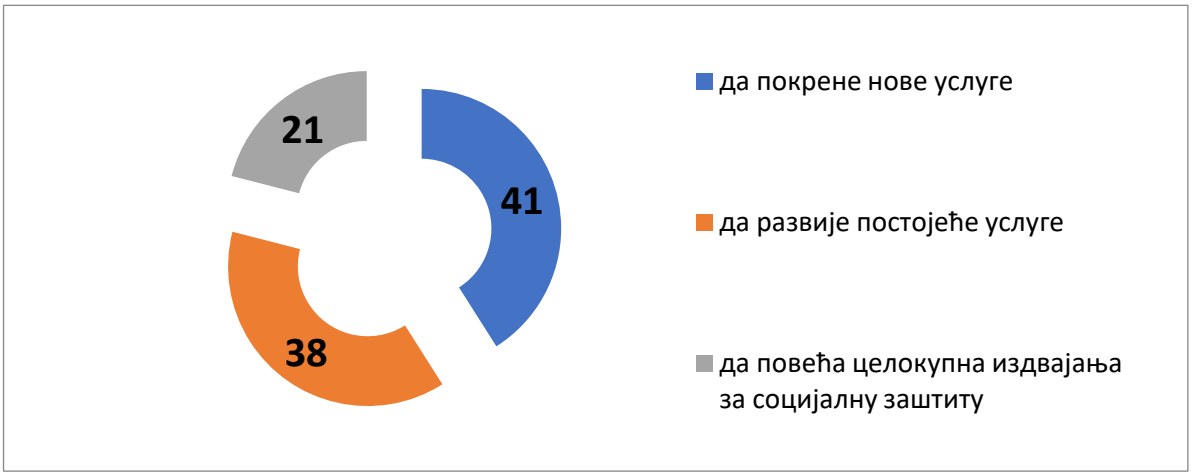

Кад је реч о социјалној заштити, корисници услуга сматрају да је важно покренути нове услуге социјалне заштите (41%) и развијати постојеће услуге (38%) како би се подигао њихов квалитет, док 21% корисника сматра да је неопходно повећати целокупна издвајања за социјалну заштиту.

Процена ресурса и капацитета пружаоца услуга социјалне заштите на територији града Крушевца

У мапирању ресурса и капацитета пружаоца услуга социјалне заштите учешће су узела сва 3 пружаоца услуга на територији града Крушевца: Центар за социјални рад, Геронтолоошки центар и Центар са особе са инвалидитетом. Сви пружаоци

услуга припадају јавном сектору, док ресурси у оквиру цивилног и приватног сектора нису развијени. У одговору на упитник наведено је да ниједна установа нема развијену волонтерску мрежу.

Средства за финансирање услуга социјалне заштите које спроводе пружаоци услуга се углавном обезбеђују из буџета града Крушевца, али се финансирање врши и из буџета Републике Србије (наменски трансфери у социјалној заштити), а постоје и сопствени приходи.

Од укупно 4 услуге социјалне заштите, 3 се пружају у складу са стандардима предвиђеним Правилником о ближим условима и стандардима за пружање услуга социјалне заштите, донетим од стране Министарства надлежног за социјалну заштиту. Пружаоци услуга поседују лиценце за пружање услуга: "Помоћ у кући" (Геронтолошки центар Крушевац), Лични пратилац детета (Центар за социјални рад Крушевац) и Дневни боравак за одрасле са телесним инвалидитетом, односно интелектуалним тешкоћама (Центар за особе са инвалидитетом Крушевац). Центар за социјални рад је током 2023. године добио лиценцу за услугу Дневни боравак за децу и младе који су у сукобу са законом, родитељима, школом или заједницом.

Услуга Породично – едукативни центар (Саветовалиште за брак и породицу и Клуб за младе) је саветодавно – терапијска и социјално – едукативна услуга која не подлеже лиценцирању, с обзиром да стандарди за ову групу услуга нису прописани.

Услуге социјалне заштите које се пружају у континуитету су: "Помоћ у кући", Лични пратилац детета, Дневни боравак за одрасле са телесним инвалидитетом, односно интелектуалним тешкоћама и Породично – едукативни центар (Саветовалиште за брак и породицу и Клуб за младе).

Пружаоци услуга располажу евиденцијом о пружању услуга и редовно подносе извештаје надлежном органу локалне самоуправе на месечном и годишњем нивоу.

Интерне процедуре, правилници са дефинисаним критеријумима су дефинисани релевантним актима за укупно 3 услуге. Процена задовољства корисника се ради полугодишње или на годишњем нивоу.

Резултати Фокус група

Фокус група са представницима ресорних институција

Приоритетну подршку локалне заједнице захтевају особе са инвалидитетом, којима је потребна помоћ и подршка у остваривању права у локалној заједници и коришћењу расположивих услуга, запошљивости и активном учешћу у културним садржајима које нуди локална заједница. У том контексту, на одржаној фокус групи релевантни актери су разменили искуства о досадашњој међусекторској сарадњи Центра за особе са инвалидитетом и Културног центра, која је пре епидемије Ковид - 19 била квалитетнија и огледала се у учешћу корисника Дневног боравка Центра за особе са инвалидитетом у разним културним садржајима који су им били прилагођени. Такође, размењена су искуства са представником НСЗ о политици запошљавања и коришћењу субвенција за тешко запошљиве категорије (подршка самозапошљавању, стручна подршка, ЛАП за запошљавање, Гаранција за младе). Када је реч о деци са потешкоћама у развоју, указано је на неопходност унапређења рада Интерресорне комисије, посебно у делу издавања препорука за коришћење услуге Личног пратиоца. Констатовано је да постоји велики број корисника услуге у односу на број становника града Крушевца и поставило се питање ефективности услуге, обрачуна цене услуге, партиципације корисника и одрживости постојећег извора финансирања, с обзиром да се сва издвајања за наведену услугу углавном опредељују из буџета локалне самоуправе. Током фокус групе, исказана је и потреба за развијањем и унапређењем постојеће међусекторске сарадње између Предшколске установе "Ната Вељковић" и Геронтолошког центра, која се огледа у организовању заједничких активности опште популације деце и старијих корисника. Што се тиче нормативног оквира, препознаје се потреба за изменом Закона о социјалној заштити, Правилника о ближим условима и стандардима за пружање услуга социјалне заштите (прописани минимални стандарди превазилазе организационе, инфраструктурне и кадровске капацитете пружаоца услуга социјалне заштите), као и унапређењем Одлуке о правима у услугама у социјалној заштити града Крушевца. Такође, постоји потреба за ангажовањем нових пружаоца услуга и укључивањем

удружења која нису у довољној мери активна, с обзиром да удружења грађана немају ниједну лиценцирану услугу социјалне заштите.

Дискусија је указала на следеће закључке: приоритетну подршку је потребно пружити особама са инвалидитетом, пре свега успостављањем нових услуга како за особе са инвалидитетом, тако и њихове породице. Потребно је извршити евалуацију препорука Интерресорне комисије, посебно оних којима је предложена услуга Личног пратиоца детета, чија издвајања из локалног буџета озбиљно угрожавају могућност успостављања услуга социјалне заштите за друге корисничке групе социјалне заштите. Посебно, истакнута је потреба за увођењем партиципације родитеља/стараоца корисника услуге Личног пратиоца чиме би се достигло остваривање начела социјалне правде, које је прокламовано самим Уставом. Учесници су препознали потребу, а делимично и ресурсе, за успостављање/унапређење међусекторске сарадње у обезбеђивању интегрисаних услуга (социјалних, здравствених, образовних, услуга у области запошљавања, али и културних и спортских програма).

Како би се остварила предложена унапређења уочена је потреба за изменама и допунама постојећег, али и дефинисањем новог локалног нормативног оквира и његово усклађивање са релевантним законима. Конкретније речено, представници ресорних институција су препознали да је неопходно унапредити постојеће услуге, посебно када је реч о формирању цена услуга, али и увођење партиципације корисника, односно њихових родитеља/старатеља у цени услуге Личног пратиоца. Стога, као неопходним истичу потребу за унапређењем нормативног оквира, који би био стимулативан за даља унапређења социјалне заштите и усклађен за постојећим законодавним оквиром, али и израдом документа јавне политике којим би се дефинисали приоритетни правци, циљеви и конкретне мере даљег развоја у овој области.

Фокус група са представницима корисника и потенцијалних корисника услуга

Највећи број учесника на одржаној фокус групи је задовољан пруженом услугом коју користи. Корисници услуге "Помоћ у кући" истичу да је ова услуга потпуно усклађена са њиховим потребама, од којих је највише задовољена потреба за разговором и дружењем, па учестале промене геронтодомаћице не препознају

као значајан проблем. Корисници услуге "Помоћ у кући" сматрају да би цену услуге требало ускладити са реалним трошковима, и били би спремни да партиципирају и у увећаној цени услуге. Истичући значај услуге "Помоћ у кући" корисници су указали да им највише недостају клубови или удружења пензионера, посебно у сеоским подручјима. Родитељи корисника услуге Личног пратиоца детета су задовољни послом који обављају лични пратиоци, али изражавају забринутост када је у питању промена личног пратиоца у смислу негативне реакције детета на непознате особе. Истакли су потребу да лични пратиоци буду више ангажовани у ваншколским и слободним активностима са децом, посебно током летњег периода. Сматрају да постоји потреба за обезбеђивањем дневног или полудневног боравка за децу са сметњама у развоју, као и да би успостављање услуге персоналног асистента било од изузетног значаја. Уочено је да је овим родитељима потребна додатна подршка, како у психолошко - терапеутском раду, тако и у обезбеђивању запослења прилагођеног њиховим породичним околностима. Дискусија је указала на потребу удруживања родитеља деце/корисника услуге, како би осим указивања на потребе за унапређењем постојећих и успостављањем нових услуга, послужили и као својеврсна платформа за размену искуства и узајамну подршку. Корисници услуге Породично – едукативног центра – Клуба за младе позитивно сагледавају ефекте радионичарског рада у смислу овладавања вештинама просоцијалних облика понашања, док корисници Саветовалишта за брак и породицу сматрају да тема насиља у породици треба да се нађе на листи приоритета. Корисници Дневног боравка за одрасле са телесним инвалидитетом, односно интелектуалним тешкоћама изражавају задовољство постојећом услугом. Током фокус групе, учесници су се сложили да би постојећа удружења која се баве корисницима са инвалидитетом требало више активирати у делу успостављања неке нове услуге и указали на проблеме у сарадњи на које наилазе.

Резултати дискусије могу се фокусирати на неколико следећих закључака: корисници услуге "Помоћ у кући" су генерално задовољни постојећом услугом, али сматрају да је потребно да се повећа партиципација корисника у цени услуге.

Посебно, сматрају да би им омогућавање колективног дружења и активности у организованом простору у великој мери задовољило потребу за социјализацијом. Корисници услуга за особе са инвалидитетом, сматрају да је осим постојећих услуга потребно успоставити нове услуге којима ће се изаћи у сусрет њиховим приоритетним потребама, које би требале бити артикулисане и промовисане кроз рад удружења особа са инвалидитетом. Корисници и потенцијални корисници услуга социјалне заштите подржавају унапређење постојећих услуга, разумевајући потребу за успостављањем партиципације чиме ће се омогућити поштовање начела социјалне правде. Посебно, корисници услуга уочавају потребу за активирањем рада постојећих, али и формирањем нових удружења како би потребе социјално угрожених група, постојећих и потенцијалних корисника услуга биле задовољене у складу са њиховим потребама.

ПРЕПОРУКЕ

На основу анализе процеса мапирања потреба грађана/ки у области социјалне заштите могу се идентификовати следеће препоруке:

- Потребно је посветити посебну пажњу нормативном оквиру који ће, осим усаглашености са Законом, бити усклађен и са препознатим потребама грађана/ки за мерама материјалне подршке и услугама социјалне заштите у надлежности локалних самоуправа. Постоји потреба за доношењем нове Одлуке о социјалној заштити, као и усклађивање општих аката, са фокусом на методологију формирања цене услуга социјалне заштите и партиципацију корисника у циљу поштовања начела социјалне правде.
- Потребно је радити на унапређивању инфраструктурних и организационих капацитета, као и компетенција људских ресурса пружалаца услуга социјалне заштите - Центра за социјални рад, Центра за особе са инвалидитетом, Геронтолошког центра. Неопходно је јачање компетенција људских ресурса запослених у Градској управи који се баве социјалном заштитом, са фокусом на планирање, праћење и вредновање ефеката социјалне заштите.
- Потребно је јачати међусекторску сарадњу којом би се на рационалан и ефикасан начин ангажовали постојећи ресурси у заједници, чиме би се

допринело не само унапређењу услуга за крајње кориснике, већ и оправданости буџетских расхода. Препорука је да се подрже модели међусекторске сарадње, било у пружању постојећих услуга социјалне заштите (стандардизованих и нестандардизованих) тако и пилотирању/успостављању иновативних услуга.

- Узимајући у обзир да не постоје лиценцирани пружаоци услуга социјалне заштите из цивилног сектора, потребно је радити на јачању капацитета цивилног сектора који делује у области социјалне заштите.
- Резултати мапирања потреба (шира јавност, корисници ЦСР, корисници локалних услуга социјалне заштите) су показали да су на листи високо рангираних социјално угрожених корисничких група социјалне заштите деца из сиромашних породица, тако да би било значајно да се на основу детаљније анализе размотри о којим факторима ризика је нарочито реч (нпр. статус незапослени, лоши стамбени услови, ниска образовна структура, здравствени проблеми у оквиру породице и др.) како би се планирале мере и услуге које би одговориле на приоритетне потребе, уважавајући капацитете локалне самоуправе.
- Такође, на листи корисничких група које су у великом социјалном ризику су деца и млади са хроничним болестима и инвалидитетом. И поред тога што је град Крушевац препознао потребу за подршком особама са инвалидитетом и обезбедио услугу Дневног боравка за одрасле особе са телесним инвалидитетом, односно интелектуалним тешкоћама у оквиру Центра за особе са инвалидитетом и успоставио услугу Личног пратиоца детета, очигледно је да овим услугама потребе деце и младих са инвалидитетом нису задовољене у довољној мери. Осим мера материјалне подршке, услуге за децу и младе са хроничним болестима нису обезбеђене у заједници.
- Стара лица у самачким домаћинствима су такође високо рангирана од стране свих група које су чиниле узорак мапирања. У том контексту је потребно унапређење услуге "Помоћ у кући" у погледу повећања обухвата корисника посебно оних који живе у руралним подручјима града, као и

увођење нових, виших стандарда који ће омогућити да услуга у што већој мери изађе у сусрет њиховим потребама. У том смислу, потребно је размотрити могућности обезбеђивања интегрисане, социо - здравствене услуге, али и иновативних услуга које се заснивају на препознатим потребама старијих. Једна од услуга коју лица старија од 65 година препознају је услуга Клуба за старије (како у урбаном, тако и руралном подручју) којом би се створили услови да корисници ове услуге и даље развијају своје потенцијале, али и степен своје укључености у друштвени живот локалне заједнице.

- Све три групе испитаника обухваћених општим узорком истакли су да се у групи незапослених, посебно издвајају **млада радно способна лица која се налазе на евиденцији Центра за социјални рад,** која захтевају додатну подршку у циљу превазилажења социјалних ризика и изласка из система социјалне заштите. Стога се препоручује успостављање услуга, како оних предвиђених Законом о социјалној заштити, тако и иновативних услуга, уз услов да буду пружене кроз међусекторску сарадњу. Осим тога, потребно је размотрити могућност да се унапређење запошљивости, односно запошљавања и самозапошљавања радно способних корисника ЦСР предвиди и мерама активне политике запошљавања које се на годишњем нивоу планирају у оквиру Акционог плана за запошљавање, који се истовремено финансира средствима буџета Републике Србије и града Крушевца.
- Како су **самохрани родитељи** од стране испитаника обухваћених узорком препознати као корисничка група која захтева додатну подршку, осим субвенција локалне самоуправе у складу са прецизно дефинисаним критеријума, самохраним родитељима је потребно пружити и друге врсте подршке, било путем услуга социјалне заштите или програма подршке обезбеђеним у оквиру других система (здравства, образовања, запошљавања културе, спорта).
- Осим услуга које предвиђа Закон о социјалној заштити (прихватилишта, саветовалишта), **женама жртвама насиља** је потребно обезбедити

програме подршке који подразумевају интерсекторски приступ, како између ресорних институција, тако и са удружењима грађана која делују у овој области. Посебно значајним треба сматрати услуге/програме/мере којима се унапређује запошљивост, али и омогућава запошљавање жена жртава насиља. Осим жена жртава насиља, потребно је развијати програме подршке или услуге деци у породицама које су изложена ризику од породичног насиља.

- Услуга Дневног боравка за одрасле особе са телесним инвалидитетом, односно интелектуалним тешкоћама је само једна од услуга којом се излази у сусрет потребама ове циљне групе. Међутим, узимајући у обзир капацитете ове стандардизоване услуге (15 корисника) уочава се потреба за успостављањем и других услуга (на пример, персонални асистент, становање уз подршку, радни центар за особе са инвалидитетом), као и иновативних, интегрисаних и међуопштинских услуга за ову корисничку групу.
- **Тешко болесна лица** се у систему социјалне заштите препознају само као корисничка група услуге "Помоћ у кући" за старија и одрасла лица са инвалидитетом. Друге услуге којима би систем социјалне заштите могао да одговори на њихове потребе нису успостављене у заједници.
- Поједине корисничке групе (нпр. вишечлане породице; жене у руралним подручјима, Роми и припадници ЛГБТ популације нису препознате као група која приоритетно захтева подршку. Стога се препоручује да се изврши додатна детаљнија анализа положаја и потреба ових циљних група, како би се размотрило којим услугама и мерама би се могло изаћи у сусрет њиховим потребама.
- Резултати мапирања су указали на још једну потребу – потребу за повећањем информисаности грађана/ки, корисника права и услуга Центра за социјални рад, али и корисника локалних услуга социјалне заштите о постојећим правима и начинима за њихово остварење. Осим тога, информисање грађана би требало да представља и комуникациону алатку у процесу јавног заговарања сензибилизације заједнице на потребе и

изазове са којима се суочавају појединци и породице у различитим социјалним ризицима.

- Процес мапирања, иницран СПАРИ пројектом би требало да постане редовна пракса локалне самоуправе нарочито током процеса планирања локалне политике социјалне заштите. Овај процес би кроз континуирана унапређења поставио индикаторе који би даље представљали основ за мониторинг, односно праћење остварених резултата и евалуацију, као и вредновање ефеката мера и услуга на крајње корисника и њихове породице, али и заједницу у целини.

3.4. Општи подаци о граду Крушевцу

Град Крушевац се налази у централном делу Републике Србије и смештен је у долини Западног Поморавља, на реци Расини у Расинском округу. Територија Града Крушевца се простире на површини од 854 km2.

Крушевац је економски, административни, културни, здравствени, образовни, информативни и спортски центар Расинског управног округа. Град Крушевац има 101 насељено место, 92 катастарске општине и 54 месне заједнице.

Према степену развијености град Крушевац спада у другу групу развијености у складу са Уредбом о утврђивању јединствене листе развијености региона и јединица локалне самоуправе за 2014. годину.

Демографски подаци

По *Попису становништва из 2022. године* у граду Крушевцу живи 113.582 становника (55.189 мушкараца и 58.393 жена) у 41.488 домаћинстава. Просечан број чланова по домаћинству износи 2,73. У граду Крушевцу има 70.589 радно способних грађана (од 15 - 65 године). Просечна старост становништва износи 44,99 година, што је за 0,3 година мање од националног просека (45,2). На

градском подручју живи 53.746 становника, а на сеоском подручју и осталим насељеним местима 59.836 становника.

Специфичности демографске слике ЈЛС

Према попису становништва из 2022. године, на територији града Крушевца има 113.582 становника, од чега 55.189 мушког (48,59%) и 58.393 (51,41%) женског пола.

Табела број 11 – Становништво по насељима и полној структури по попису из 2022. године

Насеља	Становништво на територији града Крушевца					
	Укупно	%	Мушкарци	%	Жене	%
Градско подручје	53.746	47%	25.098	47%	28.648	53%
Остала насеља	59.836	53%	30.091	50%	29.745	50%
Укупно	113.582	100%	55.189	49%	58.393	51%
Процентуално учешће жена и мушкараца у укупном становништву	113.582	100%	55.189	49%	58.393	51%

Извор: Попис 2022, Републички завод за статистику

Највећи број становника града Крушевца живи у сеоском и приградском подручју (53%), док остали део становништа живи у градском подручју (47%).

У табели је приказана структура становништва према полу и старости.

Табела број 12 - Становништво према полу и старости на територији града Крушевца

Старосна структура	МУШКАРЦИ	ЖЕНЕ	УКУПНО
0-4 година	**2.432**	**2.255**	**4.687**
5-9 година	**2.633**	**2.438**	**5.071**
10-14 година	**2.846**	**2.607**	**5.453**
15-19 година	**3.205**	**2.905**	**6.110**
20-24 година	**2.966**	**2.866**	**5.832**
25-29 година	**3.018**	**2.826**	**5.844**
30-34 година	**3.057**	**2.880**	**5.937**
35-39 година	**3.670**	**3.534**	**7.204**
40-44 година	**3.905**	**3.950**	**7.855**
45-49 година	**4.369**	**4.378**	**8.747**
50-54 година	**3.788**	**3.962**	**7.750**
55-59 година	**3.437**	**3.847**	**7.284**

60-64 година	**3.750**	**4.276**	**8.026**
65-69 година	**4.298**	**5.139**	**9.437**
70-74 година	**3.887**	**4.778**	**8.665**
75-79 година	**1.893**	**2.545**	**4.438**
80-84 година	**1.244**	**1.892**	**3.136**
85 и више година	**791**	**1.315**	**2.106**
УКУПНО	**55.189**	**58.393**	**113.582**

Извор: Попис 2022, Републички завод за статистику

Компаративна анализа броја становника по попису из 2022. година са пописима из претходних година је дата у следећој табели:

Табела број 13 - Становништво према полу и старости по пописним годинама

ГОДИНА	**1991.**	**2002.**	**2011.**	**2022.**
Мушкарци	**67.520**	**63.757**	**62.802**	**55.189**
Жене	**70.591**	**67.611**	**65.950**	**58.393**
УКУПНО	**138.111**	**131.368**	**128.752**	**113.582**

Извор: Попис 2022, Републички завод за статистику

У поређењу са претходним пописима становништва, град има 15.170 становника мање у односу на 2011. годину, 17.786 становника мање у односу на 2002. годину, а 24.529 становника мање у односу на 1991. годину, што је резултат негативне стопе природног прираштаја који је постао општа појава у Републици Србији.

Други карактеристичан тренд који се уочава је пораст старог становништва на територији града Крушевца (преко 60 година) и све већи проценат удела у укупном становништву и то: од 17,95% (1991), 22,58% (2002), 25,72% (2011) и 31,28% (2022). Овај тренд треба имати у виду приликом креирања социјалне заштите града Крушевца и пројектовања облика услуга и мера.

Табела број 14 - Становништво старо преко 60 година на територији града Крушевца и у Републици Србији

ГРАД КРУШЕВАЦ			**РЕПУБЛИКА СРБИЈА**	
Преко 60 год.	**Број**	**% у укупном становништву**	**Број**	**% у укупном становништву**
1991.	24.790	17,95%	1.415.163	18,09%
2002.	29.662	22,58%	1.684.289	22,46%

2011.	33.121	25,72%	1.778.730	24,75%
2022.	35.538	31,28%	1.940.761	29,20%

Извор: Попис становништва

По попису из 2022. године, удео старог становништва у укупном броју становника на територији града Крушевца је нешто виши у односу на национални просек (за 2,08%). Као и на читавој територији Републике Србије приметан је пад наталитета и процес старења становништва и повећана миграција сеоског становништва у градско подручје.

Табела број 15 - Становништво старо 65 и више година на територији града Крушевца и у Републици Србији (Попис 2022. године)

Пописна година	ГРАД КРУШЕВАЦ				РЕПУБЛИКА СРБИЈА			
	Мушкарци	Жене	Укупно	% у укупном становништву	Мушкарци	Жене	Укупно	% у укупном становништву
2022.	**12.113**	**15.669**	**27.782**	**24,46%**	**632.830**	**836.025**	**1.468.855**	**22,10%**

Извор: Попис 2022, Републички завод за статистику

Према Попису из 2022. године, укупан број старијих лица који имају од 65 и више година је 27.782, што представља 24,46% у односу на укупан број становника, а што је за 4.946 више у односу на 2011. годину када их је било 22.836 или 17,74%. Највећи број становника града Крушевца је у старосној доби од 65 - 69 година (9.437).

Табела број 16 – Промена броја становника на територији града Крушевца по пописним годинама

Година пописа	Укупан број становника	Промена броја становника	Промена броја становника %
1981.	**132.972**	**-**	**-**
1991.	**134.088**	**1.116**	**0,83**
2002.	**131.368**	**-2.720**	**-2,03**
2011.	**128.752**	**-2.616**	**-1,99**
2022.	**113.582**	**-15.170**	**-11,78**

Извор: Попис становништва

На основу анализе промене броја становника у односу на пописне године, у 2022. години је број становника смањен за 15.170 становника, што представља умањење броја становника за 11,78% у односу на Попис из 2011. године.

Када је у питању број домаћинстава према броју чланова, највећи број домаћинстава је са 2 члана, а просечан број домаћинстава у просеку износи 2,73.

Табела број 17 - Број домаћинстава према броју чланова (Попис 2022.)

Укупно	Домаћинства						Просечан бр. чланова домаћинства
	1 члан	2 члана	3 члана	4 члана	5 чланова	6 и више чланова	
41.488	10.552	11.341	7.809	6.433	2.901	2.452	2,73

Извор: Попис 2022, Републички завод за статистику

Етничка структура становништва

Од укупног броја становника на територији града Крушевца, 106.194 лица су српске националности од чега 51.529 (45,37%) мушког и 54.665 (48,13%) женског пола. Најбројнија национална мањина су Роми којих има 2.063 (1,82%), при чему је по проценама цивилног сектора број лица ромске националности на територији града између 3.500 и 4.000. Приказ етничке структуре становништва је дат у табели.

Табела број 18 - Становништво према националној припадности

	РЕПУБЛИКА СРБИЈА				ГРАД КРУШЕВАЦ			
	Мушко	Женско	Укупно	Проценат (%)	Мушко	Женско	Укупно	Проценат (%)
Укупно	**3.231.978**	**3.415.025**	**6.647.003**	**100**	**55.189**	**58.393**	**113.582**	**100**
Срби	2.601.446	2.758.793	5.360.239	80,64	51.529	54.665	106.194	93,50
Албанци	30.942	30.745	61.687	0,93	39	24	63	0,06
Бошњаци	77.555	76.246	153.801	2,31	11	5	16	0,01
Бугари	6.984	5.934	12.918	0,19	27	23	50	0,04
Буњевци	5.294	5.810	11.104	0,17	0	1	1	0,0009
Власи	10.572	10.441	21.013	0,32	18	30	48	0,04
Горанци	3.917	3.783	7.700	0,12	7	4	11	0,01
Југословени	13.315	13.828	27.143	0,41	87	84	171	0,15
Мађари	85.526	98.916	184.442	2,77	8	9	17	0,01
Македонци	6.104	8.663	14.767	0,22	40	89	129	0,11
Муслимани	6.360	6.651	13.011	0,20	4	6	10	0,009
Немци	1.288	1.285	2.573	0,04	4	1	5	0,004
Роми	67.459	64.477	131.936	1,98	1.051	1.012	2.063	1,82
Румуни	10.955	12.089	23.044	0,35	21	17	38	0,03
Руси	4.535	5.951	10.486	0,16	9	48	57	0,05
Русини	5.622	5.861	11.483	0,17	1	1	2	0,002
Словаци	19.593	22.137	41.730	0,63	2	4	6	0,005
Словенци	1.245	1.584	2.829	0,04	7	10	17	0,01
Украјинци	1.567	2.402	3.969	0,06	0	5	5	0,004

Хрвати	16.251	22.856	39.107	0,59	14	49	63	0,06
Црногорци	10.851	9.387	20.238	0,30	67	52	119	0,10
Остали	11.435	10.208	21.643	0,33	57	55	112	0,1
Регионала припадност	5.836	6.093	11.929	0,18	10	5	15	0,01
Нису се изјаснили	62.345	73.853	136.198	2,05	421	434	855	0,75
Непознато	164.981	157.032	322.013	4,84	1.755	1.760	3.515	3,09

Извор: Попис 2022, Републички завод за статистику

Према подацима из табеле, грађани ромске националности чине најбројнију националну мањину на територији града Крушевца (1,82%), док су најбројнија национална мањина у Републици Србији Мађари (2,77%), потом Бошњаци (2,31%), а потом Роми (1,98%).

Образовна структура становништва

Статистичким подацима је, према школској спреми, обухваћено становништво старости од 15 година (98.371 становник) које је класификовано у девет група.

Табела број 19 – Образовна структура становништва (Попис 2022.)

ОБРАЗОВАЊЕ		**Укупно**	**Лица мушког пола**	**Лица женског пола**
Без школске спреме		1.018	273	745
Непотпуно основно образовање		6.087	1.612	4.475
Основно образовање		19.147	8.868	10.279
Средње образовање	**Гимназија**	2.548	1.160	1.388
	Средње стручне школе у трајању краћем од 4 године	17.404	10.762	6.642
	Средње стручне школе у трајању од 4 године	30.835	14.510	16.325
	Специјализација после средњег образовања	1.012	817	195
	Свега	**51.799**	**27.249**	**24.550**
Више образовање		6.316	2.937	3.379
Високо образовање		13.831	6.245	7.586

Непознато	173	94	79
УКУПНО	**98.371**	**47.278**	**51.093**

Извор: Попис 2022, Републички завод за статистику

Полазећи од поменуте категорије становништва и класификације, по Попису из 2022. године, град Крушевац има 1.018 становника без школске спреме, 6.087 са непотпуним основним и 19.147 са завршеним основним, 51.799 са средњим, 6.316 са вишим и 13.181 са високим образовањем, док је за 173 непознато.

Регистрована незапосленост на територији града Крушевца

На дан 31.12.2024. године, на евиденцији Националне службе за запошљавање на територији града Крушевца налазило се укупно 6.602 лица, од чега су 4.008 жене.

Структура незапослених лица на евиденцији Националне службе за запошљавање на територији града Крушевца по степену стручне спреме за период 2020 - 2023. године је дата у табели:

Табела број 20 - Образовна структура лица која се налазе на евиденцији НСЗ

Степен стручне спреме	**На дан 31.12.2020.**		**На дан 31.12.2021.**		**На дан 31.12.2022.**		**На дан 31.12.2023.**	
	Укупно	**Жена**	**Укупно**	**Жена**	**Укупно**	**Жена**	**Укупно**	**Жена**
Укупно	**9.989**	**5.802**	**8.682**	**5.190**	**8.038**	**4.843**	**7.574**	**4.592**
I	2.438	1.315	2.192	1.169	2.043	1.093	1.889	1.029
II	465	294	435	278	387	251	384	256
III	2.281	1.120	1.869	933	1.740	891	1.646	852
IV	3.006	1.892	2.680	1.772	2.488	1.643	2.356	1.534
V	68	18	51	13	47	16	51	19
VI-1	340	245	295	218	249	192	221	171
VI-2	375	269	309	239	302	230	302	236
VII-1	1.011	646	846	565	778	524	719	491
VII-2	5	3	5	3	3	2	5	4
VIII	0	0	0	0	1	1	1	0

Извор: Национална служба за запошљавање

На основу Закона о националном оквиру квалификација Републике Србије ("Службени гласник Републике Србије", број 27/2018, 6/2020, 129/2021 – др. Закон и 76/2023) успоставља се Национални оквир квалификација Републике Србије (НОКС), тако да се квалификације сврставају у 8 нивоа и 4 поднивоа. У

складу са тим је Национална служба за запошљавање прилагодила вођење евиденције незапослених лица по нивоима квалификације.

Табела број 21 - Преглед броја незапослених лица по нивоу квалификације

Степен стручне спреме	На дан 31.12.2020.	
	Укупно	Жена
Укупно	**6.602**	**4.008**
Без квалификације	132	79
Ниво 1 – општа	1.550	848
Ниво 2 – стручна	304	188
Ниво 3 – стручна	1.444	735
Ниво 4 – општа	187	124
Ниво 4 - стручна	1.824	1.203
Ниво 5 – стручна	50	17
Ниво 6.1 ОАС	140	105
Ниво 6.1 ОСС	314	248
Ниво 6.2 ОАС	252	182
Ниво 6.2 ССС	22	15
Ниво 7.1 МАС/ИАС	377	258
Ниво 7.1 МСС	3	3
Ниво 7.2 САС	2	2
Ниво 8 ДАС	1	1

Извор: Национална служба за запошљавање

Највећи број незапослених лица на евиденцији Националне службе за запошљавање у 2024. години има ниво 4 – стручну квалификацију и то 1.824 лица (средње образовање у четворогодишњем трајању), потом следи ниво 1 – општа квалификација и то 1.550 лица (основно образовање и васпитање, основно образовање одраслих), а потом следи ниво 3 – стручна квалификација и то 1.444 лица (средње образовање у трогодишњем трајању).

Табела број 22 - Старосна структура лица која се налазе на евиденцији НСЗ

Старосна структура	На дан 31.12.2020.		На дан 31.12.2021.		На дан 31.12.2022.		На дан 31.12.2023.		На дан 31.12.2024.	
	Укупно	Жена	Укупно	Жена	Укупно	Жена	Укупно	Жена	Укупно	Жена
Укупно	**9.989**	**5.802**	**8.682**	**5.190**	**8.038**	**4.843**	**7.574**	**4.592**	**6.602**	**4.008**
15-19 година	234	116	172	99	160	84	159	63	113	57
20-24 година	741	382	555	297	524	311	481	273	373	218
25-29 година	993	608	805	527	733	447	675	406	527	328
30-34 година	940	610	753	498	668	469	598	438	539	380
35-39 година	1.155	762	917	587	830	546	729	493	642	438
40-44 година	1.246	777	1.102	721	932	622	890	595	729	482
45-49 година	1.257	766	1.113	659	1.040	622	1.028	623	895	531
50-54 година	1.153	657	1.037	638	1.052	623	1.001	592	907	546
55-59 година	1.227	658	1.168	650	1.065	635	1.019	610	959	551
60-64 година	1.043	466	1.060	514	1.034	484	994	499	918	477

Извор: Национална служба за запошљавање

Највећи број незапослених грађана налази се у следећим старосним групацијама:

1. 55 - 59 година, 959 грађана (14,53% у односу на укупан број незапослених), од чега је 551 жена, односно 57,46% у односу на незапослене грађане у тој групацији
2. 60 - 64 година, 918 грађана (13,90% у односу на укупан број незапослених), од чега је 477 жена, односно 51,96% у односу на незапослене грађане у тој групацији
3. 50 – 54 година, 907 грађана (13,74% у односу на укупан број незапослених), од чега је 546 жена, односно 60,20% у односу на незапослене грађане у тој групацији.

Најмањи број незапослених грађана налази се у следећим старосним групацијама:

1. 15 - 19 година, 113 грађана (1,71% у односу на укупан број незапослених), од чега је 57 жена, односно 50,44% у односу на незапослене грађане у тој групацији

2. 20 - 24 година, 373 грађана (5,65% у односу на укупан број незапослених), од чега је 218 жена, односно 58,45% у односу на незапослене грађане у тој групацији
3. 25 - 29 година, 527 грађана (7,98% у односу на укупан број незапослених), од чега је 328 жена, односно 62,24% у односу на незапослене грађане у тој групацији.

Највећи број незапослених жена налази се у следећим старосним групацијама:

1. 55 - 59 година, 551 жена, односно 13,75% у односу на укупан број незапослених жена
2. 50 - 54 година, 546 жена, односно 13,62% у односу на укупан број незапослених жена
3. 45 - 49 година, 531 жена, односно 13,25% у односу на укупан број незапослених жена.

3.5. Корисници права на социјалну заштиту у граду Крушевцу

У 2023. години од стране Центра за социјални рад евидентирано је 17.326 корисника социјалне заштите (7.205 жена и 10.121 мушкараца), што представља 15,25% укупног броја становника. Приказ броја корисника Центра за социјални рад у периоду од 2020 – 2023. године, дат је у табели:

Табела број 23 – Укупан број корисника на евиденцији Центра за социјални рад

Старосна група	2020.		2021.		2022.		2023.	
	Укупно	Жене	Укупно	Жене	Укупно	Жене	Укупно	Жене
Деца	4.659	2.130	4.271	1.953	4.252	1.965	1.966	842
Млади	1.666	851	1.597	798	1.754	828	1.301	566
Одрасла лица	8.957	5.227	8.712	5.138	9.165	5.419	8.346	5.103
Старији	4.567	2.881	4.847	3.045	5.462	3.408	5.713	3.610
Укупан број лица	19.849	11.089	19.427	10.934	20.633	11.620	17.326	10.121

Извор: Подаци Центра за социјални рад

У 2021. години се број корисника смањује у односу на 2020. годину, а потом се број корисника повећава у 2022. години, а потом смањује у 2023. години.

Табела број 24 – Кретање броја корисника у ЦСР у 2024. години

Старосна група	Пренети	Новоевидентирани	Реактивирани	Стављени у пасиву
Деца (0-17)	1.971	525	364	1.312
Млади (18-25)	1.306	102	137	1.182
Одрасли (26-64)	8.363	583	1.149	7.245
Старији (65 и више)	5.722	456	414	5.366
У К У П Н О	17.362	1.666	2.064	15.105

Извор: Подаци Центра за социјални рад

Табела показује кретање броја корисника у Центру за социјални рад у 2024. години. Са увођењем новог система за заштиту и аутоматизацију инструмената социјалне заштите - СОЗИС извршен је пренос регистра из претходног програма у коме се радило, укупно 17.362 корисника. У току године било је новоевидентираних 1.666 корисника. У истом периоду реактивирано је 2.064 корисника (већ су постојали у бази Центра). По упутствима која су дата, било је потребно извршити стављање у пасиву свих предмета на којима се није радило најмање три месеца у току године. Та активност је довела до пасивизирања 15.105 корисника. Практично се на овај начин, као активни корисници дефинишу само они на чијим предметима, тј. захтевима се тренутно ради.

Табела број 25 - Укупан број корисника у регистру ЦСР на активној евиденцији према старости и полу (стање на дан 31.12.2024. године)

Старосна група	Мушки	Женски	Недефинисани	Укупно
Деца (0-17)	695	503	91	1289
Млади (18-25)	221	195	6	422
Одрасли (26-64)	1063	1434	3	2500
Старији (65 и више)	493	889	7	1389
У К У П Н О	2472	3021	107	5600

Извор: Подаци Центра за социјални рад

Укупан број корисника у регистру Центра за социјални рад према полу и старости, без обзира на статус да ли су пасивни или активни је дат у следећој табели:

Табела број 26 - Укупан број корисника у регистру ЦСР на евиденцији према старости и полу у 2024. години

Старосна група	Мушки	Женски	Недефинисано	УКУПНО
Деца (0-17)	1.270	960	94	2.324
Млади (18-25)	846	643	7	1.496
Одрасли (26-64)	3.500	5.360	7	8.867
Старији (65 и више)	2.353	4.045	12	6.410
У К У П Н О	7.969	11.008	120	19.097

Извор: Подаци Центра за социјални рад

Процентуално учешће броја корисника Центра за социјални рад у укупном броју становника је у 2024. години 16,81% и оно се повећава у односу на 2023. годину (15,25%), док је процентуално учешће жена у односу на укупан број корисника 57,64% и оно се смањује у односу на 2023. годину (58,42%).

Табела број 27 – Процентуално учешће броја корисника Центра за социјални рад у 2024. години

Година	2020.	2021.	2022.	2023.	2024.
Укупан број корисника на евиденцији ЦСР	19849	19427	20633	17326	19097
Проценат корисника ЦСР у односу на укупан број становника	17,48%	17,10%	18,17%	15,25%	16,81%
Проценат жена, корисница ЦСР у односу на укупан број корисника ЦСР	55,87%	56,28%	56,32%	58,42%	57,64%

Извор: Подаци Центра за социјални рад

Кључне одлике корисника Центра за социјални рад су: ниска квалификациона структура најугроженијих, значајан број једнородитељских породица и породица које се налазе у процесу развода. Такође је недовољан број услуга за остарела лица. Проблеми унутар породице узроковани су сиромаштвом, незапосленошћу, међугенерацијским сукобима, нарушеним системом вредности и утицајима нестабилног окружења. У раду са корисницима је запажен неповољан положај жена у сеоским срединама, као и маргинализованих група.

Број корисника новчане социјалне помоћи у 2024. години износи 2.252, што указује на смањење броја корисника у односу на претходне године. Број

корисника основног додатка за негу и помоћ другог лица и увећаног додатка за негу и помоћ другог лица је 925, што указује на тренд повећања броја корисника.

Табела број 28 - Подаци о корисницима новчане социјалне помоћи

(стање на дан 31.12.)

Година	2020	2021	2022	2023	2024
Број корисника новчане социјалне помоћи	3.893	3.646	2.803	2.540	2.252
Број корисника основног додатка за негу и помоћ другог лица и увећаног додатка за негу и помоћ другог лица	865	826	835	903	925

Извор: Подаци Центра за социјални рад

У периоду од 2020. до 2024. године уочава се тренд смањења броја корисника новчане социјалне помоћи која се обезбеђује из средстава Буџета Републике Србије. За разлику од корисника новчане социјалне помоћи, број корисника основног додатка за негу и помоћ другог лица и увећаног додатка за негу и помоћ другог лица у посматраном периоду показује тренд раста.

Када је у питању статистика која се односи на кориснике дечијег и увећаног дечијег додатка, почевши од 2018. године база података је централизована и овим подацима искључиво располажу ресорна министарства (Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања и Министарство за бригу о породици и демографију).

Табела број 29 - Подаци о корисницима дечијег додатка и увећаног дечијег додатка

Година	2020	2021	2022	**2023**
Број корисника дечијег додатка (0 - 17 година)	3.677	2.995	2.560	2.443
% у односу на укупан број деце узраста 0 - 17 година	18.7	15.51	13.5	13.06
Број корисника увећаног дечијег додатка (0 - 17 година)	1329	1120	1071	1.069
% у односу на укупан број деце узраста 0 - 17 година	6.76	5.8	5.65	5.71

Извор података: Аналитички сервис Републичког секретаријата за јавне политике

Према подацима приказаним у Аналитичком сервису Републичког секретаријата за јавне политике, број корисника дечијег додатка у периоду од 2020 - 2023. године се креће у просеку 15% у односу на укупан број деце узраста од 0 - 17 година, док проценат деце корисника увећаног дечијег додатка у посматраном периоду износи 6% у односу на укупан број деце узраста 0 - 17 година.

Табела 30 - Кретање броја деце корисника услуга социјалне заштите у надлежности РС.

Година	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**	**2024**
Број деце која користе услуге смештаја	184	188	179	179	186
Број деце са инвалидитетом која користе услуге смештаја	22	24	22	25	25
Број хранитељских породица	103	109	112	103	113
Број деце у хранитељским породицама	177	180	166	169	174
Број деце са инвалидитетом у хранитељским породицама	18	18	15	15	17
Број деце у резиденцијалниим установама	7	8	13	10	12
Број деце са инвалидитетом у резиденцијалниим установама	4	6	7	10	8
УКУПНО	515	533	514	511	535

Извор: Подаци за период 2020 – 2023. године су из програма АУРОР-а, а подаци из 2024. године су из Листинга Мнистарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања и евиденција стручних радника, делимично из СОЗИС-а.

- Кретање броја деце која користе услугу смештаја у посматраном периоду показује тренд благог раста (благи раст у 2021. години у односу на 2020. годину, а потом благо смањење уз стагнацију током 2022. и 2023. године, па потом благи раст у 2024. години), а што је слична ситуација и са бројем деце са инвалидитетом на смештају (благи раст у 2021. години у односу на 2020. годину, а потом благо смањење у 2022. години, па потом благи раст уз стагнацију током 2023. и 2024. године).
- Број хранитељских породица показује тренд благог раста у периоду од 2020 – 2022. године, потом следи благи пад у 2023. години, па опет раст у 2024. години. Број деце у хранитељским породицама у посматраном показује тренд благог раста (благи раст у 2021. години у односу на 2020. годину, а потом смањење у 2022. години, па потом благи раст током 2023. и 2024. године), а слична је ситуација и са бројем деце са инвалидитетом у хранитељским породицама (стагнација током 2021. године у односу на 2020. годину, смањење уз стагнацију током 2022. и 2023. године, а потом благи раст у 2024. години).

- Број деце у резиденцијалним установама је у благом порасту (благи раст у 2022. години у односу на 2021. и 2020. годину, а потом благо смањење у 2023. години, па потом благи раст у 2024. години), док број деце са инвалидитетом у резиденцијалниим установама благо опада (тренд раста постоји у периоду од 2020. до 2023. године, а потом следи тренд благог опадања у 2024. години).

Табела број 31 - Кретање броја старих корисника услуга смештаја у установу социјалне заштите

Година	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**	**2024**
Број корисника државних домова за смештај старих (65+)	88	112	125	133	129
Број корисника државних домова за смештај старих (65+) као % броја становништва старијег од 65 година.	0,32%	0,40%	0,45%	0,48%	0,46%

Извор: Подаци за период 2020 – 2023. године су из програма АУРОР-а, а подаци из 2024. године су из Листинга Мнистарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања и делимично из СОЗИС-а.

Број корисника државних домова за смештај старих (65+ година) је у благом паду (тренд раста је актуелан у периоду од 2020. до 2023. године, а потом следи благи пад у 2024. години).

Табела број 32 - Тренд броја деце у евиденцији ЦСР Крушевац према корисничким групама и узрасту

	2021					**2022**					**2023**				
Корисничка група	0-2	3-5	6-14	15-17	укупно	0-2	3-5	6-14	15-17	укупно	0-2	3-5	6-14	15-17	укупно
Деца под старатељством[6]	19	19	147	87	272	19	20	138	79	256	11	22	107	37	177
Деца жртве злостављања и занемаривања	1	2	17	26	46	3	2	8	31	44	11	12	42	15	80
Деца са неадекватним родитељским старањем	19	19	147	87	272	10	12	111	52	185	9	18	101	28	156
Деца са проблемима у	0	0	82	288	370	0	0	78	251	329	0	0	47	82	129

[6] Сва деца под старатељством и у породици и на смештају.

понашању и сукобу да законом															
Деца чији се родитељи споре око вршења родитељског права	50	76	177	44	347	40	61	178	71	350	19	30	85	34	168
Деца чије су породице корисници НСП и др. видова мат. давања	203	280	1572	884	2939	206	260	1415	848	2729	165	258	980	542	1945
Деца ОСИ	4	24	110	77	215	7	22	118	81	228	5	25	89	73	192
Деца у поступцима одређивања личног имена	25	0	0	0	25	6	0	0	12	18	5	0	0	2	7
Деца у поступцима располагања имовином	1	2	16	16	35	1	3	28	2	34	2	4	6	4	16
Деца у поступцима сагласности за малолетнички брак	0	0	0	7	7	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Деца жртве трговине људима	0	0	0	0	0	0	0	0	2	2	0	0	0	0	0
Деца страни држављани без пратње	0	0	0	0	0	0	0	0	2	2	0	0	0	0	0
Деца која живе и раде на улици	0	0	0	1	1	0	0	0	1	1	0	0	0	0	0
Деца повратници из реадмисије	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Остала деца	113	90	387	259	849	80	82	356	206	724	53	48	180	92	373
Укупно	435	512	2655	1776	5378	372	462	2430	1638	4902	280	417	1637	909	3243

Извор: Подаци Центра за социјални рад

Подаци о деци, корисницима права и услуга Центра за социјални рад показују да су деца чије су породице корисници новчане социјалне помоћи (НСП) и других видова материјалних давања доминантно заступљена у укупном броју корисника са чак 60%.

На другом месту по проценту заступљености су деца са инвалидитетом 6%, а на трећем месту су деца под старатељством 5,5% у односу на укупан број деце на евиденцији Центра за социјални рад.

Табела број 33 - Број пунолетних корисника ЦСР Крушевац

према корисничким групама и старости

	2021					2022					2023				
Корисничке групе	Млади	Одрасли	Старији	Преко 80	Укупно	Млади	Одрасли	Старији	Преко 80	Укупно	Млади	Одрасли	Старији	Преко 80	Укупно
Особе под старатељством[7]	9	175	78	38	300	7	160	60	32	259	8	164	76	33	281
Жртве насиља, занемарене особе и у ризику од занемаривања	56	305	86	15	462	56	391	74	19	540	60	297	60	22	439
Особе које се споре око вршења родитељског права	62	105	0	0	167	80	115	0	0	195	43	125	0	0	168
Особе са инвалидитетом	104	479	463	138	1184	109	510	554	132	1305	107	489	520	140	1256
Особа са друштвено неприхватљивим понашањем	284	239	22	8	553	352	283	0	0	635	272	251	22	15	560
Особе које имају потребе за смештајем - домски или породични смештај	0	6	19	8	33	0	5	18	10	33	0	5	22	18	45
Материјално угрожене особе	742	5981	1324	314	8361	808	6158	1526	270	8762	535	4792	1421	452	7197
Страни држављани и лица без држављанства у потреби за соц. заштитом	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Жртве трговине људима	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Бескућници	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1	0	0	0	0	0
Остали	340	1922	1540	794	4596	426	1723	2100	1214	5463	293	2482	1982	950	5707

[7] Сви пунолетни корисници под старатељством и у породици и на смештају.

Укупно	1597	9212	3532	1315	15656	1838	9346	4332	1677	17193	1318	8605	4103	1630	15653

Извор: Подаци Центра за социјални рад

Подаци о броју пунолетних корисника Центра за социјални рад указују да су материјално угрожене особе доминантно заступљене у укупном броју одраслих лица, корисника Центра за социјални рад 46%. У 2023. години се уочава смањење материјално угрожених особа у односу на претходне године.

Друга по величини циљна група су особе са инвалидитетом 8%, а потом следе особе са друштвено неприхватљивим понашањем са 4% у односу на укупан број пунолетних корисника Центра за социјални рад.

3.6. Финансирање социјалне заштите

У складу са Одлуком о правима и услугама у социјалној заштити града Крушевца нормативно правно је уређено, а буџетом града Крушевца је подржано пружање следећих услуга социјалне заштите:

Дневне услуге у заједници - "Помоћ у кући" за одрасла и старија лица, Лични пратилац детета, Дневни боравак за одрасле са телесним инвалидитетом, односно интелектуалним тешкоћама;

Саветодавно – терапијске и социјално – едукативне услуге - Породични едукативни центар (Саветовалиште за брак и породицу и Клуб за младе).

Услуге социјалне заштите у граду обезбеђују Геронтолошки центар, Центар за социјални рад и Центар за особе са инвалидитетом.

Од мера материјалне подршке град обезбеђује широк спектар давања у складу са потребама локалног становништва, која су нормативно правно уређена Одлуком о правима и услугама у социјалној заштити града Крушевца, Одлуком о финансијској подршци породици са децом, Правилником о критеријумима и начину остваривања права из области популационе политике града Крушевца, Правилником о условима и поступку за остваривање права предвиђених Локалним планом акције за децу града Крушевца, Правилником о критеријумима и поступку за остваривање права предвиђених Локалним акционим планом за социјално укључивање Рома и Ромкиња града Крушевца, са једне стране, као и документима јавних политика, са друге стране.

Средства за финансирање социјалне заштите се обезбеђују у буџету града Крушевца, у складу са Упутством за израду програмског буџета и то у оквирима Програма 11 – Социјална и дечија заштита са издвајањем средстава по програмским активностима (у даљем тексту: ПА) и путем планираног једног буџетског пројекта (у даљем тексту: ПЈ):

ПА 0902-0001 Једнократне помоћи и други облици помоћи

ПА 0902-0002 Породични и домски смештај, прихватилишта и друге врсте смештаја

ПА 0902-0016 Дневне услуге у заједници

ПА 0902-0017 Саветодавно-терапијске и социјално-едукативне услуге

ПА 0902-0018 Подршка реализацији програма Црвеног крста

ПА 0902-0019 Подршка деци и породици са децом

ПА 0902-0021 Подршка особама са инвалидитетом

ПЈ 0902-хххх Пројекти у програму 11.

Извршење планираних програмских активности у програму 11 креће се од 85,5% у 2021. години до 95,4% у 2023. години.

Табела број 34 - Приказ плана и извршења средстава за програм 11 – Социјална и дечија заштита у буџету града Крушевца

у 000 динара

Одлука о завршном рачуну буџета града Крушевца[8]	***2021.***	***2022.***	***2023.***	***2024.***
Програм 11 План	267.574	309.900	383.137	390.647
Програм 11 Извршење	228.846	286.700	365.356	368.800
Проценат извршења планираних вредности у Програму 11	85,5%	92,5%	95,4%	94,4%

Извор: Одлука о завршном рачуну

[8] Подаци за буџетску 2024. годину су преузети из система ИСИБ који се води од стране Одељења за финансије у Градској управи Крушевац.

Са аспекта издвајања градског буџета за потребе социјалне и дечије заштите може се закључити да је релативно учешће Програма 11 у периоду анализе у укупном извршењу буџета града у сталном порасту (и према апсолутним вредносним показатељима). Истраживања СКГО показују да је просечно учешће програма 11 у укупним расходима и издацима буџета већег броја јединица локалне самоуправе у Србији износило 5,43%, што у основи означава да су издвајања за социјалну и дечију заштиту из буџета града Крушевца премашили ниво просека у Републици. Детаљни подаци о релативном учешћу Програма 11 у буџету града Крушевца приказани су кроз наредну табелу.

Табела број 35 - Тренд номиналног и процентуалног издвајања за социјалну и дечју заштиту у буџету града Крушевца

у 000 динара

ГОДИНА	**2021. година**		**2022. година**		**2023. година**	
Опис	Одлука о буџету	Завршни рачун	Одлука о буџету	Завршни рачун	Одлука о буџету	Завршни рачун
Укупан буџет града Крушевца	4.900.104	4.495.849	5.533.723	4.676.189	6.389.020	5.602.401
Издвајања буџета за функцију социјалне заштите	267.035	228.309	309.901	286.700	383.137	365.356
Проценат издвајања за функцију социјална заштита у односу на укупан буџет	5,45%	5,09%	5,60%	6,13%	6,00%	6,52%
Издвајања буџета за програм 11 – Социјална и дечија заштита	267.035	228.309	309.901	286.700	383.137	365.356
Проценат издвајања за Програм 11 – дечија и социјална заштита у односу на укупан буџет	5,45%	5,09%	5,60%	6,13%	6,00%	6,52%
Издвајања за мере материјалне подршке		90.888		111.111		172.481

Извајања за услуге социјалне заштите - номинално	122.286	105.991	141.658	130.944	160.499	154.938
Проценат издвајања за услуге социјалне заштите у односу на укупна издвајања за Програм 11	45,80%	46,42%	45,71%	45,67%	41,89%	42,41%

Извор: Одлука о буџету и Одлука о завршном рачуну

Проценат издвајања за услуге социјалне заштите у односу на укупну величину планираног и извршеног програма 11 – Социјална и дечија заштита се креће од 41,89% до 46,42% у годинама анализе предметних података. Разлика између укупног номиналног износа издвајања за мере материјалне подршке и услуге, које се финансирају у граду, односи се на расходе функционисања Центра за социјални рад и финансирање програма Црвеног крста у Крушевцу.

Наредни табеларни приказ укључује све планиране вредности по програмским активностима и пројектима Програма 11 и њихово извршење у буџетским годинама од 2021. до 2024. године.

Табела број 36 - Тренд издвајања за социјалну и дечју заштиту у буџету града Крушевца по програмским активностима и пројектима (планиране и реализоване величине)

у 000 динара

Шифре прогр. активности	Назив програмских активности у програму 11 - Социјална и дечја заштита	Буџетске године											
		2021			2022			2023			2024		
		План	Извршење	%	План	Извршење	%	План	Извршење	%	План	Извршење	%
0902-0001	Једнократне помоћи и др. облици помоћи	68,544	60,520	88.3%	70,856	67,476	95.2%	78,587	72,395	92.1%	82,536	76,571	92.8%
0902-0002	Породични и домски смештај, прихватилишта и друге врсте смештаја	4,000	1,436	35.9%	3,500	2,108	60.2%	3,300	3,271	99.1%	7,250	5,436	75.0%
0902-0016 (0003 у 2021)	Дневне услуге у заједници	49,460	48,084	97.2%	58,717	56,325	95.9%	64,031	63,300	98.9%	78,412	77,273	98.5%
0902-0017 (0004 у 2021)	Саветодавно-терапијске и социјално-едукативне услуге	59,522	49,663	83.4%	68,389	62,023	90.7%	81,599	77,233	94.6%	94,411	90,109	95.4%
0902-0018 (0005 у 2021)	Подршка реализацији програма Црвеног крста	19,315	19,007	98.4%	20,800	20,188	97.1%	24,850	24,191	97.3%	30,000	28,704	95.7%
0902-0019 (0006 у 2021)	Подршка деци и породици са децом	56,329	42,581	75.6%	65,300	57,302	87.8%	117,833	113,832	96.6%	81,599	75,620	92.7%
0902-0021 (0008 у 2021)	Подршка особама са инвалидитетом	9,304	6,808	73.2%	11,052	10,488	94.9%	11,569	11,134	96.2%	15,652	15,087	96.4%
0902-xxxx	Пројекти у програму 11	1,100	747	67.9%	11,286	10,790	95.6%	1,368	0	0.0%	787	0	0.0%
	Укупно:	**267,574**	**228,846**	85.5%	**309,900**	**286,700**	92.5%	**383,137**	**365,356**	95.4%	**390,647**	**368,800**	94.4%

Извор: Одлуке о завршном рачуну буџета града Крушевца за 2021-2023 годину, и подаци о извршењу буџета града за 2024. годину - ИСИБ

Специфичности планирања опредељених буџетских средстава за потребе социјалне и дечије заштите, подсредством годишњих одлука о буџету града, огледају се у следећем:

- у оквирима програмске активности 0902-0001 Једнократне помоћи и други облици помоћи планирају се и извршавају расходи на име текућих расхода за потребе функционисања Центра за социјални рад у коме Град финансира запослене, односно једнократне новчане помоћи лицима у стању социјалне потребе;
- програмска активност 0902-0002 Породични и домски смештај, прихватилишта и друге врсте смештаја која је намењена корисницима који се упућују у сигурне куће, прихватилишта или ургентне хранитељске породице (жртве насиља, старији, болесни);
- у оквирима програмске активности под називом 0902-0016 Дневне услуге у заједници финансирају се услуге "Помоћ у кући" за одрасла и старија лица и пројекти појединих удружења грађана који заступају интересе становништва у области социјалне заштите специфичних група;
- највећи део планираних и извршених расхода преко програмске активности 0902-0017 Саветодавно - терапијске и социјално - едукативне услуге се везује за пружање услуге Личног пратиоца детета (за коју се издвајања рапидно повећавају унутар Програма 11 из године у годину) и расходе услуге Породично - едукативног центра;
- програмска активност намењена финансирању програма Црвеног крста у буџету града је представљена под шифром 0902-0018, а осим програма укључује и издвајања за потребе организације Народне кухиње у граду;
- сва материјална давања планирају се и извршавају преко програмске активности 0902-0019 Подршка деци и породици са децом и то у виду бесплатне ужине, превоза материјално угрожених и ромских ученика средњих школа, једнократних новчаних давања у области популационе политике и сл.;

- програмска активност под шифром 0902-0021 Подршка особама са инвалидитетом је намењена за разграничење расхода функционисања индиректног корисника буџета – Центар за особе са инвалидитетом.

Имајући у виду исказане потребе за проширењем пружања различитих услуга социјалне заштите већем броју корисника и одржавања континуитета у пружању услуга, као и друге потребе локалне заједнице које се могу задовољити кроз унапређење постојећих услуга социјалне заштите, оцењује се да вредност опредељених средстава за финансирање услуга социјалне заштите у граду Крушевцу у наредном периоду реализације овог Програма треба повећавати у складу са могућностима и расположивим изворима финансирања.

Гледајући кроз призму досадашње уравнотежености планирања расхода и издатака за материјалну подршку и пружање услуга социјалне заштите локалном становништву кроз Програм 11 буџета града, констатује се да постоји довољан ниво уравнотежености планирања и извршења Програма 11 у средњорочном временском контексту, а што је резултат правилног планирања расхода и издатака у оквиру програма, односно њиховог балансираног извршења у току сваке буџетске године (2021 - 2024).

Град Крушевац припада 2. групи развијености према Уредби о утврђивању јединствене листе развијености региона и јединица локалне самоуправе за 2014. годину[9] и у складу са Уредбом о наменским трансферима у социјалној заштити[10] корисник је права на наменске трансфере у социјалној заштити. Уговори о наменским трансферима у социјалној заштити су закључени сваке године између Града Крушевца и Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања. Уговором су утврђене врсте услуга у социјалној заштити које могу бити финансиране предметним средствима. Анализом наративног, финансијског и

9 Уредба о утврђивању јединствене листе развијености региона и јединица локалне самоуправе за 2014. годину ("Службени гласник Републике Србије", бр. 104/2014)

10 Уредба о наменским трансферима у социјалној заштити ("Службени гласник Републике Србије", бр. 18/2016 и 38/2021)

статистичког извештаја о утрошку наменских трансфера, као и анализом издвајања локалног буџета за финансирање пружања услуга социјалне заштите у средњорочном периоду од 2021. до 2023. године, констатује се да је вредност трансфера са централног нивоа власти покривала, због њене "константности" по величини, 20,46% укупних издвајања за услуге СЗ у 2021. години, док је то учешће у финансирању смањено на 16,04% у 2022. години, односно на ниво од 12,80% у 2023. буџетској години.

Табела број 37 - Износ наменског трансфера по годинама

Година	Уговорени износ
2021.	21.694.781,00
2022.	21.016.029,00
2023.	19.825.388,00

Извор: Одлука о буџету града Крушевца

У 2024. години је наменски трансфер у социјалној заштити износио 19.047.554,00 динара, при чему је извршење истог износило 100%.

Партиципација корисника у трошковима пружања услуга социјалне заштите уведена је само за услугу "Помоћ у кући" за одрасла и старија лица, али је неопходно успоставити правилну методологију за формирање цене предметне услуге и утврђивање адекватне клизне скале за учешће корисника у финансирању пружања ове врсте услуга у локалној зајединци.

По питању набавке услуга социјалне заштите констатује се да се услуге социјалне заштите не обезбеђују путем јавне набавке, већ се у складу са релевантним локалним нормативно правним актима у области социјалне заштите у граду Крушевцу, поверавају установама социјалне заштите.

3.7. Организациони капацитети у заједници у области социјалне заштите

- **Организациони капацитети у оквиру Скупштине града Крушевца**

Пословником о раду Скупштине града Крушевца предвиђено је да се за разматрање и претресање питања из надлежности Скупштине и вршење других послова у складу са овим Пословником, оснивају стална и повремена радна тела (савети и комисије). Сталне савете и комисије образује Скупштина за мандатни период за који је изабрана. Повремене савете и комисије оснива Скупштина за извршавање посебних задатака које им повери Скупштина и они престају по завршетку задатака за које су образовани. Пословником је превиђено формирање следећих савета:

- **Савет за друштвене делатности** који прати и разматра одређена питања из области: културе, образовања, **здравствене и социјалне заштите, друштвене бриге о деци**, физичке културе, јавног обавештавања и друга питања од непосредног интереса за грађане за које је надлежан Град, прати и разматра питања из области спорта и физичке културе, као и друга питања са становишта положаја младих и решавање њихових проблема.

  Савет за друштвене делатности постоји годинама уназад, а последњи сазив Савета је конституисан 08.03.2024. године.
- **Савет за социјална питања** који разматра предлоге одлука и других општих аката из области социјалне заштите и друга питања из области социјалне политике и социјалне сигурности грађана и предлаже Скупштини мере за превазилажење проблема из ове области.

  Савет за социјална питања постоји годинама уназад, а последњи сазив Савета је конституисан 08.03.2024. године.
- **Савет за младе града Крушевца** формиран је 2021. године. Последњи сазив Савета за младе је конституисан 2024. године. Председник Савета је градоначелник града Крушевца, а заменик је помоћник градоначелника за

омладину и спорт. Савет, поред председника и заменика, има још 11 чланова. Трећина чланова Савета има испод 30 година.

- **Савет за здравље** је формиран 2014. године. Последњи сазив Савета је конституисан 2024. године. Савет има председника и 10 чланова, при чему се из реда чланова бира заменик председника. Савет чине: 5 представника локалне самоуправе, 1 представник Дома здравља, 2 представника Завода за јавно здравље, 1 представник Опште болнице, 1 представник Републичког фонда за здравствено осигурање и 1 представник удружења грађана из реда пацијената.
- **Организациони капацитети у оквиру Градске управе града Крушевца**

Правилником о унутрашњем уређењу и систематизацији радних места у Градској управи, Градском правобранилаштву и Служби интерне ревизије града Крушевца, који је Градско веће града Крушевца усвојило 26.12.2024. године предвиђено је да се у Градској управи, као јединственом органу образују унутрашње организационе јединице и делови организационих јединица, и то:

- Одељење за општу управу и заједничке послове;
- Одељење за послове органа Града;
- Одељење за утврђивање, наплату и контролу јавних прихода;
- Одељење за инвестиције, привреду и заштиту животне средине;
- Одељење за јавне набавке;
- Одељење за урбанизам и грађевинарство;
- Одељење за финансије;
- Одељење за стамбено - комуналне и имовинско - правне послове;
- **Одељење за друштвене делатности**;
- Одељење за инспекцијске послове;
- Одељење за послове одбране и ванредне ситуације;
- Одељење за управљање људским ресурсима и
- Одељење Комуналне полиције.

Кабинет градоначелника обавља саветодавне и протоколарне послове, послове за односе са јавношћу и административно – техничке послове који су од значаја за рад Градоначелника и његовог заменика; организује протокол поводом пријема домаћих и страних представника градова и општина, припрему радних и других састанака Градоначелника и заменика, послове пријема грађана и поступања по представкама грађана који се обраћају Градоначелнику и обавља и друге послове које одреди Градоначелник.

Одељењем за друштвене делатности руководи начелник Одељења у звању самосталног саветника, који осим руковођења, организује и планира обављање послова из надлежности Одељења; обавља најсложеније нормативно – правне послове везане за припрему општих и појединачних нормативних аката из надлежности Одељења; стара се о благовременом и законитом обављању послова у Одељењу; пружа стручна упутства, координира и надзире рад запослених у Одељењу; присуствује седницама Градског већа у својству овлашћеног известиоца по позиву; сарађује са другим одељењима у Градској управи и обавља и друге послове по налогу начелника Градске управе.

У оквиру Одељења за друштвене делатности формиране су следеће службе:

Служба за за образовање, културу, омладину, спорт и информисање	Служба за социјалну и здравствену заштиту	Служба за дечију заштиту	Служба за борачку и борачко-инвалидску заштиту

У оквиру Службе за социјалну и здравствену заштиту систематизовано је укупно 5 радних места, и то су:

- Шеф Службе у звању самосталног саветника,
- Студијско - аналитички послови у звању саветника,
- Нормативно – правни и управни послови у звању саветника,
- Саветник за заштиту права пацијената и нормативно – правне послове у звању саветника и
- Управно – правни послови у звању саветника.

Решењем начелника Градске управе града Крушевца формирана **је Интерресорна комисија за процену потреба детета, ученика и одраслог за додатном образовном, здравственом и социјалном подршком.**

Као саставни део Градске управе града Крушевца у оквиру Одељења за друштвене делатности формирана је Канцеларија за младе града Крушевца која је део Националне асоцијације Канцеларије за младе Републике Србије. Клуб за младе града Крушевца отворен је 2015. године и представља простор у коме се реализују активности Канцеларије за младе усмерене на директан рад са младима, подржавање иницијатива младих, спровођење активности неформалног образовања, информисање младих, организацију активности, повезивање младих са институцијама, а који представља и место окупљања и креативног изражавања младих и промоције омладинског стваралаштва и подржавања и спровођења програма усмерених на волонтеризам и мобилност младих на територији града Крушевца.

- **Установе социјалне заштите**

<u>Центар за социјални рад Крушевац</u>, основан је решењем Скупштине општине

Крушевац 24. фебруара 1964. године. Центар као установа која обавља послове остваривања права од општег интереса, делује на основу бројних закона од којих су кључни: Закон о социјалној заштити, Породични закон, Закон о спречавању насиља у породици, Закон о прекршајима у делу који се односи на прекршајни поступак према малолетницима, Закон о малолетним учиниоцима кривичних дела и кривично правној заштити малолетних лица, низ подзаконских аката и Одлука о правима и услугама у социјалној заштити града Крушевца.

У складу са Законом о социјалној заштити и релевантним општим актима града Крушевца, Центар за социјални рад учествује у пословима планирања и развоја социјалне заштите у локалној заједници, иницира и развија превентивне и друге програме који доприносе задовољавању индивидуалних и заједничких потреба грађана у области социјалне заштите, обавља и друге активности којима се доприноси остваривању циљева социјалне заштите, а нарочито: достизању, односно одржавању минималне материјалне сигурности и независности појединаца и породица у задовољавању животних потреба; обезбеђивању доступности услуга и остваривању права у социјалној заштити; стварању једнаких могућности за самосталан живот и подстицање социјалне укључености; очувању и унапређењу породичних односа, као и породичне, родне и међугенерацијске солидарности; превенцији злостављања, занемаривања или експлоатација, као и отклањању њихових последица.

У Центру је формирано 5 служби:

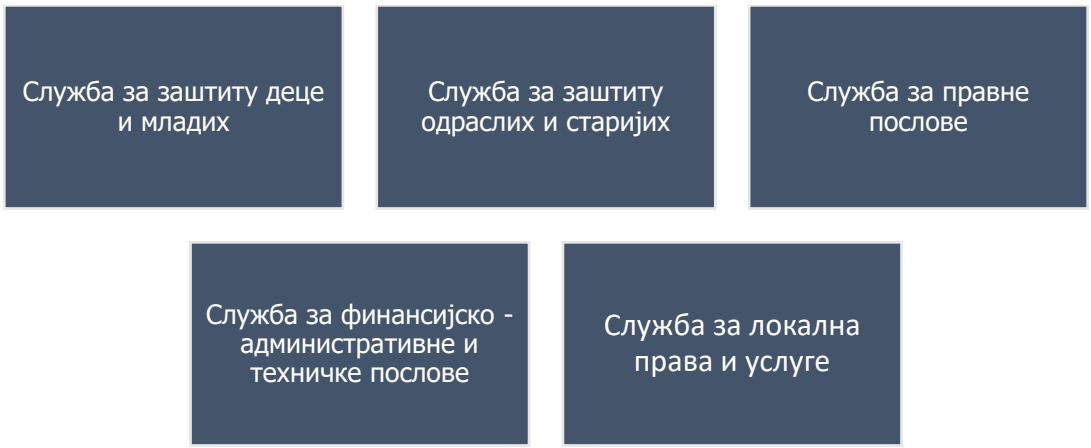

- **Служба за заштиту деце и младих** се примарно бави заштитом малолетних лица и младих до 26. године живота када им је услед породичних и других животних околности, угрожен развој, безбедност и здравље, односно ако је извесно да без подршке система социјалне заштите не могу да достигну оптимални ниво развоја.

- **Служба за заштиту одраслих и старијих** се бави заштитом одраслих и старијих, лицима са психичким и физичким сметњама, материјално угроженим и незбринутим лицима са породичним проблемима и одраслим лицима са поремећајима у понашању.
- **Служба за правне послове се бави управно - правним пословима.** У оквиру Службе су формиране: пријемна канцеларија и канцеларија за материјална давања.
- **Служба за финансијско - административне и техничке послове**.
- **Служба за локална права и услуге** обавља послове у складу са Одлуком о правима и услугама у социјалној заштити града Крушевца.

У оквиру Службе за локална права и услуге пружају се следеће услуге социјалне заштите у надлежности ЈЛС:

Породично - едукативни центар, у оквиру кога се реализују две нестандардизоване услуге:

Саветовалиште за брак и породицу - односи се на пружање саветодавно - терапијских и социјално едукативних услуга појединцима и породицама кроз примарне и секундарне, превентивне и едукативне активности. Рад се организује кроз саветовалиште за младе, за брак, породицу и старија лица.

Саветовалиште за брак и породицу обезбеђује стручну помоћ и подршку појединцима и породицама у кризи, кроз саветодавно - терапијски рад, социјално едукативне и информативне услуге у циљу унапређивања породичних односа, превазилажења кризних ситуација и стицања вештина за самосталан и продуктиван живот у друштву.

На проблемима брака и породице, у периоду од 01.01 - 31.12.2024. године, Саветовалиште је радило са **283** корисника у решавању брачних, породичних и других проблема и пружено је **792** услуге. Саветовалишту се обратило **217** корисника самоиницијативно, а **66** корисника по упуту Центра за социјални рад (Тим за заштиту од насиља у породици упутио је 42 корисника, Служба за заштиту деце и младих - 14 корисника и Полицијска управа у Крушевцу - 10 корисника).

Полицијска управа у Крушевцу упућује парове код којих су проценом ризика утврдили да нема ризика од ескалације насиља, али су констатовали да постоји конфликт који могу да превазиђу уз помоћ стручног лица.

- Терапијске услуге су пружане појединцима (153 услуга), паровима (71 услуга), породици (23 услуге) и укупно је пружено 247 услуга.
- Саветодавне услуге су пружане индивидуално (279 услуга) и породично (155 услуга), што је укупно 434 услуга.
- Остале услуге саветовалишта су се односиле на едукативне, превентивне, подржавајуће и дијагностичке услуге и реализовано је 111 услуга.

  Просечан број корисника месечно је 24 корисника, с обзиром да одређени корисници користе више врста услуга истовремено.

Табела број 38 - Број корисника услуге Породично - едукативног центра у 2024. години (Саветовалиште за брак и породицу)

Врста услуге	**Деца**	**Млади**	**Одрасли**	**Старији**	**Укупно**
Терапијске услуге	5	1	96	0	**102**
Саветодавне услуге	41	13	98	1	**153**
Друге едукативне, превентивне, подржавајуће услуге	6	2	20	0	**28**
УКУПНО	**52**	**16**	**214**	**1**	**283**

Извор: Подаци Центра за социјални рад

Током 2024. године је евидентирана активнија сарадња са Службом за заштиту деце и младих и Тимом за насиље. Појавила се потреба за психодијагностиком деце у случајевима висококонфликтних развода где је присутно отуђење и инструисање деце, па је у складу са тим неопходно за наредну годину планирати едукације из те области, као и прибављање интрументарија за реализацију тестирања. План је да се услуга развија и проширује како би била што адекватнија подршка Центра за социјални рад у Крушевцу и сигурна база за све кориснике.

Клуб за младе - У оквиру ове нестандардизоване услуге, реализују се превентивни програми, а који су намењени деци и младима са територије града Крушевца који су у ризику и са поремећајима у понашању, као и члановима њихових породица, а

у циљу превазилажења неприхватљивог облика понашања, заштите и унапређења њиховог положаја, кроз превентивни рад. Активности су усмерене на унапређење менталног здравља младих, превенирање деструктивног понашања младих и болести зависности, развијање здравих стилова живота, промовисање активизма младих и рационалног коришћења слободног времена, као и пружање психосоцијалне подршке. Услуга подразумева:

- стварање службе која је усредсређена ка деци и младима без ограничавајућих бирократских процедура, што доприноси бржем и ефикаснијем деловању,
- допринос индивидуализацији приступа детету и младој особи са поремећајем понашања у складу са његовим потребама,
- непосредно пружање услуга психосоцијалне подршке деци, младима и њиховим родитељима,
- интерактивни рад са децом и младима са проблемима у понашању и њиховим родитељима на начин који промовише личне снаге и функционални развој,
- социјалну интеграцију и ресоцијализацију младих са поремећајима у понашању који имају изречене васпитне мере,
- подизање васпитних компетенција родитеља,
- подршку спровођењу основних принципа услуге у социјалној заштити и основних принципа рада са овом категоријом корисника,
- унапређење квалитета сарадње и узајамне размене информација са различитим субјектима локалне заједнице у циљу унапређења сарадничке мреже,
- подизање нивоа информисаности јавности и институција за боље сагледавање потреба деце са поремећајима у понашању и њихових породица.

Клуб за младе пружа услугу у свим основним школама на градском и сеоском подручју, као и у средњим школама.

Одлуком о буџету града Крушевца за 2024. годину за потребе пружања ове услуге је опредељен износ од 10.644.395,00 динара из буџета града Крушевца. Укупно утрошена средства су у 2024. години износила 9.490.093,40 динара, а што представља 89,16% извршења буџета. Услугу је просечно месечно користило 644 корисника и то 349 мушког и 295 женског пола.

Услуга Лични пратилац детета је изменом Одлуке о правима и услугама у социјалној заштити града Крушевца од 27. новембра 2017. године поверена Центру за социјални рад, као лиценцираном пружаоцу услуге. Пружање услуге је започето 2018. године, када је добијена и лиценца за пружање услуге. Лиценца је успешно обновљена 2023. године.

Одлуком о буџету града Крушевца за 2024. годину за потребе пружања ове услуге је опредељен износ од 83.516.437,00 динара и то 79.468.883,00 динара из буџета града Крушевца и 4.047.554,00 динара из наменског трансфера у социјалној заштити. Укупно утрошена срества су у 2024. години износила 80.423.253,80 динара и то 76.375.699,80 динара је утрошено из буџета града Крушевца, а 4.047.554,00 динара из наменског трансфера у социјалној заштити, а што представља 96,30% извршења буџета. Услугу је користило 150 корисника и то 114 мушког и 36 женског пола, а услуга је пружана у 147 домаћинстава и то у 103 на градском и 44 на сеоском подручју. На услузи је ангажовано 150 личних пратилаца. Према подацима из годишњег Извештаја о реализацији услуге за 2024. годину на листи чекања је било 2 корисника.

Дневни боравак за децу и младе са проблемима у понашању. Током 2023. године Центар за социјални рад је прибавио лиценцу за пружање услуге Дневног боравка за децу и младе са проблемима у понашању, капацитета 10 корисника. И поред тога, услуга није обезбеђена у заједници, с обзиром да нису обезбеђени нормативни и финансијских ресурси.

Становање уз подршку за младе који излазе из система социјалне заштите. Ова услуга се признаје младима са подручја града Крушевца. Изузетно, ова услуга може се признати младима ван територије града Крушевца, ако просторни капацитети

нису попуњени, под условом да су исти бивши штићеници Дома за децу и омладину "Јефимија". Град је за ову услугу обезбедио две стамбене јединице. Тренутно су стамбене јединице без корисника. У наредном периоду би требало радити на разматрању могућности за лиценцирање ове услуге.

У оквиру Центра за социјални рад је формиран интерни тим, који чине три водитеља случаја који раде на пословима заштите жртава насиља: деце – када постоји опасност да ће постати жртве или већ јесу жртве злостављања, занемаривања и експлоатације одраслих и старијих лица који су жртве породичног или партнерског насиља. Подршка женама жртвама насиља пружа се у складу са Законом о спречавању насиља у породици и Посебним протоколом о поступању Центра за социјални рад, органа старатељства у случајевима насиља у породици и женама у партнерским односима.

За своје радне активности Центар користи два пословна објекта. Централна зграда је површине 800 м^2. Централна зграда има четири нивоа: приземље, два спрата и подрумске просторије. У приземљу се налази пулт за информације, пријемна канцеларија и канцеларије за стручни рад. Поред канцеларија за стручни рад, на првом спрату је финансијска служба, а на другом спрату је канцеларија директора. У подрумском делу објекта налази се архива, котларница, кухиња са оставом, Клуб хранитеља и две канцеларије. Приступ особама са инвалидитетом омогућен је изградњом рампе.

Зграда Центра има 32 канцеларије, у којима се одвија свакодневни рад. Све канцеларије у којима се одвијају стручни и административни послови опремљене су рачунарском опремом. Центар располаже потребном опремом за организовање стручних скупова и семинара (видео - бим, флип - чарт, пројектор, лап - топ).

У 2014. години Центар је добио на коришћење од града Крушевца други пословни објекат величине 160 м2 , који се налази у центру града и који има приземље и спрат. У приземљу објекта ради Породично - едукативни центар – Саветовалиште за брак и породицу, а на спрату је Клуб за младе.

Запослени радници

На дан 31.12.2024. године у Центру је било 49 запослених (9 мушког и 40 женског пола). Из буџета Републике финансира се 29 запослених (5 радника на одређено време), а из буџета локалне самоуправе финансира се 20 запослених (3 на одређено време).

Табела број 39 - Укупан број запослених радника на дан 31.12.2024. године према статусу запослених и извору финансирања радног места

Статус запосленог	Финансира Република		Финансира локална самоуправа		Укупно радника	
	М	Ж	М	Ж	М	Ж
Радни однос заснован на неодређено време	3	21	4	13	7	34
Радни однос заснован на одређено време	0	5	2	1	2	6
Укупно по полу	3	26	6	14	9	40
УКУПНО	**29**		**20**		**49**	

Извор: Подаци Центра за социјални рад

Напомена: За седморо запослених на неодређено време, по разним основама, мирује радни однос и то: неплаћено (1 запослени), лице на јавној функцији (2 запослена), боловање (3 запослена), породиљско (1 запослени), и на њихова радна места су запослени радници на одређено време.

Из буџета Локалне самоуправе финансира се деветоро радника на привремено – повременим пословима. Исти су ангажовани на реализацији услуге – Породично – едукативни центар - Клуб за младе.

Центар је због природног одлива стручних радника током свих претходних година и дефицита у броју стручних радника, у немогућности да у потпуности испуњава Правилником дефинисане стандарде и квалитет рада. Нарочито је отежана реализација обима и садржаја јавних овлашћења, као и управљање и организовање радног процеса. Према важећој систематизацији, Центру недостаје 5 стручних радника. За попуњавање упражњених радних места, потребна је сагласност надлежног Министарства и обезбеђивање новчаних средстава за плате.

У току 2024. године Центар је добио сагласност за пријем у радни однос 8 стручних радника, али због недостатка новчаних средстава, реализовано је запошљавање 3 стручна радника.

Установа Центар за особе са инвалидитетом Крушевац је основана дана 15.04.2010. године уписом у судски регистар Привредног суда у Краљеву.

Центар за особе са инвалидитетом пружа услугу социјалне заштите "Дневни боравак за одрасле са телесним инвалидитетом, односно интелектуалним тешкоћама".

Дневни боравак је социјални сервис за особе са сметњама у развоју и једна је од најзначајнијих услуга у систему социјалне заштите јер доприноси битно бољем квалитету живота особа са интелектуалним тешкоћама, подржава њихов останак у породици, подстичући развој и коришћење очуваних потенцијала, развијајући и унапређујући вештине важне за свакодневни живот, у безбедном и подстицајном окружењу, као и припрему корисника за самостални живот и има вишеструки значај како за корисничку групу и њихове родитеље/старатеље, тако и за ширу друштвену заједницу у којој делује.

Центар за особе са инвалидитетом се налази у насељеном месту. Јавни превоз је доступан и постоји директна линија из центра града до Установе. Објекат има прикључак на водоводну, електричну и телефонску мрежу, као и прикључак на топлану. Такође, има посебан улаз у двориште са обе стране. Прилаз објекту приступачан је за несметан долазак возила са корисницима. Прилаз дворишту обезбеђен је рампама прилагођених корисницима који се отежано крећу, као и корисницима у инвалидским колицима. Двориште је ограђено, безбедно за боравак корисника и под видео надзором. У дворишту је смештен одговарајући мобилијар предвиђен за физичко вежбање корисника.

Захваљујући предлогу Агенције за регионални развој града Крушевца која прати међународне конкурсе, Турска агенција за регионални развој ТИКА је кроз пројекат донирала стакленик, намењен за радно окупациону терапију (хортикотерапију) корисника гајењем лековитог, зачинског и микро биља.

У мају 2020. године донацијом Града Крушевца и донацијом компаније "ДМ", саграђен је пространи отворени летњиковац од 16m^2 који омогућава корисницима сензорну интеграцију и одвијање радионица на отвореном.

Установа Центар за особе са инвалидитетом је физички и функционално подељена на 4 простора: **Први простор** је намењен пружању услуге "Дневни боравак за одрасле са телесним инвалидитетом, односно интелектуалним тешкоћама. Простор у коме се пружа услуга Дневни боравак располаже са 8 просторија у приземљу (ходник, дневни боравак, сензорна соба, трпезарија, кухиња, 2 купатила, соба за индивидуални рад). Улаз у Установу Центар за особе са инвалидитетом је опремљен алуминијумским вратима од 4 m^2 са клизним комарником, као и безбедносним камерама споља и унутра.

Све просторије су опремљене адекватном опремом, у складу са наменом простора. Централни простор Дневног боравка је подељен на трпезаријски део (који располаже са довољним бројем места за обедовање присутних корисника), простор за радионичарске активности, простор за одмор и релаксацију, као и простор за индивидуални рад са корисницима и за састанке стручног тима са директором. Пружалац услуге обезбеђује услове за радионичарске активности (интерактивну таблу са пројектором, белу магнетну таблу, ЛЕД телевизор, компјутер), пружање помоћно терапијских третмана (сензорна соба опремљена потребним сензоријумом и квантна соба намењена како интерним тако и екстерним корисницима), простор за састанке и контакте са члановима породице и другим лицима значајним за корисника. Ентеријер је реновиран постављањем неклизајућих подних и украсних зидних плочица. Постоји просторија за пријем хране и припрему једноставних јела и топлих напитака. Исхрана се обезбеђује преко кухиње "Пионир" Предшколске установе "Ната Вељковић".

Други простор је намењен Друштву за церебралну парализу у коме се по плану и програму Друштва за церебралну парализу одвијају радионичарске активности намењене корисницима овог друштва.

Трећи, физички и организационо одвојен простор (канцеларије) је простор у коме ће се обављати индивидуални дефектолошки и психолошки третмани у специјализованим кабинетским просторима. У склопу овог кабинетског комплекса налази се ходник који повезује канцеларије, као и тоалет.

Установа ће **Четврти простор** искористити за реализацију нових активности, а све у складу са потребама особа са сметњама у развоју и њихових родитеља. Окупљања ће бити клубског типа, у виду креативних ликовних и музичких радионица.

Установа Центар за особе са инвалидитетом је 2016. године добила лиценцу за пружање услуге "Дневни боравак за децу, младе и одрасле са интелектуалним тешкоћама". На основу постојеће квадратуре, као и кроз задовољавање функционалних и структуралних стандарда, лиценца је добијена за 20 корисника.

Међутим, у децембру 2023. године лиценца је обновљена, али је намењена одраслима са телесним инвалидитетом, односно интелектуалним тешкоћама и добијена је за 15 корисника. Број корисника је смањен, због недовољног броја запослених.

Дневни боравак ради сваког радног дана од 07-15 сати, и окупља корисничку групу различиту по врстама сметњи и тежини ометености (од умерено до теже ментално ометених лица). Корисници су хетерогени по структури ометености (сензорне сметње, ментални дефицити, генетске сметње, особе са телесним инвалидитетом, особе са поремећајема из аутистичног спектра, мишићна дистрофија, церебрална парализа).

Стручни рад са корисницима се одвија кроз праћење индивидуалног плана услуге, који се прави за сваког корисника понаособ. У њему се поред функционалних статуса корисника (план и степен подршке) анализирају и потенцијали, снаге и ризици и у складу са тим се спроводе активности:

● Учење основних животних вештина и самозбрињавање - припрема корисника за самостални живот.

● Едукативно радионичарске активности (област природе и друштва, основни математички појмови, развој говора и језика и комуникационих вештина, информационо - технолошке радионице, еколошке радионице, развијање духовних потреба, радионице учења страног језика – енглески језик – корисници стичу знања, усвајају значајне информације и оспособљавају се за самосталан живот).

● Социјализација и социјална интеграција – оспособљавање за живот и рад у групи, учење социјалних вештина и вештина потребних за живот у заједници.

● Креативно радионичарске активности: (радионице музичког и ритмичког изражавања и радионице ликовног изражавања) - корисници испољавају свој креативни потенцијал и развијају машту и стваралаштво.

● Рехабилитационе и терапијске активности:

- Сензомоторна интеграција (сензорна соба)
- Квантна соба (успостављање енергетског баланса коришћењем нано технологије)
- Физиотерапеутски третмани (пасивне вежбе и релакс масажа).

● Физичке активности: одржавање физичког статуса корисника, стварање навика вежбања, побољшавање кондиције и целокупног здравља корисника.

● Реедукација психомоторике - побољшавање когнитивних функција (памћења и мишљења, продужавање концентрације и пажње, увиђање релација и односа, закључивање, развијање фине моторике).

● Радно окупационе активности: (израда честитки, декоративних предмета од гипса, вез, ткање, шивење, рад у стакленику, сређивање дворишта) - вид радне терапије којима се стиче знање, вештине и способности неопходне за осамостаљивање и радно ангажовање.

● Психосоцијална подршка и саветодавни рад са родитељима (индивидуални и групни дефектолошки и психолошки рад са корисницима и родитељима) - пружање континуиране подршке, усмеравање личног и емоционалног развоја, пружање целовитог развоја личности.

● Сензибилизација локалне самоуправе и шире друштвене заједнице на проблем особа са инвалидитетом - подизање свести о проблемима са којима се суочавају особе са инвалидитетом.

За коришћење услуге социјалне заштите Дневни боравак постоји листа чекања на којој се тренутно налази 4 одрасла лица.

Установа има 7 запослених лица, а то су: директор, психолог, васпитач – стручни радник, васпитач – стручни сарадник, медицински техничар, радни инструктор и спремачица.

Горња етажа Центра је намењена пружању услуге социјалне заштите "Предах смештај". Током 2017. године Град Крушевац је у сарадњи са Установом Центар за особе са инвалидитетом аплицирао Пројектом "Предах смештај" код Министарства привреде Републике Србије и добио потребну финансијску потпору за надограђивање простора. Пројекат се реализовао и надоградња је завршена почетком 2019. године. Како би полупокретни и непокретни корисници имали приступа горњој етажи, оспособљен је и спољни лифт.

У оквиру Центра за особе са инвалидитетом успостављени су инфраструктурни капацитети за пружање услуге "Предах смештај". Међутим, услуга "Предах смештај" није заживела услед ограничења запошљавања у јавном сектору (процењена је потреба за ангажовањем 9 радника), али и процене трошкова услуге (оквирно 20 милиона динара на годишњем нивоу), тако да захтев за лиценцирање није поднет.

Геронтолошки центар Крушевац је установа социјалне заштите у надлежности Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, чија је основна делатност пружање услуге домског смештаја за одрасла и старија лица. Своју основну делатност Установа непосредно заснива и обавља на основу: Закона о социјалној

заштити; Уредбе о мрежи установа социјалне заштите; Статута Установе и других прописа и нормативних аката из области социјалне заштите (одлуке, правилници, уговори и слично).

Геронтолошки центар Крушевац своју делатност остварује кроз два облика заштите и то:

- **институционалну заштиту обезбеђивањем и пружањем корисницима:** услуге становања, исхране, неге, здравствене заштите; разноврсних рекреативних, културно - забавних, радно - окупационих и рехабилитационих садржаја и активности; услуге стручног социјалног рада и друге услуге у зависности од потреба, способности и интересовања корисника, као и од степена очуваности њиховог менталног и физичког здравља.
- **ванинституционалну заштиту** кроз пружање услуге помоћи и неге: изнемоглим, оболелим, инвалидним и другим старијим лицима чија је способност умањена, као и остарелим лицима која су без породичног старања и другим лицима која нису у стању да се старају о себи и брину о својим потребама у становима или кућама.

Геронтолошки центар се налази на територији града Крушевца, у подножју Багдале, у непосредној близини Спортског центра и базена.

Геронтолошки центар располаже са 4 павиљона, укупне површине 7.500 м2. Три павиљона су намењена за смештај и збрињавање корисника, а четврти је техно - економски блок који садржи: кухињу за припремање хране, трпезарију за кориснике, просторије за прање и пеглање веша, мајсторску радионицу, фризерски салон. У сваком павиљону су једнокреветне и двокреветне гарсоњере, величине од 23 до 26 м2. Објекти за смештај корисника су функционално повезани топлом везом и њихова искоришћеност је максимална. Објекти су усклађени са нормативима и стандардима, како у погледу површине простора по смештеном кориснику, тако и у погледу структуре унутрашњег простора. Капацитет установе је 220 места од тога за кориснике са првим и другим степеном подршке 95 места, за кориснике са трећим

степеном подршке 41 место и за кориснике са четвртим степеном, подршке 84 места. Сваки павиљон садржи клуб за кориснике са ТВ салом и гарнитурама за седење, а овај простор се користи за културно - забавно ангажовање корисника. Дом пружа услуге удобног смештаја, хуманог односа, правилне исхране, хигијене, социјалне и правне сигурности, здравствене заштите и неге. Окружен је великим уређеним двориштем са стазама и клупама које су окружене зеленилом и цвећем. Дом је отвореног типа, омогућене су свакодневне посете, као и изласци корисника. У 2024. години укупан број запослених у Установи је 89 и то 20 мушког и 69 женског пола, од тога 67 на неодређено време и 22 на одређено време. У структури запослених доминирају жене са 77,53 % од укупног броја запослених. У Геронтолошком центру постоје следеће службе:

- Служба за социјалну заштиту,
- Служба општих и правних послова,
- Служба за здравствену заштиту,
- Рачуноводствено - финансијска служба,
- Служба дневних услуга у заједници.

Одлуком о правима и услугама у социјалној заштити града Крушевца је Геронтолошком центру Крушевац поверено пружање услуге "Помоћ у кући" за одрасла о старија лица. Током 2024. године услуга "Помоћ у кући" се пружала за 707 корисника и то за 260 мушког и 447 женског пола, при чему је број корисника у урбаном подручју 502 и то 180 мушког и 322 женског пола, док је у руралном подручју 205 корисника и то 80 мушког и 125 женског пола (стање на дан 31.12.2024. године). Услуга је пружана у 534 домаћинстава и то у 397 на градском и 137 на сеоском подручју. Просечан број корисника током 2024. године је 673 и то 246 мушког и 427 женског пола.

На дан 31.12.2024. године је на листи чекања 34 корисника, што упућује на закључак о високом обухвату корисника овом услугом.

На пружању услуге је ангажовано 62 извршилаца и то: 3 социјална радника, 1 психолог, 1 правник, 1 обрачунски радник, 1 административни радник, 1

руководилац службе у заједници, 1 координатор рада геронтодомаћица, 48 акредитованих геронтодомаћица, 3 медицинска техничара и 2 физиотерапеута.

Услуга се финансира из буџета града Крушевца и из наменских трансфера у социјалној заштити. У 2024. години је Одлуком о буџету града Крушевца издвојено 67.100.000 динара и то 52.100.000 динара из буџета града и 15.000.000 динара из наменског трансфера у социјалној заштити. Укупно утрошена средства су у 2024. години износила 66.423.374,22 динара и то 51.423.374,22 динара из буџета града и 15.000.000 динара из наменског трансфера, а што представља 98,99% извршења буџета.

Дом за децу и омладину "Јефимија" је основан 19. августа 1955. године. Дом је у току свог рада мењао називе, а званично од 27.12.1994. године постаје Дом за децу и омладину "Јефимија". Међутим, и поред промена назива установе основна функција је остала иста – да на најбољи могући начин замени биолошку породицу деци која је немају или из различитих разлога у њој не могу да живе.

Организација рада Установе је дефинисана у складу са Законом о социјалној заштити, Правилником о систематизацији радних места и задатака и условљена је бројем, структуром и категоријама корисника. Васпитно - образовни рад се реализује у сарадњи са Министарством за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, Министарством просвете, науке и технолошког развоја и Центрима за социјални рад.

Основна делатност Установе дефинисана је Уредбом о мрежи установа социјалне заштите из 2012. године – услуге домског смештаја, а корисници услуга смештаја су деца и млади без родитељског старања и деца и млади са сметњама у развоју. Ова

услуга се финансира из средстава Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања.

Дуги низ година постоји проблем смањења броја корисника због изражене тенденције подршке биолошким породицама и смештаја деце у сродничке и несродничке хранитељске породице.

Дом се налази у централном језгру града, у непосредној близини Школе за основно и средње образовање "Веселин Николић", основних и средњих школа, Дома здравља, Опште болнице, Културног центра, Хале споротова, Градског затвореног и отвореног базена, Крушевачког позоришта, Народног музеја и Лазаревог града, Туристичке организације града, парка Багдала и аутобуских стајалишта.

За реализацију свих активности везаних за обављање делатности, Дом располаже адекватним просторним капацитетима укупне површине 2.478,36 м2 и задовољава актуелне структурне стандарде за смештај корисника. На првом и другом спрату налазе се просторије са по две васпитне групе и собом за васпитаче. У приземљу зграде је опремљена дигитална учионица за потребе корисника. Свака група располаже са по четири трокреветне собе, просторијом за дневни боравак, чајном кухињом и санитарно - хигијенским чвором са одвојеним деловима за девојчице и дечаке, ходником у коме су ормари и терасом. Установа је у потпуности прилагођена категорији корисника услуга на смештају - деци и младима без родитељског старања.

Смештајни капацитет за основну делатност је 48 корисника и 24 места на име додатних услуга. Дакле, капацитет Дома је пројектован за 72 корисника, при чему је тренутно у Дому смештено 26 детета без родитељског старања (са поремећајима у понашању и интелектуалним сметњама).

Двориште Дома је површине 33,69 ари и уређено је према пројекту. Целом дужином је ограђено и осветљено, засађено цвећем и травњацима. Тротоари и стазе око зграде су поплочани. Због различитости узраста деце која бораве у Дому постоје и клацкалице и љуљашке. У дворишту Дома, иза зграде налазе се отворени терени за кошарку, одбојку и мали фудбал што деци омогућава да проводе слободно време

испуњено спортским активностима у друштву вршњака из непосредног окружења. Двориште се чува и уређује заједнички. Током летњих месеци велики део времена се проводи у дворишту кроз заједничко дружење и учење.

У Установи постоје следеће Службе: Руководство, Стручна служба, Финансијско – рачуноводствена и административна служба, Служба исхране и Служба техничког одржавања, одржавања хигијене простора и вешераја.

Укупан број радника Дома за децу и омладину "Јефимија" је 25 и то 19 жена и 6 мушкараца, при чему је 23 радника запослено на неодређено време и 2 радника на одређено време.

Дом за децу "Јефимија" је установа која ради током године 24 сата дневно. Рад је организован по сменама и принципу прерасподеле радног времена. Стручни сарадници – васпитачи током целе године раде у три смене. Запослени у кухињи, спремачице и вешерке раде континуирано у две смене.

Васпитно – поправни дом у Крушевцу је установа у којој се реализује васпитна мера "упућивање у васпитно - поправни дом" и спроводи институционални третман према штићеницима. Ову меру суд изриче када установи да је према малолетнику осим издвајања из дотадашње средине, потребно спровести мере појачаног надзора и посебне стручне програме васпитања и може трајати најкраће 6 месеци, а највише 4 године.

Васпитно – поправни дом представља установу полуотвореног типа. У овом заводу постоје отворено и одељење за интензивни рад, а такође постоје и два посебна одељења, за малолетна лица женског пола и пунолетна лица, којима је ова мера изречена и за малолетна лица, која су у Дому постала пунолетна. У Одељењу за интензивни рад издвајају се малолетници који пружају отпор у извршењу мере. У Дому могу остати лица до навршене двадесет и треће године живота, а ако је

потребно да лице заврши започето школовање или радно оспособљавање, остају и дуже.

Правилник о кућном реду Васпитно – поправног дома, предвиђа постојање пет одељења за смештај малолетника, и то:

- Пријемно одељење,
- Опште одељење, у коме се реализује општи програм поступања,
- Одељење за интензивни рад за реализацију интензивног програма поступања,
- Отпусно одељење за реализацију отпуста малолетника и
- Женско одељење.

Приликом ступања у Васпитно – поправни дом, малолетник долази у Пријемно одељење. Новопридошли малолетник уводи се у матичну евиденцију. Прибављају се основни подаци о малолетнику ради формирања личног листа. Предузимају се превентивно – хигијенске мере, задужује се одећом, обућом, постељином и рубљем и упознаје се са основним правним прописима. Затим се обавља лекарски преглед, ради утврђивања његовог здравственог стања. Потом следи испитивање личности, које траје до 30 дана, ради утврђивања појединачног програма поступања и класификације малолетника, који сачињава стручни тим Дома. Они покушавају да утврде склоности, интересовања и способности малолетника ради његовог школовања и запошљавања, као и особине његове личности како би се одредио адекватан третман. Малолетник се потом шаље на одговарајуће одељење, где се класификује у васпитну групу, која има посебног васпитача. Васпитач прати живот и рад сваког малолетника, резултате које постиже у школи и изучавању занимања. Што се тиче структуре малолетника који долазе у Дом, заступљена је хетерогеност. Васпитно - поправни дом у Крушевцу, започео је са радом маја месеца 1947. године, а 11. јун обележава се као дан постојања ове установе. Историјски, установа се организационо и архитектонски приближавала концепту прогресивног система.

Третман у полуотвореном и отвореном одељењу омогућава припрему малолетника за живот у отвореној друштвеној заједници. Оваква организација установе и пет

законом предвиђених служби, васпитно - корективни, медицински и психолошки третман, систем образовања, професионалног или стручног оспособљавања малолетника, сарадња са родитељима, центрима за социјални рад, судовима, градском средином и учешћем малолетника у градским културним и спортским манифестацијама и слично, омогућава установи да се на адекватан начин суочи са нараслим потребама и све већим изазовима ресоцијализације ове категорије извршилаца кривичних дела.

Установа располаже са капацитетом за пријем и смештај око 350 малолетника. У установи могу боравити и осуђена лица, радно ангажована на режијским пословима. Бројно стање малолетника по матичној књизи на дан 06.02.2025. године је 187. Васпитно - поправни дом простире се на површини од око 24 хектара. На тој површини смештено је више објеката различите намене.

У Васпитно - поправном дому у Крушевцу постоје следећи објекти: Управна зграда, Женско, Отворено, Пријемно одељење, два стара павиљона, фискултурна сала, Дом културе, школа са биоскопском салом, стражарске кућице, производна хала за занатске делатности, гараже, магацин, радионице, котларница, кланица, економија за пољопривредну производњу, превасходно за потребе малолетника, пријавница и продавница. Поред овога у Дому су изграђени отворени терени за мале спортове и фудбалски терен. Донацијом Делегације Европске уније, Васпитно - поправни дом у Крушевцу добио је нових 8 (осам) павиљона.

У Васпитно – поправним дому постоји пет Служби: за третман, за обезбеђење, за обуку и упошљавање, за здравствену заштиту и за опште послове.

Служба за третман утврђује и спроводи програм поступања према малолетницима, са циљем ресоцијализације преступника. Служба за третман свој циљ остварује кроз бројне одсеке: за испитивање личности, за реализацију програма поступања, за образовање и за културно - образовне и спортске активности, које су у Дому одувек имале значајно место. У Дому је организована и настава за основно и средње образовање, по избору и способностима малолетника. Школу похађају ванредно.

Служба за обезбеђење се стара о сигурности људи и имовине у Дому, спроводи лица и учествује у реализацији програма поступања према малолетницима.

Служба за обуку и упошљавање организована је са циљем стручног оспособљавања штићеника. Она функционише кроз неколико одсека: за производњу, за практичну обуку, за пољопривреду и сточарство, за одржавање, транспорт и комерцијалне послове. Пријемно одељење усмерава малолетнике у одређена занимања у складу са способностима и афинитетима малолетника, али и могућностима установе кроз Припремну радионицу, а инструктори Службе за обуку и упошљавање у својим радионицама преносе малолетницима практично знање како би се обучили за занимање које ће им обезбедити егзистенцију. Сваки малолетник се усмерава да поред школе изучи неки занат у радионицама Васпитно – поправног дома.

Служба за здравствену заштиту бави се здравственим збрињавањем и пружањем адекватне медицинске помоћи.

Служба за опште послове, поред правних, административних, финансијских и евиденцијских послова, за циљ има пружање правне помоћи малолетницима.

Штићеници Дома укључени су у разне друштвене и спортске активности, као и у многе хуманитарне акције, са циљем јачања њиховог друштвеног живота и остваривања сврхе васпитне мере.

Што се тиче техничке опремљености, у Васпитно - поправном дому у Крушевцу постоји савремена рачунарска и телефонска оптичка мрежа, уз електронске евиденције, базе података и кабловску телевизију у свим павиљонима.

Полицијска управа Крушевац је организациона јединица Министарства унутрашњих послова Републике Србије и као таква обавља законом утврђене полицијске и друге послове пружајући подршку владавини права.

Делатност припадника Министарства унутрашњих послова - Полицијске управе у Крушевцу је оријентисана на безбедносну заштиту

живота, права, слобода и личног интегритета грађана, подршку владавини права, безбедносну заштиту имовине, спречавање, откривање и расветљавање кривичних дела, прекршаја и других деликата, борбу против свих видова криминала, затим одржавање јавног реда и мира, регулисање, контролу, пружање помоћи и надзора у саобраћају на путевима и друге послове утврђене Законом о полицији уз поштовање других позитивно правних прописа којима се, сваком човеку и грађанину обезбеђује једнака заштита и остваривање његових Уставом утврђених слобода и права. Полицијска управа у Крушевцу, поред организационих јединица у седишту управе, надлежна је над радом пет подручних полицијских станица у општинама Александровац, Брус, Варварин, Трстеник и Ћићевац.

Организационе јединице у седишту управе (град Крушевац) су:

Одељење криминалистичке полиције чији је основни задатак сузбијање свих видова криминалитета (општи и привредни криминал) у смислу спречавања, откривања и расветљавања кривичних дела.

Одељење полиције обавља послове безбедносне заштите личне и имовинске сигурности грађана, одржавања јавног реда и мира, спасавања људи у елементарним непогодама и другим ванредним догађајима.

Одељење саобраћајне полиције обавља послове заштите организованог функционисања друмског саобраћаја и заштите грађана и материјалних вредности у процесу превожења.

Одсек за странце и сузбијање илегалних миграција врши контролу кретања и боравка странаца, као и послове на сузбијању иррегуларних миграција.

Одсек за управне послове обавља послове пријаве и одјаве боравка и пребивалишта, држављанства, издавања личне карте, путне исправе, возачке дозволе, дозволе за поседовање оружја и врши регистрацију возила.

Одељење за ванредне ситуације успоставља организационе и персоналне услове за спровођење заштите и спасавања у ванредним ситуацијама, предузима превентивне мере ради спречавања избијања пожара и ублажава последице

елементарних непогода, техничко - технолошких несрећа и врши превенцију на спречавању угрожавања здравља људи услед дејства опасних материја.

Одсеци за техничку и логистичку подршку.

Број и квалификациона структура радника Полицијске управе у Крушевцу прописани су Правилником о унутрашњем уређењу и систематизацији радних места запослених у Министарству унутрашњих послова Републике Србије. Када су у питању стручни радници из области социјалне заштите Полицијска управа осим правника не располаже другим стручним радницима. Корисници услуга Полицијске управе у Крушевцу су сви грађани без обзира на узраст, пол, расну, верску, политичку или било коју другу припадност.

Припадници Полицијске управе у Крушевцу смештени су у згради управе која се налази у центру града и која има површину 4.103 м2, а користе је још и Министарство правде и Министарство одбране.

Превентивни рад

Осим безбедносне заштите лица и имовине, припадници Полицијске управе у Крушевцу пружају грађанима и друге услуге прописане законом превентивним активностима. Полицијски службеници и службенице учествују у тематским превентивним пројектима у циљу унапређења безбедности и упознавања грађана са појавама као што су: електронско насиље, наркоманија, насиље у породици, трговина људима и друго, али и њиховим правима и начинима заштите. Припадници полиције у интеракцији са локалном заједницом учествују и у пројектима професионалне оријентације младих људи.

Информисање

О активностима припадника Полицијске управе Крушевац, јавност се обавештава благовремено и тачно путем саопштења за јавност која се достављају медијима, као и учешћем припадника полиције у тематским емисијама локалних гласила.

- **Друге ресорне институције од значаја за међусекторску сарадњу (образовне установе, здравствене установе, филијала НСЗ, итд.)**

Образовне установе

Предшколско образовање. Предшколским образовањем на територији града Крушевца се бави Предшколска установа "Ната Вељковић" Крушевац. Основна делатност Установе је васпитање, образовање, нега и исхрана, превентивно - здравствена и социјална заштита деце узраста од 6 месеци до поласка у школу. Организована је у форми три организационе целине сходно делатностима којима се баве:

ОРГАНИЗАЦИОНА ЈЕДИНИЦА "ВРТИЋИ", бави се непосредним васпитно - образовним радом, негом, исхраном, превентивно - здравственом и социјалном заштитом деце узраста од 6 месеци до поласка у школу. Рад са децом организован је у оквиру редовних и различитих програма и облика рада.

ОЈ "ВРТИЋИ" у свом саставу имају: 13 објеката – вртића комбинованог типа: "Невен", "Звончић", "Лабуд", "Колибри", "Бисери", "Голуб мира", "Владо Јурић", "Наша радост", "Лептирић", "Пчелица", "Дечји клуб", "Сунце" и "Лане"; 41 групу полудневног боравка деце у којима се спроводи обавезни припремни предшколски програм при основним школама и у објектима Установе; 3 групе ван седишта Установе у којима се реализује програм "Живимо и учимо заједно". У састав ОЈ "Вртићи" налази се ОБЈЕКАТ ЗА ОДМОР И РЕКРЕАЦИЈУ – вртић "Јеленко" у Рибарској Бањи у којем се током године реализују целодневни излети и рекреативни боравак деце. Објекат у Сутомору није у функцији.

Кроз форму различитих облика рада и пружањем услуга породици, кроз Установу годишње прође више од 4.200 деце.

ОРГАНИЗАЦИОНА ЈЕДИНИЦА "ПИОНИР" – за основну делатност има припрему и дистрибуцију хране за децу предшколског узраста. Поред тога, а из делокруга свог производног програма, припрема и дистрибуира оброке за децу основношколског узраста на територији Града Крушевца, преко кантина врши продају пекарских и посластичарских производа грађанима. Кухиња такође врши производњу и продају

појединачних поруџбина за трећа лица и организује и спроводи исхрану за кориснике Народне кухиње. Кухиња такође врши припрему и дистрибуцију готових јела за објекат "Натина кашика" у Пасажу и двориштy кухиње "Пионир".

ОРГАНИЗАЦИОНА ЈЕДИНИЦА "ЗАЈЕДНИЧКЕ СЛУЖБЕ", обавља стручне, педагошко - психолошке, правне, финансијско - рачуноводствене послове, послове безбедности и здравља на раду, послове одржавања и обезбеђења објеката и друге послове за потребе родитеља, оснивача, пословних партнера и запослених.

Табела број 40 - Број деце у предшколском и припремном предшколском програму

Узраст	Школска 2020/2021		Школска 2021/2022		Школска 2022/2023		Школска 2023/2024		Школска 2024/2025	
	Дечаци	Девојчице	Дечаци	Девојчице	Дечаци	Девојчице	Дечаци	Девојчице	Дечаци	Девојчице
0-3 године	301	260	346	297	325	299	272	216	406	385
3-5,5 године	689	663	791	739	866	806	1.059	947	902	869
ППП[11]	568	460	521	494	533	492	545	449	516	425
Укупно	1.558	1.383	1.658	1.530	1.724	1.597	1.876	1.612	1.824	1.679
УКУПНО	**2.941**		**3.188**		**3.321**		**3.488**		**3.503**	

Извор: Подаци Предшколске установе "Ната Вељковић"

Обухват деце предшколским образовањем и васпитањем у Крушевцу се постепено повећава током целе претходне деценије. Обухват деце у школској 2024/2025. години узраста до 3 године износи 38,41%, од 3 до 5,5 година 57,33%, а у припремни предшколски програм је укључено 94,67% деце. Капацитет предшколског образовања је усклађен са потребама и не постоје листе чекања.

[11] Припремни предшколски програм

Основне школе

У складу са Одлуком о мрежи основних школа, на територији града Крушевца ради 17 основних школа са 53 издвојена одељења, Музичка школа "Стеван Христић" и Школа за основно и средње образовање "Веселин Николић". Као посебна установа, ради Центар за стручно усавршавање Крушевац, који се бави стручним усавршавањем запослених у предшколском, основном и средњем образовању.

Табела број 41 - Број деце у основном образовању на територији града Крушевца

ОСНОВНЕ ШКОЛЕ	Школска година	2020/21.	2021/22.	2022/23.	2023/24.	2024/25.
ОШ "ЈОВАН ПОПОВИЋ" КРУШЕВАЦ	Дечаци	428	438	431	438	456
	Девојчице	409	412	417	413	422
	Укупно	837	850	848	851	878
ОШ "НАДА ПОПОВИЋ" КРУШЕВАЦ	Дечаци	638	639	660	641	642
	Девојчице	676	676	673	680	669
	Укупно	1.314	1.315	1.333	1.321	1.311
ОШ "ДРАГОМИР МАРКОВИЋ" КРУШЕВАЦ	Дечаци	578	572	579	580	579
	Девојчице	540	531	524	524	515
	Укупно	1.118	1.103	1.103	1.104	1.094
ОШ "ВУК КАРАЏИЋ" КРУШЕВАЦ	Дечаци	390	411	408	386	363
	Девојчице	393	400	390	358	352
	Укупно	783	811	798	744	715
ОШ "БРАНКО РАДИЧЕВИЋ" КРУШЕВАЦ	Дечаци	222	205	200	193	187
	Девојчице	186	173	159	151	164
	Укупно	408	378	359	344	351
ОШ "ЈОВАН ЈОВАНОВИЋ ЗМАЈ" КРУШЕВАЦ	Дечаци	334	307	287	283	296
	Девојчице	266	278	276	281	268
	Укупно	600	585	563	564	564
ОШ "ДОСИТЕЈ ОБРАДОВИЋ" КРУШЕВАЦ	Дечаци	436	422	417	408	408
	Девојчице	425	413	408	399	394
	Укупно	861	835	825	807	802
ОШ "СВЕТИ САВА" ЧИТЛУК	Дечаци	236	223	217	217	207
	Девојчице	167	169	158	157	145
	Укупно	403	392	375	374	352

ОШ "ЖАБАРЕ" ЖАБАРЕ	Дечаци	108	104	94	105	94
	Девојчице	109	90	81	82	81
	Укупно	217	194	175	187	175
ОШ "ДЕСПОТ СТЕФАН" ГОРЊИ СТЕПОШ	Дечаци	135	126	113	115	115
	Девојчице	115	105	102	86	84
	Укупно	250	231	215	201	199
ОШ "КНЕЗ ЛАЗАР" ВЕЛИКИ КУПЦИ	Дечаци	108	103	90	91	83
	Девојчице	90	73	80	83	81
	Укупно	198	176	170	174	164
ОШ "СТАНИСЛАВ БИНИЧКИ" ЈАСИКА	Дечаци	184	186	177	178	167
	Девојчице	168	143	132	141	136
	Укупно	352	329	309	319	303
ОШ "ВАСА ПЕЛАГИЋ" ПАДЕЖ	Дечаци	92	80	77	81	80
	Девојчице	88	80	73	67	63
	Укупно	180	160	150	148	143
ОШ "ВЛАДИСЛАВ САВИЋ ЈАН" ПАРУНОВАЦ	Дечаци	188	174	172	172	180
	Девојчице	182	168	157	150	147
	Укупно	370	342	329	322	327
ОШ "СТРАХИЊА ПОПОВИЋ" ДВОРАНЕ	Дечаци	66	66	62	68	61
	Девојчице	60	60	61	58	65
	Укупно	126	126	123	126	126
ОШ "ВЕЛИЗАР СТАНКОВИЋ КОРЧАГИН" ВЕЛИКИ ШИЉЕГОВАЦ	Дечаци	247	252	230	210	206
	Девојчице	202	187	198	186	187
	Укупно	449	439	428	396	393
ОШ "БРАНА ПАВЛОВИЋ" КОЊУХ	Дечаци	109	108	103	101	105
	Девојчице	99	103	97	86	79
	Укупно	208	211	200	187	184
ШОСО "ВЕСЕЛИН НИКОЛИЋ" КРУШЕВАЦ	Дечаци	47	48	54	57	63
	Девојчице	46	47	43	41	42
	Укупно	93	95	97	98	105
УКУПНО	Дечаци	4.546	4.464	4.371	4.324	4.293
	Девојчице	4.221	4.108	4.029	3.943	3.894
	Укупно	**8.767**	**8.572**	**8.400**	**8.267**	**8.187**

Извор: Подаци основних школа на територији града Крушевца

У школској 2024/2025. години основним образовањем обухваћено је 8.187 ученика. Карактеристичан је тренд опадања ученика у основним школама, што је последица смањења наталитета.

Табела број 42 - Број деце у нижој Музичкој школи "Стеван Христић"

Школска година		2020/21.	2021/22.	2022/23.	2023/24.	2024/25.
МУЗИЧКА ШКОЛА "СТЕВАН ХРИСТИЋ" КРУШЕВАЦ	Дечаци	268	309	309	303	289
	Девојчице	396	384	402	399	424
	Укупно	**664**	**693**	**711**	**702**	**713**

Извор: Подаци Музичке школе "Стеван Христић"

У школској 2024/2025. години нижу Музичку школу "Стеван Христић" похађа укупно 713 ученика.

Школа за образовање одраслих на територији града Крушевца је издвојено одељење при ОШ "Вук Караџић".

Табела број 43 - Број полазника у Школи за образовање одраслих на територији града Крушевца

ЦИКЛУСИ	Школска година	2020/21.	2021/22.	2022/23.	2023/24.	2024/25.
ПРВИ ЦИКЛУС	Мушкарци	12	6	9	8	10
	Жене	3	11	10	2	6
	Укупно	15	17	19	10	16
ДРУГИ ЦИКЛУС	Мушкарци	14	7	29	34	26
	Жене	11	15	13	18	19
	Укупно	25	22	42	52	45
ТРЕЋИ ЦИКЛУС	Мушкарци	20	10	31	38	39
	Жене	4	13	18	14	19
	Укупно	24	23	49	52	58
УКУПНО	Мушкарци	46	23	69	80	75
	Жене	18	39	41	34	44
	Укупно	**64**	**62**	**110**	**114**	**119**

Извор: Подаци Школе за образовање одраслих

У школској 2024/25. години Школу за образовање одраслих похађа 119 полазника. Из табеле се може уочити тренд повећања полазника.

Средње школе

У Крушевцу се налази осам средњих школа: Гимназија, Економско – трговинска школа, Медицинска школа, Хемијско - технолошка школа, Прва техничка школа, Политехничка школа "Милутин Миланковић", Музичка школа "Стеван Христић" и Школа за основно и средње образовање "Веселин Николић".

Табела број 44 - Број деце у средњем образовању на територији града Крушевца

СРЕДЊЕ ШКОЛЕ	Школска година	2020/21.	2021/22.	2022/23.	2023/24.	2024/25.
ЕКОНОМСКА ШКОЛА	Дечаци	297	292	292	297	281
	Девојчице	558	515	482	466	469
	Укупно	855	807	774	763	750
ПОЛИТЕХНИЧКА ШКОЛА "МИЛУТИН МИЛАНКОВИЋ"	Дечаци	298	292	299	256	249
	Девојчице	427	397	366	379	381
	Укупно	725	689	665	635	630
ГИМНАЗИЈА	Дечаци	426	424	428	407	417
	Девојчице	683	662	639	619	532
	Укупно	1.109	1.086	1.067	1.026	949
МЕДИЦИНСКА ШКОЛА	Дечаци	156	182	179	187	187
	Девојчице	448	455	482	510	527
	Укупно	604	637	661	697	714
ПРВА ТЕХНИЧКА ШКОЛА	Дечаци	968	956	952	942	932
	Девојчице	105	93	84	83	80
	Укупно	1.073	1.049	1.036	1.025	1.012
ХЕМИЈСКО ТЕХНОЛОШКА ШКОЛА	Дечаци	327	303	273	237	253
	Девојчице	381	384	394	391	423
	Укупно	708	687	667	628	676
МУЗИЧКА ШКОЛА "СТЕВАН ХРИСТИЋ" КРУШЕВАЦ	Дечаци	49	54	59	55	54
	Девојчице	82	76	70	63	60
	Укупно	131	130	129	118	114
ШОСО "ВЕСЕЛИН НИКОЛИЋ"КРУШЕВАЦ	Дечаци	59	53	45	37	35
	Девојчице	37	30	26	31	24
	Укупно	96	83	71	68	59
УКУПНО	Дечаци	2.580	2.556	2.527	2.418	2.408

	Девојчице	2.721	2.612	2.543	2.542	2.496
	Укупно	**5.301**	**5.168**	**5.070**	**4.960**	**4.904**

Извор: Подаци средњих школа на територији града Крушевца

У школској 2024/2025. години средњим образовањем обухваћено је 4.904 ученика. Карактеристичан је тренд опадања ученика у средњим школама, што је последица смањења наталитета.

Високообразовне установе

Пољопривредни факултет. Влада Републике Србије је донела Одлуку о оснивању Пољопривредног факултета у Крушевцу Универзитета у Нишу 11.05.2017. године. Пољопривредни факултет основан је за реализовање три студијска програма: сточарство; ратарство и повртарство и воћарство и виноградарство. За сваки студијски програм је предвиђен упис за по 35 студената (25 студената на буџету и 10 на самофинансирању), тако да је укупан број студената који се могу уписати на сва три студијска програма 105 студената (75 на буџету и 30 на самофинансирању). Прве студенте Пољопривредни факултет примио је школске 2018/2019. године. Поред основних академских студија, постоје и мастер академске студије са 4 модула: сточарство; ратарство и повртарство; воћарство и виноградарство и заштита биља.

Академија васпитачко - медицинских струковних студија има Одсек васпитачких студија Крушевац и Одсек техничко – технолошких студија.

Одсек васпитачких студија Крушевац

На овом Одсеку данас студира 450 студената на основним студијама и 25 на специјалистичким. Програм дошколовања - усклађивање ранијих назива звања са садашњим у трајању од годину дана од 2007. године савладало је око 400 студената. До сада је на Високој школи за васпитаче дипломирало 200 студената који су тиме добили звање струковни васпитач и стекли I степен високог образовања.

Одсек техничко – технолошких студија

Одсек техничко – технолошких студија има 3 студијска програма: информатика и рачунарство који уписује 40 студената; инжењерство заштите животне средине и

заштита на раду који уписује 40 студената и технологије у прехрамбеној и фармацеутској индустрији који уписује 20 студената.

Већ неколико година, у Одсеку се истовремено школује више од 220 студената, са порастом броја уписаних студената у прву годину студија. Ради постизања још већег нивоа образовања у складу са Стратегијом паметне специјализације Републике Србије у промовисању хране и производних процеса будућности и софистицираних решења информационо комуникационих технологија, у предстојећем акредитационом периоду од 2024 - 2031. године очекује се акредитација и мастер студија, као и промовисање студирања по дуалном моделу, уз интеграцију образовног процеса са ресурсима будућег Регионалног индустријско - технолошког парка Крушевац, као продубљивање већ добре сарадње са Бизнис инкубатором Крушевац, који је носилац тог пројекта. Наведене заједнички усклађене активности ће допринети задржавању младог и образованог кадра у Крушевцу и још јачој сарадњи са привредом, која би тиме имала услове за још интензивнији развој.

Висока пословна школа струковних студија "Проф. др Радомир Бојковић" Крушевац реализује акредитоване основне струковне студије економије, менаџмента, пословне информатике, туризма и угоститељства.

<u>Здравствене установе</u>

Носиоци здравствене заштите на територији града Крушевца су: Дом здравља Крушевац, Општа болница Крушевац, Апотекарска установа Крушевац, Завод за јавно здравље Крушевац и Специјална болница "Рибарска бања". У Крушевцу је развијена и приватна пракса.

На основу Закона о здравственој заштити ("Службени гласник Републике Србије", број 25/19 и 92/23 – аутентично тумачење) Влада Републике Србије је 05.03.2020. године донела Одлуку о преузимању оснивачких права над домовима здравља ("Службени гласник Републике Србије", број 21/20). Овом Одлуком се утврђује да Република Србија преузима оснивачка права над домовима здравља које у складу са Законом о здравственој заштити, оснива Република Србија, а над којима је оснивачка права вршила јединица локалне самоуправе на основу одлуке надлежног

органа јединице локалне самоуправе. Одлука садржи списак домова здравља у оквиру кога се наводи да Република Србија преузима оснивачка права Дома здравља Крушевац.

Дом здравља Крушевац као здравствена установа, обавља здравствену делатност на примарном нивоу, пружајући здравствену заштиту свим становницима града Крушевца.

У оквиру своје делатности, Дом здравља Крушевац ради на промоцији здравља и пружа превентивне, дијагностичке, терапијске и рехабилитационе услуге из области опште медицине, педијатрије, гинекологије, хитне медицинске помоћи, стоматологије, поливалентне патронаже, кућног лечења, здравствене неге, медицине рада, лабораторијске и радиолошке дијагностике.

Делатност Дома здравља Крушевац обавља се у следећим Службама:

1. Служба опште медицине
2. Служба за здравствену заштиту деце и школске деце
3. Служба за здравствену заштиту жена
4. Служба медицине рада
5. Служба хитне медицинске помоћи и санитетског превоза
6. Служба кућног лечења и неге
7. Служба поливалентне патронаже
8. Служба стоматолошке здравствене заштите
9. Служба лабораторијске и радиолошке дијагностике
10. Јединица за снабдевање лековима и санитетског потрошног материјала
11. Служба за правне и економско - финансијске послове
12. Служба за техничке и друге сличне послове.

Општа болница Крушевац обавља здравствену делатност и пружа здравствену заштиту лицима свих узраста од разних врста болести. Здравствену делатност обављају организоване службе, као стационарну и специјалистичко - консултативну делатност, све у складу са законом и Уредбом о Плану мреже здравствених установа. У складу са одредбама Закона о здравственој заштити и Уредбе о Плану

мреже здравствених установа је планирано спајање Опште болнице Крушевац и Дома здравља Крушевац и оснивање нове установе – Здравственог центра Крушевац.

Апотекарска установа Крушевац

Делатност Апотекарске установе Крушевац јесте обављање делатности континуираног снабдевања становништва лековима, помоћним лековитим средствима и медицинским средствима. Апотекарска установа је основана од стране Града Крушевца за територију Расинског округа и део је Плана мреже здравствених установа у државној својини.

Завод за јавно здравље Крушевац

Завод за јавно здравље Крушевац је здравствена установа која обавља послове од општег интереса у области здравствене заштите чији је основни задатак унапређење и чување здравља. Специфичне области здравствене делатности којима се Завод бави су: хигијена и хумана екологија; контрола и превенција болести; хумана микробиологија; здравствена статистика и информатика и промоција здравља. Завод континуирано ради на спречавању, сузбијању и раној дијагностици обољевања становништва, детекцији фактора ризика животне средине, као и промоцији здравља и здравих стилова живота. У Заводу се спроводе и послови планирања здравствене заштите, послови у области здравствене статистике и информатике, као и други слични послови из области јавног здравља. У оквиру теренског рада, ангажовањем мобилних екипа, Завод непосредно решава актуелне хигијенско – епидемиолошке и еколошке проблеме.

Специјална болница за рехабилитацију Рибарска бања

Специјална болница за рехабилитацију Рибарска бања је здравствена установа за лечење ортопедских, коштано - зглобних и дегенеративних обољења, али и за побољшање општег стања организма кроз спа - програм ради постизања оптималног начина живљења и очувања здравља. Одликује се високом стручношћу медицинског кадра и професионалношћу менаџмента. Током 2009. године потписан је Уговор о наставно - научној сарадњи између Медицинског факултета

Универзитета у Београду и Специјалне болнице Рибарска бања. Рехабилитациони центар Рибарска бања постао је наставно - научна база Медицинског факултета. Рибарска бања има 510 постеља од којих 230 у систему здравствених установа Србије, односно у уговорном односу са Републичким заводом за здравствено осигурање.

Специјална болница Рибарска бања континуирано постиже изузетне резултате у свом раду и постала је једна врхунска и репрезентативна установа.

Установа запошљавања

Национална служба за запошљавање, филијала Крушевац

Почетком деловања јавне службе запошљавања у Србији сматра се 14. децембар 1921. године. Од тада па до данас како се мењало друштво тако се и Национална служба за запошљавање прилагођавала потребама друштва.

Делатност Националне службе за запошљавање, филијала Крушевац је посредовање у запошљавању. У Расинском округу у свим општинама постоје организационе јединице испоставе, односно служба Националне службе за запошљавање.

Установе културе

Кључни актери у култури града Крушевца су: Крушевачко позориште, Културни центар Крушевац, Народни музеј Крушевац, Народна библиотека Крушевац и Историјски архив.

Крушевачко позориште је једна од најзначајнијих културних институција, са дугом и богатом историјом. Основано је 1947. године и од тада активно доприноси културном животу града и региона. Позориште располаже савременим простором који омогућава извођење различитих врста представа, укључујући драмске, комедије, као и дечје представе. Позориште активно ради на инклузији осетљивих друштвених група.

Културни центар Крушевац располаже са више просторних целина, прилагођених културном садржају који се у њима реализује. У оквиру зграде Дома омладине налази се Бела сала и Клуб Културног центра Крушевац. Културном

центру Крушевац припадају и биоскоп Крушевац, Легат Милића од Мачве, летња сцена Културно просветне заједнице и Пионирског парка – кружна сцена. Културни центар Крушевац организује различите инклузивне културне садржаје који су усмерени на друштено осетљиве групе.

Народни музеј Крушевац је основан 1951. године и своју основну делатност остварује кроз сакупљање, чување, заштиту и излагање покретних културних добара и остатака материјалне културе завичаја. Поред изложбене, музеј дужну пажњу посвећује истраживачкој, издавачкој, културно - просветној и педагошкој делатности, као и афирмацији аутентичних вредности завичаја. Музеј презентује богату културну баштину путем изложби, каталога, стручних публикација и медија, а такође омогућава организовање предавања и стручних вођења по сталној поставци, коришћење литературе из музејске библиотеке, помоћ при изради стручних радова и могућност одвијања наставних и ваннаставних активности. Народни музеј има добру сарадњу са установама социјалне заштите и организује изложбе у којима су учесници представници друштвено осетљивих група.

Народна библиотека Крушевац је значајна културна институција која активно доприноси образовању и културном животу града и региона. Основана је 1947. године и од тада пружа разноврсне услуге својим корисницима. Библиотека располаже савременим простором који омогућава корисницима приступ широком спектру књига, часописа и других публикација. Поред традиционалних услуга, као што су позајмица књига и читаоница, библиотека организује различите програме и догађаје, укључујући књижевне вечери, радионице и изложбе. Корисници услуга социјалне заштите користе услуге библиотеке.

Историјски архив Крушевац је значајна институција која се бави прикупљањем, чувањем и обрадом архивске грађе са подручја Расинског округа. Архив је основан 1968. године као самостална установа. Архив располаже са око 8.500 дужних метара архивске грађе. У депоима се чувају фондови органа управе, школства, цркава и манастира, привредних и других организација, као и културних, социјалних и других установа са територије Расинског округа. У оквиру Архива налази се и архивска

библиотека са читаоницом која броји преко 13.000 библиотечких јединица. Архив активно сарађује са различитим институцијама и појединцима, пружајући услуге истраживања и консултација.

Установа у области спорта

Установа за физичку културу "Спортски центар Крушевац" је основана Одлуком Скупштине града Крушевца. Почела је са радом 1977. године. Регистрована је за обављање делатности и послова од посебног друштвеног интреса из области која се односи на делатност спортских објеката. Одлуком о поверавању на управљање над непокретностима и објектима Скупштина града Крушевца је Установи дала на управљање следеће објекте и непокретности:

- Покривене базене са управном зградом, кугланом, фитнес студиом, простором за стони тенис и простором за борилачке вештине,
- Отворене базене,
- Гимнастичку салу са пословним простором
- Халу спортова са пословним простором
- Фудбалски стадион Младост са пословним простором,
- Помоћне фудбалске терене са атлетском стазом,
- Тениски терен,
- Полигон за мале спортове на бетону и песку.

Добијањем горе наведених непокретности и објеката, Установа је прихватила одговорност и обавезу да и даље, кроз партнерство и сарадњу са градским органима власти, ради на унапређењу и осавремењавању постојећих спортских објеката и изградњи нових, а у складу са финансијским и техничким условима. Спортски центар има добру сарадњу са установама социјалне заштите.

- **Удружења грађана која делују у области социјалне заштите и социјалне инклузије осетљивих група**

На основу Закона о удружењима којим се ближе уређује оснивање и деловање удружења, прописано је да регистар удружења води Агенција за привредне регистре, као поверен посао, у форми централне јединствене базе података. Стога

на територији града не постоје потпуни подаци о регистрованим удружењима, већ само подаци о оним удружењима која својим програмима и пројектима конкуришу за средства из буџета града Крушевца.

Додела средстава из буџета града Крушевца за финансирање и суфинансирање програма и пројеката од јавног интереса се врши путем расписивања Јавног конкурса на годишњем нивоу.

Када су у питању удружења грађана која се баве социјалном заштитом на територији града Крушевца, највећи број удружења делује у области социјалне заштите и социјалне инклузије особа са инвалидитетом: Основна организација глувих и наглувих, Међуопштинска организација слепих и слабовидих; Удружење дистрофичара; Друштво за церебралну парализу; Друштво за помоћ ментално недовољно развијеним особама; Удружење мултипле склерозе; Удружење за помоћ особама са аутизмом; Спортско друштво за децу и омладину са посебним потребама "Палестра"; Чарапанско срце; Друштво за борбу против шећерне болести; Удружење ратних војних инвалида; Удружење жена "Пешчаник" – делује у области обезбеђења родне равноправности и заштите од партнерског и породичног насиља.

Црвени крст Крушевац је хуманитарна и независна организација која свој план рада реализује на основу Закона о Црвеном крсту Србије, Закона о ванредним ситуацијама, Закона о трансфузиолошкој делатности, Закона о безбедности и здрављу на раду, Закона о безбедности саобраћаја на путевима, Закона о здравственој заштити, Статута Црвеног крста Крушевац, као и бројних националних и локалних стратешких докумената.

Десет кључних области у којима делује Црвени крст Крушевац су: промоција и омасовљавање добровољног давалаштва крви; здравствено - превентивна делатност; прва помоћ и реалистички приказ повреда, стања и обољења; социјална делатност; деловање у несрећама; служба тражења; подмладак и омладина; дифузија (ширење знања о Црвеном крсту и међународном хуманитарном праву),

међународна сарадња и организација и развој укључујући функционисање дистрибутивног и пословно финансијског система.

Важан сегмент активности Црвеног крста је организовање рада Народне кухиње, за коју се сваке године из буџета града Крушевца издвајају финансијска средства. Црвени крст Крушевац од 2002. године активно спроводи програм Народне кухиње на територији града Крушевца, који има за циљ обезбеђивање и поделу оброка социјално најугроженијем становништву, 6 дана у недељи током целе године. Број корисника Народне кухиње је 700. Оброци се деле на 4 пункта у граду, а то су: ромско насеље "Марко Орловић", ромско насеље "Пањевац", Месна заједница "Цар Лазар" и "Прва месна заједница".

Црвени крст Крушевац редовно спроводи сабирне акције прикупљања помоћи у виду половне гардеробе, обуће, играчака, књига, покућства, прехрамбених производа и средстава за хигијену.

Алтернативни центар за девојке је удружење грађана које се бави унапређењем и заштитом женских људских права и маргинализованих група, са посебним фокусом и бригом за права младих жена и девојчица. Кроз програме превенције родно заснованог насиља, интегрисане безбедности и менталног здравља, дигиталне безбедности и приватности и мировног женског активизма, подстичу младе жене и девојчице на критичко мишљење и деловање, подржавајући њихов самосвесни развој. Покренут је и програм феминистичке филантропије који подразумева кровну кампању Подржи Супер девојчице, али и бројне друге активности подршке и промоције права и положаја девојчице.

Коло српских сестара је удружење грађана које се бави пружањем помоћи најугроженијим категоријама становништва. Програм рада удружења се финансира како из личних, тако и из донаторских средстава. Активности удружења су усмерене на маргиналне групе: сиромашну децу, сиромашне ђаке, старија лица, једночлана домаћинства, породице са више деце, пензионере са малим примањима – без проширене породице, децу оболелу од карцинома, децу са сметњама у развоју, као и инвалидна лица. Рад Удружења је усмерен на: опремање сиромашних одећом,

обућом, храном и хигијеном, школским прибором, играчкама, организовање излета за децу ометену у развоју, децу без родитељског старања, обележавање празника Града, обезбеђивање књига за школске библиотеке, обилазак старијих лица у Геронтолошком центру и припрему послужења, обилазак деце без родитељског старања и поделу пакета и слаткиша, обезбеђење гардеробе за породилиште и социјално угрожене и сл. Коло српских сестара својим активностима тежи смањењу сиромаштва, превазилажењу страха од самоће и безнађа средине у којој живе корисници којима се пружа помоћ и подршка и то ненаметљиво и без личне користи.

Удружење пензионера је основано 27.04.1937. године. У свом власништву поседује објекат "Дом пензионера". Делатност удружења и све друге појединости, регулисане су Статутом Удружења. Рад Удружења се финансира из сопствених прихода. Делатност Удружења пензионера је усмерена на: заштиту права и интереса пензионера, унапређење материјалног и опште друштвеног положаја; унапређивање система пензијског, инвалидског, здравственог и социјалног осигурања; унапређење социјално – хуманитарног рада, друштвеног, културно – забавног и спортско – рекреативног живота пензионера.

Активности Удружења пензионера су да: у сарадњи са Фондом за пензијско и инвалидско осигурање врши одабир пензионера за бесплатан одлазак у Бању; сваке године Удружење за око 500 чланова обезбеђује огрев под повољним условима, као и друге намирнице (сухомеснати производи, лиснато тесто и сл.); организује забаве за чланове удружења; организује и дружења са члановима из других градова и то како у Крушевцу, тако и у другим срединама широм Србије; организује излете за своје чланове.

Удружење грађана "Tree house" је организација призната у Србији посебно у области управљања отпадом и у сектору рециклаже, укључујући подршку економске и социјалне инклузије Рома и других маргинализованих неформалних сакупљача секундарних сировина који зарађују средства за живот рециклажом секундарних сировина. Удружење користи сектор рециклаже и управљање отпадом као полазну тачку, интегришући Роме и друге маргиналне групе у формални

тржишни систем кроз партнерство са јавним и приватним сектором. Пројекти удружења имају за циљ пружање подршке неформалним сакупљачима отпада. Удружење обезбеђује ХТЗ и опрему за сакупљање (колица), обуку о тржишту, материјалима и ценама, преговара и обезбеђује одобрења и подршку локалне самоуправе да им се дозволи да легално зараде средства за своју егзистенцију у сектору рециклаже.

Унапређењем положаја припадника ромске националне мањине у граду Крушевцу баве за следећа удружења: "Ромско срце", "Романи Де", "Романи цикна" и "Ромски центар".

Удружења најчешће реализују пројектне активности (превентивне, инклузивне, саветодавне, терапијске, информативне радионице и сл.), чије је трајање временски ограничено. Удружења се поред средстава добијених од локалне самоуправе путем конкурса финансирају средствима од Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, као и других домаћих донатора, а ређе су у питању средства страних донатора. Одређен број удружења се финансира и преко програмских активности.

Најмањи број организација се бави питањима жена, старијих или незапослених лица. Удружења поседују базу података о својим корисницима која садржи основне податке о корисницима, у мањем броју се прате неки специфични подаци. Испитивања потреба корисника се углавном обавља од стране удружења и у оквиру планирања конкретних пројеката.

Услуге које организације цивилног друштва најчешће пружају својим корисницима су едукативне и информативне, при чему се корисницима пружају различити видови материјалне помоћи. Најмање заступљене услуге су у области економског оснаживања корисника и помоћи у кући. Праћење пружених услуга се најчешће обавља кроз непосредне контакте, извештаје органа управљања, организација и сл. Број чланова у организацијама је различит и нека удружења не могу да одвоје чланство од корисника (када су чланови истовремено и корисници). Капацитети организација у просторном и техничком погледу су различити.

Нека удружења имају уступљен простор на коришћење од стране локалне самоуправе (углавном се мисли на удружења која спроводе програмске активности), друге организације имају или изнајмљују простор за намене удружења, а највећи број организација нема простор, већ активности обавља у кућним условима.

Поједине организације су добро опремљене за обављање својих активности и оспособљене за професионално спровођење активности, али одређеном броју удружења недостају и знања и едукације како би ефикасно обављали своје послове.

3.8. Финализација анализе – кључни фактори од значаја за унапређење социјалне заштите у граду Крушевцу

SWOT анализа (акроним од енглеских речи: *Strengths, Weaknesses, Opportunities, Threats* - снаге, слабости, прилике, претње) је техника стратешког менаџмента путем које се уочавају стратешки избори довођењем у везу снага и слабости са шансама и претњама у екстерном окружењу. Овом техником се утврђује објективна процена постојећег стања, унутрашњих снага и слабости града Крушевца и свих релевантних актера који делују у областима релевантним за социјалну заштиту, као и шансе и претње за унапређење социјалне заштите у граду Крушевцу.

SWOT АНАЛИЗА

УНУТРАШЊЕ СНАГЕ	УНУТРАШЊЕ СЛАБОСТИ
• Развојни и плански оквир града Крушевца је стимулативан за унапређење мера и услуга социјалне заштите за децу, младе и породице у различитим социјалним ризицима. • Важећа Одлука о социјалној заштити предвиђа велики број услуга социјалне заштите и мера материјалне подршке којима се доприноси социјалној заштити и	• Нормативни оквир у области социјалне заштите захтева унапређења, пре свега у области усклађивања нормативног оквира са фактичким стањем, али и припреми/усвајању других општих аката од значаја за обезбеђивање и пружање услуга социјалне заштите (потребно је доношење нове Одлуке о социјалној заштити, доношење правилника за услугу

социјалној инклузији осетљивих друштвених група. • Организациони капацитети социјалне заштите у оквиру Градске управе – Одељење за друштвене делатности, Служба за социјалну и здравствену заштиту • Постојећи инфраструктурни и организациони капацитети, као и капацитети и компетенције људских ресурса локалних и републичких установа социјалне заштите на територији града Крушевца (Центар за социјални рад, Центар за особе са инвалидитетом, Геронтолошки центар, Дом за децу и омладину "Јефимија") • Постојећи инфраструктурни и организациони капацитети, као и капацитети и компетенције других ресорних установа (образовних, здравствених, НСЗ, установе спорта и културе, Полицијска управа Крушевац, Васпитно - поправни дом) • Успостављени капацитети у оквиру Службе за локална права и услуге Центра за социјални рад Крушевац за пружање услуга социјалне заштите и мера материјалне подршке за децу и породицу у оквиру изворних надлежности локалне самоуправе	Породично – едукативни центар и Дневни боравак за децу и младе који су у сукобу са законом, родитељима, школом или заједницом, усклађивање доношења општих аката са одлуком Уставног суда) • Уочава се потреба за унапређењем капацитета, а нарочито компетенција запослених у Градској управи за мапирање потреба корисника, односно потенцијалних корисника мера и услуга социјалне заштите, планирање, обезбеђивање, праћење и вредновање ефеката мера и услуга социјалне заштите • Мапирање/анализа потреба за услугама и мерама материјалне подршке за осетљиве групе није део локалне праксе, нити су развијени механизми, капацитети и компетенције релевантних актера за спровођења овог процеса • Услуга Дневног боравка за децу и младе који су у сукобу са законом, родитељима, школом или заједницом и поред постојања лиценце и обезбеђених организационих и инфраструктурних капацитета није предвиђена Одлуком о социјалној заштити (не постоји Правилник о пружању услуге, требало би размотрити могућност повећања броја корисника услуге, како би се Клуб за

• Постојећа удружења грађана која делују на пољу социјалне инклузије осетљивих група која се финансирају из буџета града Крушевца (Црвени крст, социохуманитарне организације и друга удружења у области социјалне заштите) • Постојеће услуге за децу, младе и породице (Породично - едукативни центар) и мере материјалне подршке • Обезбеђена лиценца за пружање услуге Дневног боравка за одрасле са телесним инвалидитетом, односно интелектуалним тешкоћама за 15 корисника • Постојећа лиценцирана услуга за одрасле и старије ("Помоћ у кући" за одрасла и старија лица) • Постојеће услуге за децу са сметњама у развоју (Лични пратилац детета), као и за одрасле са инвалидитетом (Дневни боравак за одрасле са телесним инвалидитетом, односно интелектуалним тешкоћама) • Развијена међусекторска сарадња између установа социјалне заштите са образовним, здравственим и установама културе, Црвеним крстом и удружењима која делују на пољу заштите права осетљивих друштвених група	младе који је део услуге Породично – едукативни центар интегрисао у ову услугу) • Уочава се потреба за унапређењем програма рада Породично - едукативног центра (Саветовалишта за брак и породицу и Клуба за младе) • Постоји потреба за проширењем услуге "Помоћ у кући" за одрасле и старије (повећање обухвата корисника са руралних подручја, увођење виших стандарда у пружању постојеће услуге и сл.) – као и успостављањем социо здравствене услуге која подразумева и негу корисника • Уочена је потреба за успостављањем услуга за старије којима се доприноси њиховој социјалној инклузији (Клуб за старије) • Међусекторска сарадња између релевантних институција у пружању услуга од значаја за подршку породици, деци и младима, као и деци и младима у сукобу са законом није успостављена на институционално одржив начин, па је уочена потреба за унапређењем сарадње • Непостојање инструмената и механизама за планирање и мерење ефеката социјалне заштите

	• Уочава се изостанак институционално одрживих механизама сарадње са организацијама цивилног друштва која делују на пољу социјалне инклузије осетљивих група • Непостојање лиценцираних пружаоца услуга социјалне заштите у оквиру цивилног сектора • Капацитети у оквиру цивилног сектора за пружање услуга и/или реализацију програма подршке деци и породици нису развијени у довољној мери • Сарадња са представницима привредног сектора није успостављена на одржив начин. Капацитети и компетенције релевантних актера за прибављање средстава из алтернативних извора финансирања права и услуга социјалне заштите за децу и породицу нису успостављени. • Изостаје примена адекватне партиципације корисника услуга социјалне заштите, а што би омогућило унапређивање услуга, с обзиром да корисници услуга нису нужно и материјално угрожена лица • Непостојање јединствене базе података о социјалним становима и другим просторима у власништву града

	• Недовољна просторна инфраструктура у власништву града Крушевца и ресорних установа за развијање нових услуга • Уочава се потреба за просторним капацитетима Центра за социјални рад и обукама људских ресурса • Постоји потреба за интервентним смештајем малолетних лица у градској зони
ШАНСЕ ИЗ ОКРУЖЕЊА	**ПРЕТЊЕ ИЗ ОКРУЖЕЊА**
• Стратегија деинституционализације и развоја услуга социјалне заштите у заједници за период од 2022. до 2026. године као кључни стратешки оквир у социјалној заштити на националном нивоу • Стратегија активног и здравог старења у Републици Србији за период од 2024. до 2030. године • Наменски трансфери у социјалној заштити Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања као механизам подршке развоју услуга социјалне заштите • Подршка међународних партнера у оквиру програма развојне помоћи • Услуга Породично – едукативни центар има потенцијал за успостављање	• Непостојање кровног националног стратешког оквира у области социјалне заштите и дуго најављиване измене законодавног оквира у области социјалне заштите се одражавају неповољно на дефинисање стратешких оквира на локалном нивоу • Ограничење запошљавања у јавном сектору се неповољно одражава на развој услуга социјалне заштите чији су пружаоци из јавног сектора • Смањење износа трансферних средстава у области социјалне заштите • Нестабилна геополитичка ситуација • Локална заједница није довољно упозната са потребама и проблемима

међуопштинске сарадње, с обзиром на повећано интересовање корисника који имају пребивалиште на територији суседних општина (Трстеник, Брус, Ћићевац, Варварин, Александровац) • Републичке установе које имају седиште у граду Крушевцу (нпр. Васпитно - поправни дом у Крушевцу) представљају значајан ресурс у заједници, али и међуопштинском нивоу којим би се могло допринети повећању безбедности младих, а пре свега успостављањем услуга подршке за децу и младе у сукобу са законом	деце, младих и породица у социјалним ризицима • Изостанак подршке националних и међународних партнера у успостављању нових/унапређењу постојећих услуга, а нарочито успостављању међусекторске и међуопштинске сарадње у обезбеђивању и пружању услуга социјалне заштите • Изостанак подршке за спровођење концепта социјално одговорног предузетништва од стране међународних и националних партнера • Тенденције у међународном окружењу (инфлација, ратови и др.) • Миграције из сеоског у градска подручја, као и миграције ка већим градовима • Негативна демографска кретања (негативан природни прираштај, смањење броја становника, старење становништва и висок индекс старости становништва) • Ванредне ситуације (елементарне непогоде и др.) • Климатске промене

4. Циљеви и мере Програма унапређења социјалне заштите града Крушевца за период 2025 – 2027. године

Општи циљ Програма унапређења социјалне заштите града Крушевца за период 2025 - 2027. године

Успостављена мрежа услуга социјалне заштите којом се излази у сусрет препознатим потребама постојећих и потенцијалних корисника/ца у складу са начелима добре управе, уз ангажовање расположивих ресурса у оквиру јавног, цивилног и приватног сектора.

ПОСЕБНИ ЦИЉ 1. Унапређење социјалне заштите и социјалне инклузије породица у социјалним ризицима и ризицима од социјалне искључености у складу са процењеним потребама постојећих и потенцијалних корисника, као и процењеним потребама за унапређење капацитета и компетенција релевантних актера из јавног и цивилног сектора на локалном нивоу.

Мера 1.1. Процена потреба постојећих и потенцијалних корисника услуга и ресурса у заједници у оквиру јавног и цивилног сектора за потребе унапређења доступности и квалитета услуга и програма за породицу, децу и младе у социјалним ризицима и ризицима од социјалне искључености које се пружају у оквиру Службе за локалне услуге Центра за социјални рад Крушевац.

Активности:

1.1.1. Мапирање потреба корисника/потенцијалних корисника услуге Саветовалишта за брак и породицу у оквиру ПЕЦ-а и ресурса у заједници за успостављање МСС у пружању услуга Саветовалишта за брак и породицу. Израда Извештаја са резултатима и препорукама.

1.1.2. Израда и усвајање Програма рада Саветовалишта за брак и породицу на основу резултата и препорука из Извештаја о мапирању.

1.1.3. Мапирање потреба корисника/потенцијалних корисника услуге Клуба за младе и ресурса у заједници за успостављање МСС у пружању услуге Клуба за младе. Израда Извештаја о мапирању.

1.1.4. Израда и усвајање Програма рада Клуба за младе на основу резултата и препорука Извештаја о мапирању.

1.1.5. Мапирање потреба корисника/потенцијалних корисника услуге Дневног боравка за децу и младе који су у сукобу са законом, родитељима, школом или заједницом и ресурса у заједници за успостављање МСС у пружању услуге. Израда Извештаја о мапирању.

1.1.6. Израда и усвајање Програма рада Дневног боравка за децу и младе који су у сукобу са законом, родитељима, школом или заједницом на основу резултата и препорука Извештаја о мапирању.

<u>Мера 1.2. Унапређење нормативног оквира и организационих капацитета од значаја за обезбеђивање институционалне одрживости услуга у складу са унапређеним Програмом рада услуга за децу, младе и породицу у оквиру Службе за локалне услуге Центра за социјални рад.</u>

1.2.1. Донета нова Одлука о социјалној заштити града Крушевца у циљу обезбеђивања нормативних предуслова за обезбеђивање услуге Саветовалишта за брак и породицу, Клуба за младе и Дневног боравка за децу и младе који су у сукобу са законом, родитељима, школом или заједницом.

1.2.2. Израда и усвајање општег акта о обезбеђивању и пружању услуге Саветовалишта за брак и породицу.

1.2.3. Израда и усвајање општег акта о методологији формирања цене услуге Саветовалишта за брак и породицу.

1.2.4. Израда и усвајање општег акта о цени услуге Саветовалишта за брак и породицу.

1.2.5. Израда и усвајање општег акта о учешћу корисника у цени услуге Саветовалишта за брак и породицу.

1.2.6. Израда и усвајање општег акта о обезбеђивању и пружању услуге Клуба за младе.

1.2.7. Израда и усвајање општег акта о методологији формирања цене услуге Клуба за младе.

1.2.8. Израда и усвајање општег акта о цени услуге Клуба за младе.

1.2.9. Израда и усвајање општег акта о обезбеђивању и пружању услуге Дневног боравка за децу и младе који су у сукобу са законом, родитељима, школом или заједницом.

1.2.10. Израда и усвајање општег акта о методологији формирања цене услуге Дневног боравка за децу и младе који су у сукобу са законом, родитељима, школом или заједницом.

1.2.11. Израда и усвајање општег акта о цени услуге Дневног боравка за децу и младе који су у сукобу са законом, родитељима, школом или заједницом.

1.2.12. Усвајање Протокола о међусекторској сарадњи (МСС) у обезбеђивању и пружању услуга Саветовалишта за брак и породицу, Клуба за младе и Дневног боравка за децу и младе који су у сукобу са законом, родитељима, школом или заједницом.

Мера 1.3. Унапређење организационих капацитета и компетенција људских ресурса из јавног и цивилног сектора од значаја за пружање услуга и реализацију програма од значаја за унапређење социјалне заштите и социјалне инклузије породица које се налазе у социјалним ризицима и ризицима од социјалне искључености.

Активности:

1.3.1. Анализа потреба за унапређењем организационих капацитета, као и компетенција људских ресурса у оквиру јавног и цивилног сектора за потребе обезбеђивања и пружања услуга социјалне заштите и програма од значаја за унапређење социјалне инклузије

породица у социјалним ризицима и ризицима од социјалне искључености и израда извештаја са препорукама.

1.3.2. Реализација програма обука од значаја за јачање компетенција људских ресурса у ЛС, јавним установама и удружењима грађана од значаја за пружање услуга СЗ и реализацију програма од значаја за унапређење социјалне инклузије породица у социјалним ризицима и ризицима од социјалне искључености и израда извештаја са препорукама.

ПОСЕБНИ ЦИЉ 2. Унапређење постојећих и успостављање нових мера и услуга социјалне заштите за старије на основу процењених потреба корисника/потенцијалних корисника и ресурса у заједници за њихово обезбеђивање.

Мера 2.1. Обезбеђивање неопходних институционалних предуслова за унапређење квалитета (увођење виших стандарда) и доступности услуге "Помоћ у кући".

Активности:

2.1.1. Процена задовољства постојећих корисника услуге ПУК и процена потреба постојећих и потенцијалних корисника услуге ПУК за успостављањем виших стандарда у пружању услуге ПУК за одрасле и старије, као и потреба за новим услугама социјалне заштите за старије. Израда извештаја са резултатима и препорукама.

2.1.2. Измена и усвајање општег акта о пружању услуге ПУК у складу са резултатима процене потреба за успостављањем виших стандарда у пружању услуге ПУК.

2.1.3. Израда и усвајање општег акта о методологији формирања цене услуге ПУК.

2.1.4. Израда и усвајање Одлуке о цени услуге ПУК за одрасле и старије.

2.1.5. Израда и усвајање Одлуке о измени Одлуке о учешћу корисника у цени услуге ПУК за одрасле и старије.

2.1.6. Набавка превозног средства (ауто, комби) за повећање доступности услуге ПУК за кориснике који имају пребивалиште у руралном подручју града Крушевца.

Мера 2.2. Обезбеђивање неопходних предуслова за успостављање услуге Клуба за старије на основу процењених потреба старијих лица у потреби за социјалном заштитом и социјалном инклузијом.

Активности:

2.2.1. Доношење Одлуке Скупштине града о додели простора у власништву града за потребе успостављања услуге Клуба за старије.

2.2.2. Доношење Одлуке о социјалној заштити града Крушевца којом је предвиђено успостављање услуге Клуба за старије.

2.2.3. Усвајање општег акта о обезбеђивању и пружању услуге Клуба за старије.

2.2.4. Усвајање општег акта о методологији формирања цене услуге Клуба за старије.

2.2.5. Усвајање Одлуке о цени услуге Клуба за старије.

2.2.6. Усвајање Одлуке о учешћу корисника у цени услуге Клуба за старије.

2.2.7. Измене и допуне и усвајање Правилника о организацији Геронтолошког центра од значаја за успостављање услуге Клуба за старије.

2.2.8. Израда Програма рада Клуба за старије.

2.2.9. Закључивање споразума о међусекторској сарадњи у пружању услуга и реализацији програма Клуба за старије.

2.2.10. Адаптација/реновирање простора за успостављање услуге Клуба за старије.

2.2.11. Набавка опреме од значаја за пружање услуге Клуба за старије.

ПОСЕБНИ ЦИЉ 3. Унапређење постојећих и обезбеђивање неопходних предуслова за успостављање нових услуга за децу са сметњама у развоју и особе са инвалидитетом (млади, одрасли).

Мера 3.1. Унапређење квалитета увођењем виших стандарда у пружању услуге Личног пратиоца детета са сметњама у развоју и младих са инвалидитетом.

Активности:

3.1.1. Анализа потреба за унапређењем квалитета услуге Личног пратиоца детета са сметњама у развоју и инвалидитетом и њихових родитеља.

3.1.2. Припрема и усвајање нормативног оквира града Крушевца од значаја за унапређење квалитета (виших стандарда) услуге Личног пратиоца детета.

3.1.3. Припрема и усвајање општих аката ЦСР Крушевац од значаја за пружање услуге Личног пратиоца детета.

3.1.4. Анализа постојеће праксе и потреба за унапређењем рада Интерресорне комисије за процену потреба за додатном образовном, здравственом и социјалном подршком детету и ученику са препорукама за даља унапређења.

Мера 3.2. Обезбеђивање неопходних предуслова за успостављање услуге Дневног боравка за децу са сметњама у развоју и младе са инвалидитетом.

Активности:

3.2.1. Израда Студије изводљивости успостављања услуге Дневног боравка за децу са сметњама у развоју на основу анализе потреба корисника/потенцијалних корисника и ресурса Центра за ОСИ.

3.2.2. Израда предлога пројекта у складу са налазима и препорукама Студије изводљивости успостављања услуге Дневног боравка за децу са сметњама у развоју и младе са инвалидитетом.

Мера 3.3. Унапређење квалитета успостављањем виших стандарда у пружању услуге Дневног боравка за одрасле особе са инвалидитетом на локалном нивоу.

Активности:

3.3.1. Израда Студије изводљивости за унапређење квалитета услуге ДБ за одрасле ОСИ.

3.3.2. Припрема и усвајање општег акта о обезбеђивању услуге ДБ за одрасле ОСИ којим су предвиђени виши стандарди услуге ДБ за ОСИ.

3.3.3. Измене и допуне Програма рада Дневног боравка за одрасле ОСИ којим су предвиђене активности за досезање виших стандарда у пружању услуге.

3.3.4. Успостављање међусекторске сарадње у реализацији програмских активности услуге Дневног боравка за одрасле ОСИ.

<u>Мера 3.4. Обезбеђивање неопходних предуслова за успостављање Терапеутског центра за децу, младе и одрасле са инвалидитетом у оквиру Центра за особе са инвалидитетом.</u>

Активности:

3.4.1. Спровођење мапирања потреба корисника/потенцијалних корисника услуге Терапеутског центра за ОСИ.

3.4.2. Израђена Одлука о социјалној заштити којом је предвиђено успостављање услуге Терапеутског центра у оквиру Центра за ОСИ.

3.4.3. Израда општег акта о обезбеђивању и пружању услуге Терапеутског центра у оквиру Центра за ОСИ.

3.4.4. Израда општег акта о методологији формирања цене услуге Терапеутског центра у оквиру Центра за ОСИ.

3.4.5. Израда Одлуке о цени услуге Терапеутског центра у оквиру Центра за ОСИ.

3.4.6. Израда Одлуке о учешћу корисника у цени услуге Терапеутског центра.

3.4.7. Измене и допуне Правилника о организацији и систематизацији Центра за ОСИ.

3.4.8. Израђен Програм рада Терапеутског центра за ОСИ.

3.4.9. Обуке за директне пружаоце услуге Терапеутског центра у оквиру Центра за ОСИ.

3.4.10. Набавка неопходне опреме за потребе пружања услуге у оквиру Терапеутског центра, у складу са исказаним потребама корисника/потенцијалних корисника.

3.4.11. Промоција услуге Терапеутског центра на локалном и међуопштинском нивоу.

5. Акциони план

ОПШТИ ЦИЉ: Успостављена мрежа услуга социјалне заштите којом се излази у сусрет препознатим потребама постојећих и потенцијалних корисника/ца социјалне заштите у складу са начелима добре управе, уз ангажовање расположивих ресурса у оквиру јавног, цивилног и приватног сектора.						
Показатељ(и) на нивоу општег циља	**Јединица мере**	**Извор провере**	**Почетна вредност са базном годином**	**Циљана вредност у 2025. години**	**Циљана вредност у 2026. години**	**Циљана вредност у 2027. години**
Број корисника Центра за социјални рад	Број	Извештај ЦСР	19.097 (2024)	18.000	17.000	16.000
Број услуга социјалне заштите	Број	Извештај ГУ	4 (2024)	4	4	5
Број корисника услуга социјалне заштите (просечно месечно)	Број	Извештај ГУ	1.468 (2024)	1.500	1.500	1.550

ПОСЕБНИ ЦИЉ 1: Унапређење социјалне заштите и социјалне инклузије породица у социјалним ризицима и ризицима од социјалне искључености у складу са процењеним потребама постојећих и потенцијалних корисника, као и процењеним потребама за унапређење капацитета и компетенција релевантних актера из јавног и цивилног сектора на локалном нивоу.						
Организациона јединица одговорна за спровођење (координисање спровођења) посебног циља: Градска управа града Крушевца – Одељење за друштвене делатности, Служба за социјалну и здравствену заштиту						
Показатељ(и) на нивоу посебног циља	Јединица мере	Извор провере	Почетна вредност	Циљана вредност у 2025. год.	Циљана вредност у 2026. год.	Циљана вредност у 2027. год.
Број корисника услуге Саветовалишта за брак и породицу у оквиру Породично - едукативног центра (просечно месечно)	Број Корисника	Извештај ЦСР	24 (2024)	30	30	30
Број корисника услуге Клуба за младе у оквиру Породично - едукативног центра (просечно месечно)	Број корисника	Извештај ЦСР	644 (2024)	700	700	700
Број корисника услуге Дневног боравка за децу и младе који су у сукобу са законом, родитељима, школом или заједницом (просечно месечно)	Број корисника	Извештај ЦСР	0 (2024)	0	0	10

Износ буџетских издвајања за обезбеђивање услуге Саветовалишта за брак и породицу	РСД	Буџет града Крушевца	2.100.000 (2024)	2.300.000	2.400.000	2.500.000
Износ буџетских издвајања за пружање услуге Клуба за младе	РСД	Буџет града Крушевца	10.644.395 (2024)	11.531.395	12.000.000	12.500.000
Износ буџетских издвајања за пружање услуге Дневног боравка за децу и младе који су у сукобу са законом, родитељима, школом или заједницом	РСД	Буџет града Крушевца	0 (2024)	0	0	5.000.000

МЕРА 1.1: Процена потреба постојећих и потенцијалних корисника услуга и ресурса у заједници у оквиру јавног и цивилног сектора за потребе унапређења доступности и квалитета услуга и програма за породицу, децу и младе у социјалним ризицима и ризицима од социјалне искључености које се пружају у оквиру Службе за локалне услуге Центра за социјални рад Крушевац.

Организациона јединица одговорна за спровођење (координисање спровођења) мере	**Извор финансирања**	**Веза са програмским буџетом *(шифра ПР/ПА/ПЈ)***	**Укупно процењена финансијска средства по изворима финансирања у РСД**		
			2025. година	**2026. година**	**2027. година**
Градска управа града Крушевца – Одељење за друштвене делатности (ОДД), Служба за социјалну и здравствену заштиту (ССЗЗ)	Буџет ЛС	**/**	**/**	**/**	**/**
	Екстерни извор	**Програм 11** **ПА 0902-0016** **Програм 11**	**/**	**300.000,00** **600.000,00**	**/**

		ПА 0902-0017			
Период спровођења мере: 2026 - 2027. година		**Тип мере: Организационо – управљачка - институционална; пружање услуга.**			
Прописи које је потребно изменити/усвојити за спровођење мере: *(уколико је релевантно)*					
Показатељ(и) на нивоу мере	**Јединица мере**	**Извор провере**	**Почетна вредност**	**Циљана вредност у 2025. год.**	**Циљана вредност у 2026. год.**	**Циљана вредност у 2027. год.**
Израђен Извештај о резултатима мапирања потреба корисника /потенцијалних корисника и расположивих ресурса у заједници за потребе унапређења услуге Саветовалишта за брак и породицу у оквиру ПЕЦа	Извештај о резултатима мапирања	Извештај о резултатима мапирања	0 (2024)	0	1	0
Израђен Извештај о резултатима мапирања потреба корисника/потенцијалних корисника и расположивих ресурса у заједници за потребе унапређења услуге Клуба за младе у оквиру ПЕЦа	Извештај о резултатима мапирања	Извештај о резултатима мапирања	0 (2024)	0	1	0

Израђен Извештај о резултатима мапирања потреба корисника/потенцијалних корисника и ресурса у заједници за потребе успостављања услуге Дневног боравка за децу и младе који су у сукобу са законом, родитељима, школом или заједницом	Извештај о резултатима мапирања	Извештај о резултатима мапирања	0 (2024)	0	1	0
Израђен Програм рада Саветовалишта за брак и породицу на основу резултата мапирања потреба корисника/потенцијалних корисника и ресурса у заједници	Програм рада Саветовалишта	Програм рада усвојен од стране УО ЦСР	0 (2024)	0	0	1
Израђен Програм рада Клуба за младе на основу резултата мапирања потреба корисника/потенцијалних корисника и ресурса у заједници	Програм рада Клуба за младе	Програм рада усвојен од стране УО ЦСР	0 (2024)	0	0	1
Израђен Програм рада Дневног боравка за децу и младе који су у сукобу са законом, родитељима, школом или заједницом на основу резултата мапирања потреба корисника/потенцијалних корисника и ресурса у заједници	Програм рада Дневног боравка	Програм рада усвојен од стране УО ЦСР	0 (2024)	0	0	1

Назив активности	Организациона јединица која спроводи активност	Партнери у спровођењу активности	Рок за завршетак активности	Извор финансирања	Веза са програмским буџетом	Укупно процењена финансијска средства по изворима финансирања у РСД		
						2025. год.	2026. год.	2027. год.
1.1.1.Мапирање потреба корисника/потенцијалних корисника услуге Саветовалишта за брак и породицу у оквиру ПЕЦ-а и ресурса у заједници за успостављање МСС у пружању услуга Саветовалишта за брак и породицу. Израда Извештаја са резултатима и препорукама.	ГУ Крушевац ОДД-ССЗЗ	ЦСР, Дом здравља, образовне установе, установе спорта и културе, МЗ, УГ	4.квартал 2026. године	Буџет ЛС	/	/	/	/
				Екстерни извор	Програм 11 – ПА 0902-0017	/	300.000,00	/
1.1.2. Израда и усвајање Програма рада Саветовалишта за брак и породицу на основу	Центар за социјални рад – Служба за локалне услуге		1.квартал 2027. године	Буџет ЛС	/	/	/	/
				Екстерни извор	/	/	/	/

резултата и препорука из Извештаја о мапирању.								
1.1.3. Мапирање потреба корисника/потенцијалних корисника услуге Клуба за младе и ресурса у заједници за успостављање МСС у пружању услуге Клуба за младе. Израда Извештаја о мапирању.	ГУ Крушевац ОДД-ССЗЗ	ЦСР, Дом здравља, образовне установе, установе спорта и културе, МЗ, УГ	4.квартал 2026. године	Буџет ЛС	/	/	/	/
				Екстерни извор	Програм 11 – ПА 0902-0017	/	300.000,00	/
1.1.4. Израда и усвајање Програма рада Клуба за младе на основу резултата и препорука Извештаја о мапирању.	ЦСР Служба за локалне услуге СЗ	Управни одбор ЦСР	1.квартал 2027. године	Буџет ЛС	/	/	/	/
				Екстерни извор	/	/	/	/
1.1.5. Мапирање потреба корисника/потенцијалних корисника услуге Дневног боравка за децу и младе који су у сукобу са законом, родитељима, школом или заједницом и	ГУ Крушевац ОДД-ССЗЗ	ЦСР, Дом здравља, образовне установе, установе спорта и културе, МЗ, УГ	4.квартал 2026. године	Буџет ЛС	/	/	/	/
				Екстерни извор	Програм 11 – ПА 0902-0016		300.000,00	

ресурса у заједници за успостављање МСС у пружању услуга. Израда Извештаја о мапирању.								
1.1.6. Израда и усвајање Програма рада Дневног боравка за децу и младе који су у сукобу са законом, родитељима, школом или заједницом на основу резултата и препорука Извештаја о мапирању.	ЦСР Служба за локалне услуге	Управни одбор ЦСР	4. квартал 2026.године	Буџет ЛС	/	/	/	/
				Екстерни извор	/	/	/	/

<table>
<tr><td colspan="7">МЕРА 1.2: Унапређење нормативног оквира и организационих капацитета од значаја за обезбеђивање институционалне одрживости услуга у складу са унапређеним Програмом рада услуга за децу, младе и породицу у оквиру Службе за локалне услуге Центра за социјални рад</td></tr>
<tr><td rowspan="2">Организациона јединица одговорна за спровођење (координисање спровођења) мере</td><td rowspan="2">Извор финансирања</td><td rowspan="2">Веза са програмским буџетом (шифра ПР/ПА/ПЈ)</td><td colspan="4">Укупно процењена финансијска средства по изворима финансирања у РСД</td></tr>
<tr><td>2025. година</td><td>2026. година</td><td>2027. година</td></tr>
<tr><td rowspan="2">ГУ Крушевац Одељење за друштвене делатности – Служба за социјалну и здравствену заштиту</td><td>Буџет ЛС</td><td rowspan="2">/</td><td>/</td><td>/</td><td>/</td></tr>
<tr><td>Екстерни извор</td><td>/</td><td>/</td><td>/</td></tr>
<tr><td colspan="3">Период спровођења мере: 2026 – 2027. година</td><td colspan="4">Тип мере: Организационо-управљачко-институционална.</td></tr>
<tr><td colspan="7">Прописи које је потребно изменити/усвојити за спровођење мере: Одлука о социјалној заштити; Правилник о обезбеђивању и пружању услуге Саветовалишта за брак и породицу; Правилник о обезбеђивању и пружању услуге Клуба за младе; Правилник о обезбеђивању и пружању услуге Дневног боравка за децу и младе који су у сукобу са законом, родитељима, школом или заједницом; Одлука о методологији формирања цене услуга Саветовалишта за брак и породицу; Клуба за младе и Дневног боравка за децу и младе који су у сукобу са законом, родитељима, школом или заједницом; Одлука о цени услуге Саветовалишта за брак и породицу, Клуба за младе, Дневног боравка за децу и младе који су у сукобу са законом, родитељима, школом или заједницом; Одлука о учешћу корисника у цени услуге Саветовалишта за брак и породицу.</td></tr>
<tr><td>Показатељ(и) на нивоу мере</td><td>Јединица мере</td><td>Извор провере</td><td>Почетна вредност</td><td>Циљана вредност у 2025.год.</td><td>Циљана вредност у 2026. год.</td><td>Циљана вредност у 2027. год.</td></tr>
</table>

Донета нова Одлука о социјалној заштити града Крушевца	Одлука	Одлука о социјалној заштити	0 (2024)	/	/	1
Усвојен општи акт о обезбеђивању и пружању услуге Саветовалишта за брак и породицу	Општи акт	Општи акт о обезбеђивању и пружању услуге Саветовалишта за брак и породицу	0 (2024)	/	/	1
Усвојен општи акт о обезбеђивању и пружању услуге Клуба за младе	Општи акт	Општи акт о обезбеђивању и пружању услуге Клуба за младе	0 (2024)	/	/	1
Усвојен општи акт о обезбеђивању и пружању услуге Дневног боравка за децу и младе који су у сукобу са законом, родитељима, школом или заједницом	Општи акт	Општи акт о обезбеђивању и пружању услуге Дневног боравка за децу и младе који су у сукобу са законом, родитељима,	0 (2024)	/	/	1

		школом или заједницом				
Усвојен општи акт о методологији формирања цене услуге Саветовалишта за брак и породицу, Клуба за младе и Дневног боравка за децу и младе који су у сукобу са законом, родитељима, школом или заједницом	Општи акт	Општи акт о методологији формирања цене услуге Саветовалишта за брак и породицу, Клуба за младе и Дневног боравка за децу и младе који су у сукобу са законом, родитељима, школом или заједницом	0 (2024)	/	/	/
Усвојена Одлука о учешћу корисника у цени услуге Саветовалишта за брак и породицу	Општи акт	Општи акт о учешћу корисника у цени услуге Саветовалишта	0 (2024)	/	/	1

		за брак и породицу				
Усвојен Споразум о МСС са релевантним установама и удружењима грађана за потреба пружања услуга Саветовалишта за брак и породицу, Клуба за младе, Дневног боравка за децу и младе који су у сукобу са законом, родитељима, школом или заједницом	Споразум	Споразум о МСС са релевантним установама и удружењима грађана за потребе пружања услуга Саветовалишта за брак и породицу, Клуба за младе, Дневног боравка за децу и младе који су у сукобу са законом, родитељима, школом или заједницом	0 (2024)	/	3	/

Назив активности	Организациона јединица која спроводи активност	Партнери у спровођењу активности	Рок за завршетак активности	Извор финансирања	Веза са програмским буџетом	Укупно процењена финансијска средства по изворима финансирања у РСД		
						2025. година	2026. година	2027. година
1.2.1. Донета нова Одлука о социјалној заштити града Крушевца у циљу обезбеђивања нормативних предуслова за обезбеђивање услуге Саветовалишта за брак и породицу, Клуба за младе и Дневног боравка за децу и младе који су у сукобу са законом, родитељима, школом или заједницом	ГУ Крушевац ОДД-ССЗЗ	ЦСР Крушевац Градско веће Скупштина града	2.квартал 2027.године	Буџет ЛС	/	/	/	/
				Екстерни извор	/	/	/	/
1.2.2. Израда и усвајање општег акта о обезбеђивању и пружању услуге Саветовалишта за брак и породицу	ГУ Крушевац ОДД-ССЗЗ	ЦСР Крушевац Градско веће	2.квартал 2027.године	Буџет ЛС	/	/	/	/
				Екстерни извор	/	/	/	/

1.2.3. Израда и усвајање општег акта о методологији формирања цене услуге Саветовалишта за брак и породицу	ГУ Крушевац ОДД-ССЗЗ	ЦСР Крушевац Градско веће		Буџет ЛС	/	/	/	/
				Екстерни извор	/	/	/	/
1.2.4. Израда и усвајање општег акта о цени услуге Саветовалишта за брак и породицу	ГУ Крушевац ОДД-ССЗЗ	ЦСР Крушевац Градско веће		Буџет ЛС	/	/	/	/
				Екстерни извор	/	/	/	/
1.2.5. Израда и усвајање општег акта о учешћу корисника у цени услуге Саветовалишта за брак и породицу	ГУ Крушевац ОДД-ССЗЗ	ЦСР Крушевац Градско веће		Буџет ЛС	/	/	/	/
				Екстерни извор	/	/	/	/
1.2.6. Израда и усвајање општег акта о обезбеђивању и пружању услуге Клуба за младе	ГУ Крушевац ОДД-ССЗЗ	ЦСР Крушевац Градско веће		Буџет ЛС	/	/	/	/
				Екстерни извор	/	/	/	/
				Буџет ЛС	/	/	/	/

1.2.7. Израда и усвајање општег акта о методологији формирања цене услуге Клуба за младе	ГУ Крушевац ОДД-ССЗЗ	ЦСР Крушевац Градско веће		Екстерни извор	/	/	/	/
1.2.8. Израда и усвајање општег акта о цени услуге Клуба за младе	ГУ Крушевац ОДД-ССЗЗ	ЦСР Крушевац Градско веће		Буџет ЛС	/	/	/	/
				Екстерни извор	/	/	/	/
1.2.9. Израда и усвајање општег акта о обезбеђивању и пружању услуге Дневног боравка за децу и младе који су у сукобу са законом, родитељима, школом или заједницом	ГУ Крушевац ОДД-ССЗЗ	ЦСР Крушевац Градско веће		Буџет ЛС	/	/	/	/
				Екстерни извор	/	/	/	/
1.2.10. Израда и усвајање општег акта о методологији формирања цене услуге Дневног боравка за децу и младе који су у сукобу са законом, родитељима, школом или заједницом	ГУ Крушевац ОДД-ССЗЗ	ЦСР Крушевац Градско веће		Буџет ЛС	/	/	/	/
				Екстерни извор	/	/	/	/

1.2.11. Израда и усвајање општег акта о цени услуге Дневног боравка за децу и младе који су у сукобу са законом, родитељима, школом и заједницом	ГУ Крушевац ОДД – ССЗЗ	Градско веће		Буџет ЛС	/	/	/	/
				Екстерни извор	/	/	/	/
1.2.12. Усвајање Протокола о међусекторској сарадњи (МСС) у обезбеђивању и пружању услуга Саветовалишта за брак и породицу, Клуба за младе и Дневног боравка за децу и младе који су у сукобу са законом, родитељима, школом или заједницом	ГУ Крушевац ОДД – ССЗЗ	ЦСР, Дом здравља, установе образовања, културе спорта, ПУ, УГ		Буџет ЛС	/	/	/	/
				Екстерни извор	/	/	/	/

МЕРА 1.3: Унапређење организационих капацитета и компетенција људских ресурса из јавног и цивилног сектора од значаја за пружање услуга и реализацију програма од значаја за унапређење социјалне заштите и социјалне инклузије породица које се налазе у социјалним ризицима и ризицима од социјалне искључености					
Организациона јединица одговорна за спровођење (координисање спровођења) мере	**Извор финансирања**	**Веза са програмским буџетом *(шифра ПР/ПА/ПЈ)***	**Укупно процењена финансијска средства по изворима финансирања у РСД**		
			2025. година	**2026. година**	**2027. година**
ГУ Крушевац Одељење за друштвене делатности – Служба за социјалну и здравствену заштиту	Буџет ЛС	**Програм 11** **ПА 0902-0016**	**/**	**/**	**/**
	Екстерни извор		**/**	**/**	**200.000,00**
Период спровођења мере: 2026-2027.године		**Тип мере: Организационо-управљачко-институционална**			
Прописи које је потребно изменити/усвојити за спровођење мере: *(уколико је релевантно)*					

Показатељ(и) на нивоу мере	**Јединица мере**	**Извор провере**	**Почетна вредност са базном годином**	**Циљана вредност у 2025. години**	**Циљана вредност у 2026. години**	**Циљана вредност у 2027. години**
Израђен Извештај о резултатима процене потреба за унапређењем организационих капацитета и компетенција људских ресурса	Извештај	Извештај о резултатима процене потреба	0 (2024)	0	1	0

Реализована обука од значаја за унапређење компетенција људских ресурса у оквиру јавног и цивилног сектора за потребе обезбеђивања и пружања услуга социјалне заштите и програма од значаја за унапређење социјалне заштите породица у социјалним ризицима.	Извештај	Извештај о реализованим обукама	0 (2024)	0	0	1

Назив активности	**Организациона јединица која спроводи активност**	**Партнери у спровођењу активности**	**Рок за завршетак активности** *(квартал, година)*	**Извор финансирања**	**Веза са програмским буџетом** *(шифра ПР/ПА/ПЈ)*	**Укупно процењена финансијска средства по изворима финансирања у РСД**		
						2025. година	**2026. година**	**2027. година**
1.3.1. Анализа потреба за унапређењем организационих капацитета, као и компетенција људских	ГУ Крушевац ОДД-ССЗЗ	ЦСР, Дом здравља, образовне установе, установе	4.квартал 2026.године	Буџет ЛС	/	/	/	/
				Екстерни извор	/	/	/	/

ресурса у оквиру јавног и цивилног сектора за потребе обезбеђивања и пружања услуга социјалне заштите и програма од значаја за унапређење социјалне инклузије породица у социјалним ризицима и ризицима од социјалне искључености и израда извештаја са препорукама.		спорта и културе, МЗ, удружења грађана						
1.3.2. Реализација програма обука од значаја за јачање компетенција људских ресурса у ЛС, јавним установама и удружењима грађана од значаја за пружање услуга СЗ и реализацију програма од значаја за унапређење социјалне инклузије	ГУ Крушевац ОДД-ССЗЗ	ЦСР, Дом здравља, образовне установе, установе спорта и културе, МЗ, удружења грађана	4.квартал 2027.године	Буџет ЛС	/	/	/	/
				Екстерни извор	Програм 11 ПА 0902-0016	/	/	200.000,00

породица у социјалним ризицима и ризицима од социјалне искључености и израда извештаја са препорукама.								

ПОСЕБНИ ЦИЉ 2: Унапређење постојећих и успостављање нових мера и услуга социјалне заштите за старије на основу процењених потреба корисника/потенцијалних корисника и ресурса у заједници за њихово обезбеђивање.						
Организациона јединица одговорна за спровођење (координисање спровођења) посебног циља: Градска управа града Крушевца, Одељење за друштвене делатности (Одељење ДД)– Служба за социјалну и здравствену заштиту (ССЗЗ)						
Показатељ(и) на нивоу посебног циља	**Јединица мере**	**Извор провере**	**Почетна вредност**	**Циљана вредност у 2025. години**	**Циљана вредност у 2026. години**	**Циљана вредност у 2027. години**
Спроведена процена потреба старијих за унапређењем постојећих и успостављањем нових услуга за старије	Извештај	Извештај о процени задовољства корисника/потенцијалних корисника услуге ПУК и ресурса у заједници за	0 (2024)	0	1	0

		увођењем виших стандарда. Извештај о процени потреба старијих за услугом Клуба за старије				
Израђени нови и измењени постојећи општи акти града Крушевца од значаја за увођење виших стандарда, цене услуге и партиципације корисника у цени услуге ПУК	Општи акт	Општи акт о обезбеђивању и пружању услуге "Помоћ у кући" Општи акт о методологији формирања цене услуге "Помоћ у кући" Општи акт о цени услуге "Помоћ у кући" Општи акт о учешћу корисника у цени услуге "Помоћ у кући"	2 (2024)	2	2	4
Обезбеђени институционални предуслови за успостављање Клуба за старије	Општи акт	Општи акт о обезбеђивању и пружању услуге Клуба за старије Општи акт о методологији обрачунавања цене услуге Клуба за старије	0 (2024)	0	0	1

		Општи акт о цени услуге Клуба за старије Општи акт о учешћу корисника у цени услуге Клуба за старије.				
Обезбеђени инфраструктурни предуслови за успостављање услуге Клуба за старије	Општи акт	Одлука о додели простора у својини града Крушевца за потребе успостављања услуге Клуба за старије. Употребна дозвола за коришћење адаптираног/реновираног простора Клуба за старије Уговор о набавци опреме Клуба за старије	0 (2024)	0	0	1

МЕРА 2.1.: Обезбеђивање неопходних институционалних предуслова за унапређење квалитета (увођење виших стандарда) и доступности услуге "Помоћи у кући".					
Организациона јединица одговорна за спровођење (координисање спровођења) мере	**Извор финансирања**	**Веза са програмским буџетом *(шифра ПР/ПА/ПЈ)***	**Укупно процењена финансијска средства по изворима финансирања у РСД**		
			2025. година	**2026. година**	**2027. година**
ГУ Крушевац Одељење за друштвене делатности – Служба за социјалну и здравствену заштиту	Буџет ЛС	**Програм 11 ПЈ 0902-5XXX**	**/**	**/**	**/**
	Екстерни извор		**/**	**/**	**6.000.000,00**
Период спровођења мере: 2025 – 2027. године	**Тип мере: Организационо-управљачка-институционална**				
Прописи које је потребно изменити/усвојити за спровођење мере: *Правилник о обезбеђивању и пружању услуге ПУК за одрасле и старије, Одлука о методологији формирања цене услуге ПУК, Одлука о цени услуге ПУК, Одлука о изменама и допунама Одлуке о учешћу корисника у цени услуге ПУК*					

Показатељ(и) на нивоу мере	**Јединица мере**	**Извор провере**	**Почетна вредност**	**Циљана вредност у 2025.години**	**Циљана вредност у 2026.години**	**Циљана вредност у 2027.години**
Израђен Извештај о резултатима процене	Извештај	Извештај о резултатима процене задовољства	0 (2024)	0	1	0

задовољства постојећих корисника услуге ПУК за унапређењем услуге, као и процене ресурса у заједници за њихово обезбеђивање.		корисника услуге ПУК за старије				
Усвојен општи акт о обезбеђивању и пружању услуге ПУК којим су предвиђени виши стандарди у пружању услуге ПУК.	Општи акт	Општи акт о изменама и допунама Одлуке о обезбеђивању и пружању услуге ПУК	0 (2024)	0	1	0
Усвојен општи акт о методологији формирања цене услуге ПУК од стране надлежног органа	Општи акт	Општи акт о методологији формирања цене услуге ПУК	0 (2024)	0	1	0
Усвојена Одлука о цени услуге ПУК од стране надлежног органа	Општи акт	Одлука о цени услуге ПУК	0 (2024)	0	1	0
Усвојена Одлука о изменама и допунама Одлуке о учешћу	Општи акт	Одлука о изменама и допунама Одлуке о учешћу корисника у	1 (2024)	0	1	0

корисника у цени услуге ПУК у складу са усвојеним општим актом о методологији формирања цене услуге и Одлуком о цени услуге.		цени услуге ПУК за старе и одрасле ОСИ				
Набављено комби возило пружаоцу услуге, Геронтолошком центру Крушевац за потребе унапређења доступности услуге ПУК на читавој територији града Крушевца.	1	Јавна набавка комби возила Уговор о набавци возила	0 (2024)	0	0	1

Назив активности	Организациона јединица која спроводи активност	Партнери у спровођењу активности	Рок за завршетак активности	Извор финансирања	Веза са програмским буџетом	Укупно процењена финансијска средства по изворима финансирања у РСД		
						2025. година	2026. година	2027. година
2.1.1. Процена задовољства постојећих корисника услуге ПУК и процена потреба постојећих и потенцијалних корисника услуге ПУК за успостављањем виших стандарда у пружању услуге ПУК за одрасле и старије, као и потреба за новим услугама социјалне заштите за старије. Израда извештаја са резултатима и препорукама.	ГУ Крушевац Одељење за ДД – ССЗЗ	ЦСР Крушевац Геронтолошки центар Удружење пензионера	1. квартал 2026.године	Буџет ЛС	/	/	/	/
				Екстерни извор	/	/	/	/
2.1.2. Измена и усвајање општег акта о пружању услуге ПУК у складу са резултатима	ГУ Крушевац Одељење за ДД – ССЗЗ	Геронтолошки центар ЦСР Крушевац	4. квартал 2026.године	Буџет ЛС	/	/	/	/

процене потреба за успостављањем виших стандарда у пружању услуге ПУК.		Градско веће		Екстерни извор	/	/	/	/
2.1.3. Израда и усвајање општег акта о методологији формирања цене услуге ПУК	ГУ Крушевац Одељење за ДД – ССЗЗ	Геронтолошки центар Крушевац ЦСР Крушевац Градско веће	4. квартал 2026.године	Буџет ЛС	/	/	/	/
				Екстерни извор	/	/	/	/
2.1.4. Израда и усвајање Одлуке о цени услуге ПУК за одрасле и старије	ГУ Крушевац Одељење за ДД – ССЗЗ	Геронтолошки центар Крушевац ЦСР Крушевац Градско веће	4. квартал 2026.године	Буџет ЛС	/	/	/	/
				Екстерни извор	/	/	/	/
2.1.5. Израда и усвајање Одлуке о измени Одлуке о учешћу корисника у цени услуге ПУК за одрасле и старије	ГУ Крушевац Одељење за ДД – ССЗЗ	Геронтолошки центар Крушевац ЦСР Крушевац Градско веће	4. квартал 2026.године	Буџет ЛС	/	/	/	/
				Екстерни извор	/	/	/	/

2.1.6. Набавка превозног средства (ауто, комби) за повећање доступности услуге ПУК за кориснике који имају пребивалиште у руралном подручју града Крушевца.	Геронтолошки центар Крушевац	ГУ Крушевац Одељење за ДД – ССЗЗ	4. квартал 2026.године	Буџет ЛС	/	/	/	/
				Екстерни извор	Програм 11 ПЈ 0902-5ХХХ	/	/	6.000.000,00

МЕРА 2.2: Обезбеђивање неопходних предуслова за успостављање услуге Клуба за старије на основу процењених потреба старијих лица у потреби за социјалном заштитом и социјалном инклузијом					
Организациона јединица одговорна за спровођење (координисање спровођења) мере	**Извор финансирања**	**Веза са програмским буџетом *(шифра ПР/ПА/ПЈ)***	**Укупно процењена финансијска средства по изворима финансирања у РСД**		
			2025. година	**2026. година**	**2027. година**
ГУ Крушевац Одељење за друштвене делатности – Служба за социјалну и здравствену заштиту	Буџет ЛС	**Програм 11** **ПЈ 0902-5ХХХ**	**/**	**/**	**/**
	Екстерни извор		**/**	**/**	**8.000.000,00**
Период спровођења мере: 2027. година		**Тип мере: Организационо-управљачко-институционалне**			

Прописи које је потребно изменити/усвојити за спровођење мере: *Одлука о социјалној заштити; Правилник о обезбеђивању и пружању услуге Клуба за старије; Одлука о методологији формирања цене услуге Клуба за старије; Одлука о цени услуге Клуба за старије; Одлука о учешћу корисника у цени услуге Клуба за старије; Одлука о додели простора у власништву града за потребе успостављања услуге Клуба за старије.*						
Показатељ(и) на нивоу мере	**Јединица мере**	**Извор провере**	**Почетна вредност**	**Циљана вредност у 2025. год.**	**Циљана вредност у 2026. год**	**Циљана вредност у 2027. год.**
Израђена Одлука о социјалној заштити којом је предвиђена услуга Клуба за старије	Одлука	Одлука о социјалној заштити	0 (2024)	0	0	1
Усвојен општи акт о обезбеђивању и пружању услуге Клуба за старије	Одлука	Одлука о обезбеђивању и пружању услуге Клуба за старије	0 (2024)	0	0	1
Усвојен општи акт о методологији формирања цене услуге Клуба за старије	Одлука	Одлука о методологији формирања цене услуге Клуба за старије	0 (2024)	0	0	1
Усвојена Одлука о цени услуге Клуба за старије	Одука	Одлука о цени услуге Клуба за старије	0 (2024)	0	0	1

Усвојена Одлука о учешћу корисника у цени услуге Клуба за старије	Одлука	Одлука о учешћу корисника у цени услуге Клуба за старије	0 (2024)	0	0	1
Усвојена Одлука Скупштине о додели простора у власништву града за потребе успостављања услуге Клуба за старије	Одлука	Одлука Скупштине града о додели простора у власништву града	0 (2024)	0	0	1
Измењен и допуњен нормативни оквир града Крушевца од значаја за обезбеђивање институционалне одрживости Клуба за старије	Одлука	Одлука о социјалној заштити Одлука о обезбеђивању и пружању услуге Клуба за старије; Одлука о методологији формирања цене услуге; Одлука о цени услуге Клуба за старије; Одлука о учешћу корисника у цени услуге Клуба за старије.	0 (2024)	0	0	1
Измењена општа акта Геронтолошког центра за потребе успостављања институционалне одрживости Клуба за старије	Општи акт	Правилник о организацији Геронтолошког центра Програм рада Геронтолошког центра	0 (2024)	0	0	1

Опредељени/додељени простор реновиран/адаптиран и опремљен у сврху успостављања услуге Клуба за старије	Уговор о јавној набавци	Јавна набавка услуге реновирања/адаптације простора; Уговор о извођењу радова на реновирању/адаптацији; Јавна набавка за набавку опреме; Уговор о набавци опреме	0 (2024)	0	0	2
Износ средстава обезбеђен из екстерних извора за потребе адаптације и опремања Клуба за старије	РСД	Уговор о донацији	0 (2024)	0	0	8.000.000,00

Назив активности	Организациона јединица која спроводи активност	Партнери у спровођењу активности	Рок за завршетак активности	Извор финансирања	Веза са програмским буџетом	Укупно процењена финансијска средства по изворима финансирања у РСД		
						2025. година	2026. година	2027. година
2.2.1. Доношење Одлуке Скупштине града о додели простора у власништву града за	ГУ Крушевац Одељење за ДД – ССЗЗ	Градско веће Скупштина града	4.квартал 2026.године	Буџет ЛС	/	/	/	/
				Екстерни извор	/	/	/	/

потребе успостављања услуге Клуба за старије								
2.2.2. Доношење Одлуке о социјалној заштити града Крушевца којом је предвиђено успостављање услуге Клуба за старије	ГУ Крушевац Одељење за ДД – ССЗЗ	Градско веће Скупштина града	2.квартал 2027.године	Буџет ЛС	/	/	/	/
				Екстерни извор	/	/	/	/
2.2.3. Усвајање општег акта о обезбеђивању и пружању услуге Клуба за старије	ГУ Крушевац Одељење за ДД – ССЗЗ	Градско веће	2.квартал 2027.године	Буџет ЛС	/	/	/	/
				Екстерни извор	/	/	/	/
2.2.4. Усвајање општег акта о методологији формирања цене услуге Клуба за старије	ГУ Крушевац Одељење за ДД – ССЗЗ	Градско веће	2.квартал 2027.године	Буџет ЛС	/	/	/	/
				Екстерни извор	/	/	/	/
2.2.5. Усвајање Одлуке о цени услуге Клуба за старије	ГУ Крушевац Одељење за ДД – ССЗЗ	Градско веће	2.квартал 2027.године	Буџет ЛС	/	/	/	/
				Екстерни извор	/	/	/	/

2.2.6. Усвајање Одлуке о учешћу корисника у цени услуге Клуба за старије	ГУ Крушевац Одељење за ДД – ССЗЗ	Градско веће	2.квартал 2027.године	Буџет ЛС	/	/	/	/
				Екстерни извор	/	/	/	/
2.2.7. Измене и допуне и усвајање Правилника о организацији Геронтолошког центра од значаја за успостављање услуге Клуба за старије	Геронтолошки центар Крушевац	Управни одбор Геронтолошког центра	2.квартал 2027.године	Буџет ЛС	/	/	/	/
				Екстерни извор	/	/	/	/
2.2.8. Израда Програма рада Клуба за старије	Геронтолошки центар Крушевац		2.квартал 2027.године	Буџет ЛС	/	/	/	/
				Екстерни извор	/	/	/	/
2.2.9. Закључивање споразума о међусекторској сарадњи у пружању услуга и реализацији програма Клуба за старије	ГУ Крушевац Одељење за ДД – ССЗЗ	Геронтолошки центар ЦСР, Дом здравља, Удружење пензионера, Црвени крст	4.квартал 2027.године	Буџет ЛС	/	/	/	/
				Екстерни извор	/	/	/	/

2.2.10. Адаптација/реновирање простора за успостављање услуге Клуба за старије	Геронтолошки центар	Извођач радова одабран у поступку јавне набавке	4.квартал 2027.године	Буџет ЛС	/	/	/	/
				Екстерни извор	Програм 11 ПЈ 0902-5XXX	/	/	6.000.000,00
2.2.11. Набавка опреме од значаја за пружање услуге Клуба за старије	Геронтолошки центар		4.квартал 2027.године	Буџет ЛС	/	/	/	/
				Екстерни извор	Програм 11 ПЈ 0902-5XXX	/	/	2.000.000,00

.

ПОСЕБНИ ЦИЉ 3: Унапређење постојећих и обезбеђивање неопходних предуслова за успостављање нових услуга за децу са сметњама у развоју и особе са инвалидитетом (млади, одрасли)						
Организациона јединица одговорна за спровођење (координисање спровођења) посебног циља: ГУ Крушевац, Одељење за друштвене делатности, Служба за социјалну и здравствену заштиту						
Показатељ(и) на нивоу посебног циља	**Јединица мере**	**Извор провере**	**Почетна вредност**	**Циљана вредност у 2025. години**	**Циљана вредност у 2026. години**	**Циљана вредност у 2027. години**
Број корисника услуге Личног пратиоца детета са сметњама у развоју	Корисник	Извештај ЦСР	150 (2024)	165	170	170

Број корисника услуге Дневног боравка за одрасле особе са телесним инвалидитетом, односно интелектуалним тешкоћама	Корисник	Извештај Центра за ОСИ	15 (2024)	15	15	15
Број потенцијалних корисника услуге Дневног боравка за децу и младе са сметњама у развоју и инвалидитетом	Корисник	Извештај Центра за ОСИ	0 (2024)	0	0	15
Број потенцијалних корисника услуге Терапеутског центра у оквиру Центра за ОСИ	Корисник	Извештај Центра за ОСИ	0 (2024)	0	0	30
Износ буџетских издвајања за услуге социјалне заштите за особе са инвалидитетом (Дневни боравак+Лични пратилац детета)	РСД	Буџет ЛС	99.168.537 (2024)	120.861.000	138.000.000	155.000.000

МЕРА 3.1.: Унапређење квалитета увођењем виших стандарда у пружању услуге Личног пратиоца детета са сметњама у развоју и младих са инвалидитетом					
Организациона јединица одговорна за спровођење (координисање спровођења) мере	Извор финансирања	Веза са програмским буџетом *(шифра ПР/ПА/ПЈ)*	Укупно процењена финансијска средства по изворима финансирања у РСД		
			2025. година	2026. година	2027. година
	Буџет ЛС	/	/	/	/

ГУ Крушевац, Одељење за друштвене делатности, Служба за социјалну и здравствену заштиту	Екстерни извор		/	/	/
Период спровођења мере: 2026-2027. године		**Тип мере: Организационо-управљачко-институционалне**			
Прописи које је потребно изменити/усвојити за спровођење мере: *Правилник о обезбеђивању и пружању услуге Личног пратиоца детета; Одлука о методологији формирања цене услуге Личног пратиоца детета; Одлука о цени услуге Личног пратиоца детета.*					

Показатељ(и) на нивоу мере	Јединица мере	Извор провере	Почетна вредност	Циљана вредност у 2025.години	Циљана вредност у 2026.години	Циљана вредност у 2027.години
Спроведена анализа потреба за унапређењем квалитета и доступности услуге Личног пратиоца детета са сметњама у развоју и инвалидитетом	Извештај	Извештај о резултатима анализе	0 (2024)	0	1	0
Измењен и допуњен нормативни оквир града Крушевца од значаја за увођење виших стандарда у пружању услуге Личног пратиоца детета са сметњама у развоју	Одлука	Одлука о обезбеђивању и пружању услуге Личног пратиоца	0 (2024)	0	0	1

Назив активности	Организациона јединица која спроводи активност	Партнери у спровођењу активности	Рок за завршетак активности	Извор финансирања	Веза са програмским буџетом *(шифра ПР/ПА/ПЈ)*	Укупно процењена финансијска средства по изворима финансирања у РСД		
						2025. година	2026. година	2027. година
3.1.1. Анализа потреба за унапређењем квалитета услуге Личног пратиоца детета са сметњама у развоју и инвалидитетом и њихових родитеља.	Центар за социјални рад	Центар за ОСИ Центар за социјални рад Дом здравља Образовне установе Удружења ОСИ	2.квартал 2026.године	Буџет ЛС	/	/	/	/
				Екстерни извор	/	/	/	/
3.1.2. Припрема и усвајање нормативног оквира града Крушевца	ГУ Крушевац Одељење за ДД – ССЗЗ	Центар за ОСИ	4.квартал 2026.године	Буџет ЛС	/	/	/	/

од значаја за унапређење квалитета (виших стандарда) услуге Личног пратиоца детета		Центар за социјални рад		Екстерни извор	/	/	/	/
3.1.3. Припрема и усвајање општих аката ЦСР Крушевац од значаја за пружање услуге личног пратиоца детета	ЦСР Крушевац	ГУ Крушевац Одељење за ДД – ССЗЗ	2.квартал 2027.године	Буџет ЛС	/	/	/	/
				Екстерни извор	/	/	/	/
3.1.4. Анализа постојеће праксе и потреба за унапређењем рада Интерресорне комисије за процену потреба за додатном образовном, здравственом и социјалном подршком детету и ученику са препорукама за даља унапређења	ГУ Крушевац Одељење за ДД – ССЗЗ	Интерресорна комисија ЦСР Крушевац Образовне установе Здравствене установе Удружења грађана		Буџет ЛС	/	/	/	/
				Екстерни извор	/	/	/	/

МЕРА 3.2. Обезбеђивање неопходних предуслова за успостављање услуге Дневног боравка за децу са сметњама у развоју и младе са инвалидитетом					
Организациона јединица одговорна за спровођење (координисање спровођења) мере	**Извор финансирања**	**Веза са програмским буџетом *(шифра ПР/ПА/ПЈ)***	**Укупно процењена финансијска средства по изворима финансирања у РСД**		
			2025. година	**2026. година**	**2027. година**
ГУ Крушевац, Одељење за друштвене делатности, Служба за социјалну и здравствену заштиту	Буџет ЛС	**Програм 11** **ПА 0902-0016**	**/**	**/**	**/**
	Екстерни извор		**/**	**/**	**800.000,00**
Период спровођења мере: 2026-2027. године		**Тип мере: обезбеђење пружања услуга**			
Прописи које је потребно изменити/усвојити за спровођење мере: *(уколико је релевантно)*					

Показатељ(и) на нивоу мере	**Јединица мере**	**Извор провере**	**Почетна вредност**	**Циљана вредност у 2025.години**	**Циљана вредност у 2026.години**	**Циљана вредност у 2027.години**
Израђена Студија изводљивости успостављања услуге Дневног боравка за децу и младе са инвалидитетом	Студија	Студија изводљивости	0 (2024)	0	0	1

Припремљен предлог пројекта за потребе успостављања услуге Дневног боравка за децу и младе са инвалидитетом	Пројекат	Предлог пројекта	0 (2024)	0	0	1

Назив активности	Организациона јединица која спроводи активност	Партнери у спровођењу активности	Рок за завршетак активности	Извор финансирања	Веза са програмским буџетом *(шифра ПР/ПА/ПЈ)*	Укупно процењена финансијска средства по изворима финансирања у РСД		
						2025. година	2026. година	2027. година
3.2.1 Израда Студије изводљивости успостављања услуге Дневног боравка за децу са сметњама у развоју на основу анализе потреба корисника/потенцијалних корисника и ресурса Центра за ОСИ	ГУ Крушевац Одељење за ДД – ССЗЗ	Центар за ОСИ ЦСР Крушевац Образовне установе Здравствене установе Удружења ОСИ	4.квартал 2027.године	Буџет ЛС	/	/	/	/
				Екстерни извор	Програм 11 ПА 0902-0016	/	/	600.000,00

		Екстерни консултанти						
3.2.2. Израда предлога пројекта у складу са налазима и препорукама Студије изводљивости успостављања услуге Дневног боравка за децу са сметњама у развоју и младе са инвалидитетом	ГУ Крушевац Одељење за ДД – ССЗЗ	Центар за ОСИ Екстерни консултанти	4.квартал 2027.године	Буџет ЛС	/	/	/	/
				Екстерни извор	Програм 11 ПА 0902-0016	/	/	200.000,00

МЕРА 3.3. Унапређење квалитета успостављањем виших стандарда у пружању услуге Дневног боравка за одрасле особе са инвалидитетом на локалном нивоу					
Организациона јединица одговорна за спровођење (координисање спровођења) мере	Извор финансирања	Веза са програмским буџетом *(шифра ПР/ПА/ПЈ)*	Укупно процењена финансијска средства по изворима финансирања у РСД		
			2025. година	2026. година	2027. година
ГУ Крушевац, Одељење за друштвене делатности, Служба за социјалну и здравствену заштиту	Буџет ЛС	/	/	/	/
	Екстерни извор		/	/	/
Период спровођења мере: 2026-2027. године		**Тип мере: Обезбеђење пружања услуге**			

Прописи које је потребно изменити/усвојити за спровођење мере: *(уколико је релевантно)*						
Показатељ(и) на нивоу мере	Јединица мере	Извор провере	Почетна вредност	Циљана вредност у 2025.години	Циљана вредност у 2027.години	Циљана вредност у 2027.години
Припремљен извештај о резултатима процеса анализе потреба за унапређењем квалитета услуге Дневног боравка за одрасле ОСИ	Извештај	Извештај о резултатима анализе потреба за унапређењем доступности и квалитета услуге ДБ за ОСИ	0 (2024)	0	1	0
Припремљен и усвојен општи акт о обезбеђивању услуге ДБ за одрасле ОСИ којим су предвиђени виши стандарди услуге ДБ за одрасле ОСИ.	Општи акт	Општи акт о обезбеђивању услуге ДБ за одрасле ОСИ	0 (2024)	0	0	1
Припремљен и усвојен Програм рада Дневног боравка за одрасле ОСИ којим су предвиђене активности којима се достижу виши стандарди у пружању услуге.	Програм рада	Програм рада Дневног боравка за одрасле ОСИ	0 (2024)	0	0	1

Назив активности	Организациона јединица која спроводи активност	Партнери у спровођењу активности	Рок за завршетак активности *(квартал, година)*	Извор финансирања	Веза са програмским буџетом *(шифра ПР/ПА/ПЈ)*	Укупно процењена финансијска средства по изворима финансирања у РСД		
						2025. година	2026. година	2027. година
3.3.1. Израда Студије изводљивости за унапређење квалитета услуге ДБ за одрасле ОСИ	ГУ Крушевац Одељење за ДД – ССЗЗ	Центар за ОСИ, ЦСР, ГУ Удружења ОСИ	4.квартал 2026.године	Буџет ЛС	/	/	/	/
				Екстерни извор	/	/	/	/
3.3.2. Припрема и усвајање општег акта о обезбеђивању услуге ДБ за одрасле ОСИ којим су предвиђени виши стандарди услуге ДБ за ОСИ	ГУ Крушевац Одељење за ДД – ССЗЗ	Центар за ОСИ Градско веће	2.квартал 2027.године	Буџет ЛС	/	/	/	/
				Екстерни извор	/	/	/	/
3.3.3. Измене и допуне Програма рада Дневног	Центар за ОСИ	Управни одбор Центра за ОСИ	4.квартал 2027.године	Буџет ЛС	/	/	/	/

боравка за одрасле ОСИ којим су предвиђене активности за досезање виших стандарда у пружању услуге				Екстерни извор	/	/	/	/
3.3.4. Успостављање међусекторске сарадње у реализацији програмских активности услуге Дневног боравка за одрасле ОСИ	ГУ Крушевац Одељење за ДД – ССЗЗ	Центар за ОСИ, ЦСР, Здравствене и образовне установе, Удружења ОСИ	4.квартал 2027. године	Буџет ЛС	/	/	/	/
				Екстерни извор	/	/	/	/

МЕРА 3.4. Обезбеђивање неопходних предуслова за успостављање Терапеутског центра за децу, младе и одрасле са инвалидитетом у оквиру Центра за особе са инвалидитетом.					
Организациона јединица одговорна за спровођење (координисање спровођења) мере	Извор финансирања	Веза са програмским буџетом *(шифра ПР/ПА/ПЈ)*	Укупно процењена финансијска средства по изворима финансирања у РСД		
			2025. година	2026. година	2027. година
ГУ Крушевац, Одељење за друштвене делатности, Служба за социјалну и здравствену заштиту	Буџет ЛС	**Програм 11** **ПА 0902-0021**	/	/	/
	Екстерни извор		/	/	**4.000.000,00**

Период спровођења мере: 2025-2027. године	Тип мере: Организационо-управљачко-институционална; Обезбеђивање добара, односно пружања услуга
Прописи које је потребно изменити/усвојити за спровођење мере: *Одлука о социјалној заштити; Правилник о обезбеђивању и пружању услуге Терапеутског центра; Одлука о методологији формирања цене услуге; Одлука о цени услуге; Одлука о учешћу корисника у цени услуге; Правилник о организацији и систематизацији Центра за ОСИ.*	

Показатељ(и) на нивоу мере	Јединица мере	Извор провере	Почетна вредност	Циљана вредност у 2025. години	Циљана вредност у 2026. години	Циљана вредност у 2027. години
Спроведена анализа потреба за успостављањем услуге Терапеутског центра у оквиру Центра за ОСИ	Извештај о анализи потреба	Извештај о анализи потреба	0 (2024)	0	1	0
Израђена Одлука о социјалној заштити града Крушевца којом је предвиђена услуга Терапеутског центра за ОСИ у оквиру Центра за ОСИ	Одлука	Одлука о социјалној заштити	0 (2024)	0	0	1
Усвојен општи акт о обезбеђивању и пружању услуге Терапеутског центра за ОСИ у оквиру Центра за ОСИ	Општи акт	Општи акт о обезбеђивању и пружању услуге	0 (2024)	0	0	1

Усвојена Одлука о методологији формирања цене услуге Терапеутског центра	Општи акт	Општи акт о методологији формирања цене услуге	0 (2024)	0	0	1
Усвојена Одлука о цени услуге Терапеутског центра	Одлука	Одлука о цени услуге	0 (2024)	0	0	1
Усвојена Одлука о учешћу корисника у цени услуге Терапеутског центра	Одлука	Одлука о учешћу корисника у цени услуге	0 (2024)	0	0	1
Усвојен Правилник о организацији и систематизацији Центра за ОСИ којим је предвиђена услуга Терапеутског центра за ОСИ	Правилник	Правилник	0 (2024)	0	0	1
Реализоване обуке директних пружалаца услуга Терапеутског центра	Обука	Извештај о реализацији обука	0 (2024)	1	1	1
Набављена опреме за рад Терапеутског центра за ОСИ	Уговор о јавној набавци	Уговор о јавног набавци	0 (2024)	0	0	1

Назив активности	Организациона јединица која спроводи активност	Партнери у спровођењу активности	Рок за завршетак активности	Извор финансирања	Веза са програмским буџетом	Укупно процењена финансијска средства по изворима финансирања у РСД		
						2025. година	2026. година	2027. година
3.4.1. Спровођење мапирања потреба корисника/потенцијалних корисника услуга Терапеутског центра за ОСИ	Центар за ОСИ	Центар за социјални рад Дом здравља Образовне установе Удружење грађана	4.кватал 2026.године	Буџет ЛС	/	/	/	/
				Екстерни извор	/	/	/	/
3.4.2. Израђена Одлука о социјалној заштити којом је предвиђено успостављање услуге	Градска управа – Одељење за ДД - ССЗЗ	Центар за ОСИ Градско веће Скупштина града	2. квартал 2027.године	Буџет ЛС	/	/	/	/
				Екстерни извор	/	/	/	/

Терапеутског центра у оквиру Центра за ОСИ								
3.4.3. Израда општег акта о обезбеђивању и пружању услуге Терапеутског центра у оквиру Центра за ОСИ	Градска управа – Одељење за ДД - ССЗЗ	Центар за ОСИ Градско веће	2.квартал 2027.године	Буџет ЛС	/	/	/	/
				Екстерни извор	/	/	/	/
3.4.4. Израда општег акта о методологији формирања цене услуге Терапеутског центра у оквиру Центра за ОСИ	Градска управа – Одељење за ДД - ССЗЗ	Центар за ОСИ Градско веће	2.квартал 2027.године	Буџет ЛС	/	/	/	/
				Екстерни извор	/	/	/	/
3.4.5.Израда Одлуке о цени услуге Терапеутског центра у оквиру Центра за ОСИ	Градска управа – Одељење за ДД - ССЗЗ	Центар за ОСИ Градско веће	2.квартал 2027.године	Буџет ЛС	/	/	/	/
				Екстерни извор	/	/	/	/
3.4.6.Израда Одлуке о учешћу корисника у цени услуге Терапеутског центра	Градска управа – Одељење за ДД - ССЗЗ	Центар за ОСИ Градско веће	2.квартал 2027.године	Буџет ЛС	/	/	/	/
				Екстерни извор	/	/	/	/

3.4.7. Измене и допуне Правилника о организацији и систематизацији Центра за ОСИ	Центар за ОСИ	Управни одбор Центра за ОСИ	2. квартал 2027.године	Буџет ЛС	/	/	/	/
				Екстерни извор	/	/	/	/
3.4.8. Израђен Програм рада Терапеутског центра за ОСИ	Центар за ОСИ	Управни одбор Центра за ОСИ	2.квартал 2027.године	Буџет ЛС	/	/	/	/
				Екстерни извор	/	/	/	/
3.4.9. Обуке за директне пружаоце услуге Терапеутског центра у оквиру Центра за ОСИ	Центар за ОСИ	Акредитовани пружалац обуке	4.квартал 2027.године	Буџет ЛС	/	/	/	/
				Екстерни извор	Програм 11 ПА 0902-0021	/	/	1.000.000,00
3.4.10. Набавка неопходне опреме за потребе пружања услуге у оквиру Терапеутског центра, у складу са исказаним потребама корисника/потенцијалних корисника	Центар за ОСИ	Градска управа – Одељење за ДД - ССЗЗ Градска управа – Одељење за јавне набавке	4.квартал 2027.године	Буџет ЛС	/	/	/	/
				Екстерни извор	Програм 11 ПА 0902-0021	/	/	3.000.000,00

3.4.11. Промоција услуге Терапеутског центра на локалном и међуопштинском нивоу	Центар за ОСИ	Удружења грађана Локални и регионални медији	4.квартал 2027.године	Буџет ЛС	/	/	/	/
				Екстерни извор	/	/	/	/

6. Оквир финансијских издвајања за спровођење Акционог плана

Саставни део Програма унапређења социјалне заштите града Крушевца за период 2025 - 2027. године чини и Акциони план за његово спровођење који садржи разрађене мере и активности које доприносе остваривању посебних циљева. Акциони план укључује и процену трошкова, односно средстава потребних за њихово спровођење и у наредној табели приказан је сумарни преглед средстава која су неопходне за реализацију Програма.

Табела број 45 - Преглед средстава за финансирање мера Програма по изворима финансирања

у динарима

	2025		2026		2027	
	Буџет града	**Донаторска средства**	**Буџет града**	**Донаторска средства**	**Буџет града**	**Донаторска средства**
ПОСЕБНИ ЦИЉ 1. Унапређење социјалне заштите и социјалне инклузије породица у социјалним ризицима и ризицима од социјалне искључености у складу са процењеним потребама постојећих и потенцијалних корисника, као и процењеним потребама за унапређење капацитета и компетенција релевантних актера из јавног и цивилног сектора на локалном нивоу.						
Мера 1.1. Процена потреба постојећих и потенцијалних корисника услуга и ресурса у заједници у оквиру јавног и цивилног сектора за потребе унапређења доступности и квалитета услуга и програма за породицу, децу и младе у социјалним ризицима и ризицима од социјалне искључености које се пружају у оквиру Службе за локалне услуге Центра за социјални рад Крушевац.	/	/	/	900.000,00	/	/
Мера 1.2. Унапређење нормативног оквира и организационих капацитета од значаја за обезбеђивање	/	/	/	/	/	/

институционалне одрживости услуга у складу са унапређеним Програмом рада услуга за децу, младе и породицу у оквиру Службе за локалне услуге Центра за социјални рад.						
Мера 1.3. Унапређење организационих капацитета и компетенција људских ресурса из јавног и цивилног сектора од значаја за пружање услуга и реализацију програма од значаја за унапређење социјалне заштите и социјалне инклузије породица које се налазе у социјалним ризицима и ризицима од социјалне искључености.	/	/	/	/	/	200.000,00
Укупно по изворима финансирања	/	/	/	900.000,00	/	200.000,00
Укупно по годинама	/		900.000,00		200.000,00	

ПОСЕБНИ ЦИЉ 2. Унапређење постојећих и успостављање нових мера и услуга социјалне заштите за старије на основу процењених потреба корисника/потенцијалних корисника и ресурса у заједници за њихово обезбеђивање.						
Мера 2.1. Обезбеђивање неопходних институционалних предуслова за унапређење квалитета (увођење виших стандарда) и доступности услуге "Помоћ у кући".	/	/	/	/	/	6.000.000,00
Мера 2.2. Обезбеђивање неопходних предуслова за успостављање услуге Клуба за старије на основу процењених потреба старијих лица у потреби за социјалном заштитом и социјалном инклузијом.	/	/	/	/	/	8.000.000,00
Укупно по изворима финансирања	/	/	/	/	/	14.000.000,00
Укупно по годинама	/		/		14.000.000,00	

ПОСЕБНИ ЦИЉ 3: Унапређење постојећих и обезбеђивање неопходних предуслова за успостављање нових услуга за децу са сметњама у развоју и особе са инвалидитетом (млади, одрасли)						
Мера 3.1. Унапређење квалитета увођењем виших стандарда у	/	/	/	/	/	/

пружању услуге Личног пратиоца детета са сметњама у развоју и младих са инвалидитетом.						
Мера 3.2. Обезбеђивање неопходних предуслова за успостављање услуге Дневног боравка за децу са сметњама у развоју и младе са инвалидитетом.	/	/	/	/	/	800.000,00
Мера 3.3. Унапређење квалитета успостављањем виших стандарда у пружању услуге Дневног боравка за одрасле особе са инвалидитетом на локалном нивоу.	/	/	/	/	/	/
Мера 3.4. Обезбеђивање неопходних предуслова за успостављање Терапеутског центра за децу, младе и одрасле са инвалидитетом у оквиру Центра за особе са инвалидитетом.	/	/	/	/	/	4.000.000,00
Укупно по изворима финансирања	/	/	/	/	/	4.800.000,00
Укупно по годинама	/		/		4.800.000,00	

Табела број 46 - Преглед укупних трошкова по мерама

у динарима

Мере по посебним циљевима Програма	Укупан износ средстава за период 2025.–2027.
ПОСЕБНИ ЦИЉ 1. Унапређење социјалне заштите и социјалне инклузије породица у социјалним ризицима и ризицима од социјалне искључености у складу са процењеним потребама постојећих и потенцијалних корисника, као и процењеним потребама за унапређење капацитета и компетенција релевантних актера из јавног и цивилног сектора на локалном нивоу.	
Мера 1.1. Процена потреба постојећих и потенцијалних корисника услуга и ресурса у заједници у оквиру јавног и цивилног сектора за потребе унапређења доступности и квалитета услуга и програма за породицу, децу и младе у социјалним ризицима и ризицима од социјалне искључености које се пружају у оквиру Службе за локалне услуге Центра за социјални рад Крушевац.	900.000,00
Мера 1.2. Унапређење нормативног оквира и организационих капацитета од значаја за обезбеђивање институционалне одрживости услуга у складу са унапређеним Програмом рада услуга за децу, младе и породицу у оквиру Службе за локалне услуге Центра за социјални рад.	/
Мера 1.3. Унапређење организационих капацитета и компетенција људских ресурса из јавног и цивилног сектора од значаја за пружање услуга и реализацију програма	200.000,00

од значаја за унапређење социјалне заштите и социјалне инклузије породица које се налазе у социјалним ризицима и ризицима од социјалне искључености.	
ПОСЕБНИ ЦИЉ 2. Унапређење постојећих и успостављање нових мера и услуга социјалне заштите за старије на основу процењених потреба корисника/потенцијалних корисника и ресурса у заједници за њихово обезбеђивање.	
Мера 2.1. Обезбеђивање неопходних институционалних предуслова за унапређење квалитета (увођење виших стандарда) и доступности услуге "Помоћ у кући".	6.000.000,00
Мера 2.2. Обезбеђивање неопходних предуслова за успостављање услуге Клуба за старије на основу процењених потреба старијих лица у потреби за социјалном заштитом и социјалном инклузијом.	8.000.000,00
ПОСЕБНИ ЦИЉ 3: Унапређење постојећих и обезбеђивање неопходних предуслова за успостављање нових услуга за децу са сметњама у развоју и особе са инвалидитетом (млади, одрасли)	
Мера 3.1. Унапређење квалитета увођењем виших стандарда у пружању услуге Личног пратиоца детета са сметњама у развоју и младих са инвалидитетом.	/
Мера 3.2. Обезбеђивање неопходних предуслова за успостављање услуге Дневног боравка за децу са сметњама у развоју и младе са инвалидитетом.	800.000,00
Мера 3.3. Унапређење квалитета успостављањем виших стандарда у пружању услуге Дневног боравка за одрасле особе са инвалидитетом на локалном нивоу.	/
Мера 3.4. Обезбеђивање неопходних предуслова за успостављање Терапеутског центра за децу, младе и одрасле са инвалидитетом у оквиру Центра за особе са инвалидитетом.	4.000.000,00

Укупна вредност планираних средстава за реализацију Програма унапређења социјалне заштите града Крушевца за период 2025 - 2027. године **износи 19.900.000,00 динара из екстерних извора**. Сходно детерминантама акционог планирања, средства за реализацију појединих активности по мерама се планирају из екстерних извора, као што су међународни и домаћи донатори, грантови и бесповратна средства, развојни програми и фондови, невладине организације и фондације.

Укупна издвајања из буџета града Крушевца за имплементацију Програма унапређења социјалне заштите за период 2025 – 2027. године су 1.406.988.395 динара.

Детаљан табеларни преглед издвајања у 2025. години са пројекцијама за 2026. и 2027. годину дат је у следећим табелама:

Табела број 47 - Издвајања из буџета града Крушевца за имплементацију услуга социјалне заштите у периоду од 2025 – 2027. године

Назив услуге	2025.	2026.	2027.
Лични пратилац детета	104.000.000	120.000.000	135.000.000
Дневни боравак за одрасле са телесним инвалидитетом, односно интелектуалним тешкоћама	16.861.000	18.000.000	20.000.000
Помоћ у кући	80.000.000	90.000.000	100.000.000
Породично – едукативни центар – Клуб за младе	11.531.395	12.000.000	12.500.000
Породично – едукативни центар - Саветовалиште за брак и породицу	2.300.000	2.400.000	2.500.000
Дневни боравак за децу и младе у сукобу са законом, родитељима, школом или заједницом	0	0	5.000.000
УКУПНО	**214.692.395**	**242.400.000**	**275.000.000**
УКУПНО ЗА ПЕРИОД 2025 – 2027. ГОДИНЕ	**732.092.395**		

Укупна издвајања из буџета града Крушевца за имплементацију услуга социјалне заштите у периоду од 2025 – 2027. године су **732.092.395** динара.

Табела број 48 - Издвајања из буџета града Крушевца за имплементацију мера материјалне подршке у периоду од 2025 – 2027. године

Назив мере материјалне подршке	2025.	2026.	2027.
Трошкови сахране	900.000	900.000	900.000
1. Једнократна новчана помоћ	**22.460.000**	**22.460.000**	**22.460.000**
1.1. Обезбеђивање намирница, средстава за хигијену и др.	6.500.000	6.500.000	6.500.000
1.2. Лекови и лекарске услуге	7.500.000	7.500.000	7.500.000
1.3. Радно ангажовање	5.500.000	5.500.000	5.500.000
1.4. Набавка огрева	2.760.000	2.760.000	2.760.000
1.5. Друге потребе /све што није претходно спецификовано/	200.000	200.000	200.000
2. Набавка школског прибора	1.104.000	1.104.000	1.104.000
3.Партиципација у трошковима летовања, зимовања, екскурзија и организовања школе у природи	Исплаћују се са позиције ЈНП	Исплаћују се са позиције ЈНП	Исплаћују се са позиције ЈНП
4. Опрема корисника за смештај у установу или другу породицу	500.000	500.000	500.000

5. Бесплатан превоз особа са инвалидитетом и пензионера	12.753.000	12.753.000	12.753.000
6. Партиципација у трошковима превоза ученика, студената и бораца	5.800.000	5.800.000	5.800.000
7. Путни трошкови и исхрана пролазника	Исплаћују се са позиције ЈНП	Исплаћују се са позиције ЈНП	Исплаћују се са позиције ЈНП
8. Помоћ у лечењу бораца	1.000.000	1.000.000	1.000.000
УКУПНО	**44.517.000**	**44.517.000**	**44.517.000**
Породични и домски смештај, прихватилиште и друге врсте смештаја	6.500.000	6.500.000	6.500.000
Подршка самосталном становању младих који излазе из система социјалне заштите	50.000	50.000	50.000
Народна кухиња	24.000.000	25.000.000	26.000.000
Дотације осталим удружењима грађана (борачко - инвалидска заштита 1.200.000,00 и заштита лица са инвалидитетом 11.650.000,00)	12.850.000	13.000.000	14.000.000
Поклон честитка за децу рођену на дан 01.01.	375.000	375.000	375.000
Поклон честитка за новорођенчад	11.400.000	11.400.000	11.400.000
Акција треће, четврто и пето дете по рођењу (Акција "Треће дете")	3.150.000	3.150.000	3.150.000
Новчана помоћ младим паровима за вантелесну оплодњу	1.800.000	1.800.000	1.800.000
Локални план акције за децу - превоз социјално угрожених ученика првих разреда средњих школа до 15 година	6.000.000	7.000.000	8.000.000
Локални акциони план за социјално укључивање Рома и Ромкиња - превоз ромских ученика средњих школа који су корисници НСП, дечијег додтака или имају просек оцена 3,00-5,00	1.800.000	2.000.000	2.000.000
Превоз социјално угрожених ученика средњих школа старијих од 15 година - други, трећи и четврти разред	9.600.000	11.000.000	12.000.000
Програм "Град и родитељи за лакше образовање" -поклон честитка за ученике од првог до осмог разреда основних школа	82.000.000	82.000.000	82.000.000
Поклон честитка за трећег и сваког наредног ђака средњих школа	1.000.000	1.000.000	1.000.000
Поклон пакет за ђаке прваке - прванка	100.000	100.000	100.000

Локални план акције за децу - ужина за социјално угрожене ученике основних школа	9.000.000	10.000.000	11.000.000
Локални акциони план за социјално укључивање Рома и Ромкиња - ужина	4.500.000	5.000.000	5.500.000
Локални акциони план за социјално укључивање Рома и Ромкиња - поклон пакети (школски прибор) за ученике ромске националности	990.000	990.000	990.000
УКУПНО	**219.632.000**	**224.882.000**	**230.382.000**
УКУПНО ЗА ПЕРИОД 2025 – 2027. ГОДИНЕ	**674.896.000**		

Укупна издвајања из буџета града Крушевца за имплементацију мера материјалне подршке у периоду од 2025 – 2027. године су **674.896.000** динара.

7. Оквир за праћење спровођења, вредновање учинака и извештавање

Примену Програма унапређења социјалне заштите у граду Крушевцу осигураће укључивање свих релевантних локалних актера у спровођење планираних мера и активности.

Надлежност за координацију реализације, праћење и интерно вредновање остварених резултата Програма унапређења социјалне заштите биће поверена Савету за социјалну политику града Крушевца, формираном од стране Градског већа града Крушевца.

Одлуку о формирању Савета за социјалну политику града Крушевца, Градско веће ће донети у року од месец дана од дана усвајања Одлуке о усвајању Програма унапређења социјалне заштите.

Савет за социјалну политику ће бити задужен за:

- Координацију реализације активности и пружање подршке носиоцима и партнерима за потребе остварења циљева и мера планираних Програмом унапређења социјалне заштите.
- Интерно праћење (мониторинг) реализације Програма унапређења социјалне заштите.
- Израду годишњег извештаја о реализацији планираних активности у оквиру мера, дефинисаних за потребе остваривања посебних циљева Програма.
- Припрему предлога за ревизију Програма у случају потребе, а који ће бити поднет Градском већу града Крушевца.
- Обавештавање јавности о реализованим активностима и оствареним резултатима предвиђених Програмом, најмање једном годишње.
- Успостављање сарадње са релевантним актерима на локалном, међуопштинском, националном и међународном нивоу у циљу остваривања резултата планираних Програмом, као и дефинисања нових циљева и

активности од значаја за унапређење социјалне заштите и социјалне инклузије осетљивих и маргинализованих група.

- Преузимање и других активности од значаја за остваривање циљева и мера предвиђених Програмом унапређења социјалне заштите.

Структуру чланова Савета за социјалну политику чиниће представници:

- Градске управе – представник извршне власти и представници релевантних организационих јединица Градске управе (Одељења за друштвене делатности; Одељења за финансије);
- Установа социјалне заштите (Центра за социјални рад, Центра за особе са инвалидитетом, Геронтолошког центра, Дома за децу и омладину "Јефимија" и сл);
- Овлашћени представници других установа: образовних, здравствених, запошљавања, културе, спорта;
- Црвеног крста;
- Удружења грађана која делују на пољу заштите права осетљивих група и
- Појединци, стручњаци у областима од значаја за социјалну заштиту и социјалну инклузију осетљивих група.

Стручне и административне послове од значаја за рад Савета за социјалну политику града Крушевца обављаће запослени у Одељењу за друштвене делатности.

За потребе спровођења праћења реализације Програма унапређења социјалне заштите Савет за социјалну политику града Крушевца ће формирати Тим за мониторинг који ће бити задужен за:

- Израду Плана мониторинга који ће омогућити праћење динамике и реализацију активности предвиђених Акционим планом Програма унапређења социјалне заштите;
- Анализу месечних и финалних наративних и финансијских извештаја носиоца активности предвиђених Акционим планом Програма унапређења социјалне заштите;
- Реализовање периодичног мониторинга активности Програма;

- Припремање годишњих наративних и финансијских извештаја о реализацији активности и остварeним резултатима/индикаторима дефинисаних Програмом унапређења социјалне заштите.

Процена успешности реализације Програма унапређења социјалне заштите (евалуација) ће се спроводити као:

Интерна евалуација - Интерну евалуацију Програма унапређења социјалне заштите ће спровести Савет за социјалну политику, најкасније 3 месеца од истека Програма, а у складу са обавезом спровођења ex-post анализе и вредновања учинака јавних политика, предвиђеном чланом 40. Закона о планском систему.

Интерна евалуација вршиће се у складу са квалитативним и квантитативним индикаторима који су предвиђени на нивоу општег, посебних циљева и мера Програма унапређења, на основу којих ће се вредновати учинци локалне политике социјалне заштите, односно оцењивати њена релевантност, ефикасност, ефективност и одрживост, а у циљу њеног преиспитивања и унапређења, односно ревизије и даљег планирања.

Основ за израду евалуације представљаће:

- Годишњи и финални извештај о реализацији Програма унапређења, које припрема Тим за мониторинг;
- Резултати процене задовољства корисника и њихових породица пруженим услугама социјалне заштите и мерама материјалне подршке, али и процене потреба потенцијалних корисника права и услуга социјалне заштите.
- Резултати процене потреба пружалаца услуга социјалне заштите, али и других ресорних институција, од значаја за даље унапређење постојећих, односно успостављања нових инфраструктурних, организационих капацитета, као и компетенција људских ресурса за потребе обезбеђивања/унапређења мера материјалне подршке и услуга социјалне заштите и програма социјалне инклузије.

Екстерна евалуација ће се спровести у складу са буџетским могућностима града Крушевца и биће обезбеђена путем јавне набавке ex-post евалуације Програма унапређења социјалне заштите, а биће израђена у складу са методологијом предвиђеном Законом о планском систему.

8. Извештај о спроведеној јавној расправи